

Deel D - Bijlagen Begroting 2016

PS 69/15

Bijlagen Begroting 2016

Inhoud	Blz.
I Financiële positie toelichting lasten en baten	5
1 Meerjarenraming Programma's en productgroepen	6
2 Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten	10
3 Toedeling organisatiekosten	21
4 Overzicht van specifieke bijdragen van het Rijk en EU	22
5 Toelichting op aanmerkelijke verschillen tussen jaarrekening 2014 en begroting 2016	24
II Uiteenzetting financiële positie	29
6 Geprognosticeerde balans	30
7 Immateriële vaste activa	32
8 Materiële vaste activa	34
9 Financiële vaste activa	
a Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	42
b Toelichting verbonden partijen	44
c Verstrekte geldleningen	69
10 Reserves	72
11 Voorzieningen	82
12 Vaste schulden	88
13 Borg- en garantstellingen	
a Gewaarborgde geldleningen	90
b Gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen	91
c Garantieverplichtingen	92
14 Uitwerking paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	98
15 Financiële positie van Noord-Brabant i.r.t. overige provincies	103
III Overige bijlagen	109
16 Berekening EMU-saldo	110
17 Inkomensoverdrachten-subsidiebudgetten	111
18 Begrotingssubsidies	114
19 Uitwerking investeringsagenda: Fondsen	115

De in deze bijlagen vermelde financiële cijfers betreffen - tenzij in de desbetreffende bijlage anders is vermeld - bedragen in hele Euro.

I Financiële positie: toelichting overzicht van lasten en baten

1 Meerjarenraming programma's en productgroepen

Provinciale Staten stellen de begroting 2016 vast op productgroepe niveau. Daarmee autoriseren PS het totaal van de lastenraming 2016 en het totaal van de batenraming 2016 van elke productgroep. In de begroting zijn deze totalen per productgroep voor het jaar 2016 in één overzicht opgenomen (zie Begroting 2016 – onderdeel Financiële begroting/overzicht van lasten en baten begroting 2016).

Een specificatie van dit overzicht is opgenomen in bijlage 1. Bijlage 1 bevat het meerjarenoverzicht van lasten en baten per productgroep. In verband met de gewijzigde regelgeving van het BBV per 25 juni 2013 zijn op het door PS gekozen autorisatieniveau niet alleen de lasten en de baten per productgroep meerjarig vermeld, maar is in dit overzicht ook aangegeven wat daarvan het structurele deel en het incidentele deel is. Conform de regelgeving van het BBV worden lasten en baten die zich niet langer dan drie jaar in de begroting voordoen, als incidenteel beschouwd.

Een beknopt meerjarig totaaloverzicht van de incidentele en structurele lasten en baten per programma is eveneens in de Financiële begroting opgenomen.

2 Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten

Om vast te kunnen stellen of er in de begroting sprake is van een structureel evenwicht is het van belang dat inzicht bestaat in welk deel van de lasten en de baten incidenteel is en welk deel structureel. Daartoe is met ingang van de begroting 2014 het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd en dient in de begroting een limitatief overzicht van de incidentele lasten en incidentele baten te worden opgenomen.

Uit dit overzicht van incidentele lasten en incidentele baten blijkt dat Noord-Brabant een structureel begrotingsevenwicht heeft. De structurele lasten zijn lager dan de structurele baten in de begroting.

3 Toedeling organisatiekosten

In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de lasten en baten van personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en facilitaire dienstverlening opgenomen.

Het saldo van de lasten en baten van de bedrijfsvoering wordt als organisatiekosten toegedeeld aan de programma's in de begroting.

In bijlage 3 is die toedeling van de organisatiekosten naar programma's gespecificeerd opgenomen.

4 Overzicht van specifieke bijdragen van het Rijk en van de EU per begrotingsprogramma

De provincie ontvangt naast de algemene uitkering van het Rijk ook nog een aantal specifieke uitkeringen en decentralisatie uitkeringen van het Rijk en van de EU. In bijlage 4 is een totaaloverzicht van deze bijdragen gespecificeerd naar productgroep en programma opgenomen.

5 Toelichting op aanmerkelijke verschillen tussen jaarrekening 2014 en begroting 2016

Een specificatie van de belangrijkste verschillen tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is opgenomen in bijlage 5.

Een toelichting op de belangrijkste verschillen in lasten en baten tussen de begroting 2015 en 2016 is bij elk van de productgroepen in de begroting opgenomen.

Meerjarenraming programma's en productgroepen					Bijlage 1
Bedragen in €					Begr.2019
	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
01 Programma Bestuur					
<u>01.01 Provinciebestuur</u>					
Structurele lasten	6.402.034	6.675.112	6.688.271	6.629.532	6.670.161
Incidentele lasten	1.147.178	334.412	634.416	634.421	634.426
Totale lasten	7.549.212	7.009.524	7.322.687	7.263.953	7.304.587
Structurele baten	2.267	2.267	2.267	2.267	2.267
Incidentele baten	0	0	0	0	0
Totale baten	2.267	2.267	2.267	2.267	2.267
<u>01.02 Bestuurlijke samenwerking</u>					
Structurele lasten	1.101.923	977.082	977.244	977.409	977.575
Incidentele lasten	1.080.000	750.000	0	0	0
Totale lasten	2.181.923	1.727.082	977.244	977.409	977.575
Structurele baten	0	0	0	0	0
Incidentele baten	125.000	0	0	0	0
Totale baten	125.000	0	0	0	0
<u>01.03 Interbestuurlijk toezicht</u>					
Structurele lasten	120.421	70.423	70.424	70.424	70.425
Incidentele lasten	0	0	0	0	0
Totale lasten	120.421	70.423	70.424	70.424	70.425
Structurele baten	0	0	0	0	0
Incidentele baten	0	0	0	0	0
Totale baten	0	0	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	11.235.361	11.458.199	11.573.177	11.551.923	11.464.384
Totaal structurele lasten progr.Bestuur	18.859.739	19.180.816	19.309.116	19.229.288	19.182.545
Totaal incidentele lasten progr.Bestuur	2.227.178	1.084.412	634.416	634.421	634.426
Totaal lasten programma Bestuur	21.086.917	20.265.228	19.943.532	19.863.709	19.816.971
Totaal structurele baten progr.Bestuur	2.267	2.267	2.267	2.267	2.267
Totaal incidentele baten progr.Bestuur	125.000	0	0	0	0
Totaal baten programma Bestuur	127.267	2.267	2.267	2.267	2.267
02 Programma Ruimte					
<u>02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaiek</u>					
Structurele lasten	17.249.921	25.930.269	9.316.600	11.207.904	20.705.022
Incidentele lasten	8.469.137	759.575	0	0	0
Totale lasten	25.719.058	26.689.844	9.316.600	11.207.904	20.705.022
Structurele baten	8.923.170	8.409.622	5.196.356	8.706.688	14.657.488
Incidentele baten	1.196.313	520.000	0	0	0
Totale baten	10.119.483	8.929.622	5.196.356	8.706.688	14.657.488
<u>02.02 Agrofood</u>					
Structurele lasten	1.591.402	2.776.767	3.038.895	2.762.653	2.479.746
Incidentele lasten	8.045.631	8.230.000	27.997	0	0
Totale lasten	9.637.033	11.006.767	3.066.892	2.762.653	2.479.746
Structurele baten	0	0	0	0	0
Incidentele baten	662.495	7.000	0	0	0
Totale baten	662.495	7.000	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	21.109.643	21.528.328	21.744.356	21.704.419	21.539.946
Totaal structurele lasten progr.Ruimte	39.950.966	50.235.364	34.099.851	35.674.976	44.724.714
Totaal incidentele lasten progr.Ruimte	16.514.768	8.989.575	27.997	0	0
Totaal lasten programma ruimte	56.465.734	59.224.939	34.127.848	35.674.976	44.724.714
Totaal structurele baten progr.Ruimte	8.923.170	8.409.622	5.196.356	8.706.688	14.657.488
Totaal incidentele baten progr.ruimte	1.858.808	527.000	0	0	0
Totaal baten programma Ruimte	10.781.978	8.936.622	5.196.356	8.706.688	14.657.488
03 Programma Ecologie					
<u>03.01 Water</u>					
Structurele lasten	14.711.459	9.242.754	9.349.105	9.349.721	9.350.336
Incidentele lasten	2.765.741	34.324.000	3.800.000	850.000	0

Meerjarenraming programma's en productgroepen					Bijlage 1
Bedragen in €	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
Totale lasten	17.477.200	43.566.754	13.149.105	10.199.721	9.350.336
Structurele baten	3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000
Incidentele baten	4.047.232	0	0	0	0
Totale baten	7.847.232	3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000
03.02 Milieu					
Structurele lasten	25.411.168	29.911.947	29.399.369	32.276.064	19.772.985
Incidentele lasten	18.947.768	0	95.000	0	0
Totale lasten	44.358.936	29.911.947	29.494.369	32.276.064	19.772.985
Structurele baten	7.043.706	3.661.513	2.600.292	2.600.292	2.600.292
Incidentele baten	24.562.296	0	2.764.060	1.108.978	0
Totale baten	31.606.002	3.661.513	5.364.352	3.709.270	2.600.292
03.03 Natuur en Landschap					
Structurele lasten	48.275.891	49.666.228	49.116.999	48.946.384	48.907.392
Incidentele lasten	1.923.342	195.000	9.039.071	1.200.000	0
Totale lasten	50.199.233	49.861.228	58.156.070	50.146.384	48.907.392
Structurele baten	1.226.472	1.226.472	1.226.472	1.226.472	1.226.472
Incidentele baten	19.119.678	0	0	0	0
Totale baten	20.346.150	1.226.472	1.226.472	1.226.472	1.226.472
03.04 Groen ontwikkelfonds Brabant					
Structurele lasten	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Incidentele lasten	96.270.142	0	0	0	0
Totale lasten	97.370.142	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Structurele baten	0	0	0	0	0
Incidentele baten	11.692.723	0	0	0	0
Totale baten	11.692.723	0	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	30.828.255	32.544.515	32.871.090	32.810.715	32.562.078
Totaal structurele lasten progr.Ecologie	120.326.773	122.465.444	121.836.563	124.482.884	111.692.791
Totaal incidentele lasten progr.Ecologie	119.906.993	34.519.000	12.934.071	2.050.000	0
Totaal lasten programma Ecologie	240.233.766	156.984.444	134.770.634	126.532.884	111.692.791
Totaal structurele baten progr.Ecologie	12.070.178	8.687.985	7.626.764	7.626.764	7.626.764
Totaal incidentele baten progr.Ecologie	59.421.929	0	2.764.060	1.108.978	0
Totaal baten programma Ecologie	71.492.107	8.687.985	10.390.824	8.735.742	7.626.764
04 Programma Economie					
04.01 Algemeen economisch beleid					
Structurele lasten	20.517.489	15.570.323	13.592.953	14.579.199	16.270.161
Incidentele lasten	22.911.335	3.313.000	50.000	0	0
Totale lasten	43.428.824	18.883.323	13.642.953	14.579.199	16.270.161
Structurele baten	181.350	181.350	181.350	181.350	544.050
Incidentele baten	287.488	127.963	129.454	0	0
Totale baten	468.838	309.313	310.804	181.350	544.050
04.02 Economisch programma Brabant					
Structurele lasten	2.522.709	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000
Incidentele lasten	21.874.023	4.760.000	20.000	0	0
Totale lasten	24.396.732	10.260.000	5.520.000	5.500.000	5.500.000
Structurele baten	22.500	22.500	22.500	21.656	43.031
Incidentele baten	3.623.531	0	0	0	0
Totale baten	3.646.031	22.500	22.500	21.656	43.031
04.04 Duurzame energie en energietransitie					
Structurele lasten	515.496	515.589	515.685	515.685	515.685
Incidentele lasten	2.424.971	521.000	0	0	0
Totale lasten	2.940.467	1.036.589	515.685	515.685	515.685
Structurele baten	0	0	0	0	0
Incidentele baten	923.150	0	0	0	0
Totale baten	923.150	0	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	9.077.772	9.434.250	9.528.919	9.511.417	9.439.342

Meerjarenraming programma's en productgroepen					Bijlage 1
Bedragen in €	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
Totaal structurele lasten progr.Economie	32.633.466	31.020.162	29.137.557	30.106.301	31.725.188
Totaal incidentele lasten progr.Economie	47.210.329	8.594.000	70.000	0	0
Totaal lasten programma Economie	79.843.795	39.614.162	29.207.557	30.106.301	31.725.188
Totaal structurele baten progr.Economie	203.850	203.850	203.850	203.006	587.081
Totaal incidentele baten progr.Economie	4.834.169	127.963	129.454	0	0
Totaal baten programma Economie	5.038.019	331.813	333.304	203.006	587.081
05 Programma Mobiliteit					
05.01 Mobiliteit					
Structurele lasten	15.025.200	17.940.703	14.635.998	14.645.241	13.654.638
Incidentele lasten	153.991.966	127.262.138	5.121.255	0	0
Totale lasten	169.017.166	145.202.841	19.757.253	14.645.241	13.654.638
Structurele baten	13.142.537	15.263.800	11.950.000	11.950.000	10.950.000
Incidentele baten	122.087.590	2.978.951	1.003.838	0	0
Totale baten	135.230.127	18.242.751	12.953.838	11.950.000	10.950.000
05.02 Openbaar vervoer					
Structurele lasten	67.610.300	67.785.617	68.661.330	69.663.256	70.083.767
Incidentele lasten	45.362.431	3.950.369	0	0	0
Totale lasten	112.972.731	71.735.986	68.661.330	69.663.256	70.083.767
Structurele baten	65.693.597	68.185.986	68.661.330	69.663.256	70.083.767
Incidentele baten	31.876.458	0	0	0	0
Totale baten	97.570.055	68.185.986	68.661.330	69.663.256	70.083.767
05.03 Infrastructuur/provinciale wegen					
Structurele lasten	122.079.787	148.010.872	106.486.412	77.063.375	74.447.865
Incidentele lasten	19.920.407	15.972.083	57.491.907	58.000.000	0
Totale lasten	142.000.194	163.982.955	163.978.319	135.063.375	74.447.865
Structurele baten	47.757.373	46.207.661	23.302.741	20.301.290	18.371.919
Incidentele baten	10.566.000	13.500.000	43.490.657	0	0
Totale baten	58.323.373	59.707.661	66.793.398	20.301.290	18.371.919
Toegerekende apparaatlasten	25.930.080	26.267.939	26.531.530	26.482.800	26.282.116
Totaal structurele lasten progr.Mobiliteit	230.645.367	260.005.131	216.315.270	187.854.672	184.468.386
Totaal incidentele lasten progr.Mobiliteit	219.274.804	147.184.590	62.613.162	58.000.000	0
Totaal lasten programma Mobiliteit	449.920.171	407.189.721	278.928.432	245.854.672	184.468.386
Totaal structurele baten progr.Mobiliteit	126.593.507	129.657.447	103.914.071	101.914.546	99.405.686
Totaal incidentele baten progr.Mobiliteit	164.530.048	16.478.951	44.494.495	0	0
Totaal baten programma Mobiliteit	291.123.555	146.136.398	148.408.566	101.914.546	99.405.686
06 Programma Cultuur en samenleving					
06.01 Cultuur					
Structurele lasten	33.097.869	30.131.047	30.819.521	28.783.049	23.734.517
Incidentele lasten	12.044.625	1.929.000	0	0	0
Totale lasten	45.142.494	32.060.047	30.819.521	28.783.049	23.734.517
Structurele baten	738.000	737.004	736.812	736.620	736.430
Incidentele baten	3.972.241	0	0	0	0
Totale baten	4.710.241	737.004	736.812	736.620	736.430
06.03 Samenleving					
Structurele lasten	4.630.137	5.230.539	5.230.939	5.231.348	5.231.759
Incidentele lasten	5.576.940	400.000	0	0	0
Totale lasten	10.207.077	5.630.539	5.230.939	5.231.348	5.231.759
Structurele baten	0	0	0	0	0
Incidentele baten	0	0	0	0	0
Totale baten	0	0	0	0	0
06.04 Sociaal cultureel beleid					
Structurele lasten	8.511.357	7.530.515	7.296.809	7.306.773	7.307.820
Incidentele lasten	5.590.000	7.187.219	0	0	0
Totale lasten	14.101.357	14.717.734	7.296.809	7.306.773	7.307.820
Structurele baten	0	0	0	0	0

Meerjarenraming programma's en productgroepen					Bijlage 1
Bedragen in €	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
Incidentele baten	1.100.000	100.000	100.000	0	0
Totale baten	1.100.000	100.000	100.000	0	0
Toegerekende apparaatslasten	12.888.425	13.144.050	13.275.947	13.251.566	13.151.146
Totaal structurele lasten progr.Cultuur en samenleving	59.127.788	56.036.151	56.623.216	54.572.736	49.425.242
Totaal incidentele lasten progr.Cultuur en samenleving	23.211.565	9.516.219	0	0	0
Totaal lasten programma Cultuur en samenleving	82.339.353	65.552.370	56.623.216	54.572.736	49.425.242
Totaal structurele baten progr.Cultuur en samenleving	738.000	737.004	736.812	736.620	736.430
Totaal incidentele baten progr.Cultuur en samenleving	5.072.241	100.000	100.000	0	0
Totaal baten programma Cultuur en samenleving	5.810.241	837.004	836.812	736.620	736.430
Algemeen financieel beleid					
31.02 Algemene dekkingsmiddelen					
Structurele lasten	19.677.784	19.543.440	18.687.459	16.941.093	14.710.237
Incidentele lasten	0	0	0	0	0
Totale lasten	19.677.784	19.543.440	18.687.459	16.941.093	14.710.237
Structurele baten	451.311.980	620.057.126	611.953.937	588.578.546	580.269.200
Incidentele baten	177.364.502	1.464.335	0	0	0
Totale baten	628.676.482	621.521.461	611.953.937	588.578.546	580.269.200
31.03 Onvoorzien					
Structurele lasten	1.288.402	1.308.402	1.308.402	1.308.402	1.308.402
Incidentele lasten	0	0	0	0	0
Totale lasten	1.288.402	1.308.402	1.308.402	1.308.402	1.308.402
31.03 Stelposten					
Structurele lasten	2.995.141	9.522.876	11.179.823	12.865.514	14.515.726
Incidentele lasten	24.984	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.119.329
Totale lasten	3.020.125	18.522.876	20.179.823	21.865.514	23.635.055
Structurele baten	1.355.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
Incidentele baten	0	0	0	0	0
Totale baten	1.355.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
Totaal structurele lasten Alg.financieel beleid	23.961.327	30.374.718	31.175.684	31.115.009	30.534.365
Totaal incidentele lasten Alg.financieel beleid	24.984	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.119.329
Totaal lasten programma Alg. financieel beleid	23.986.311	39.374.718	40.175.684	40.115.009	39.653.694
Totaal structurele baten Alg. financieel beleid	452.666.980	628.057.126	619.953.937	596.578.546	588.269.200
Totaal incidentele baten Alg. financieel beleid	177.364.502	1.464.335	0	0	0
Totaal baten programma Alg. financieel beleid	630.031.482	629.521.461	619.953.937	596.578.546	588.269.200
Totaal algemeen structurele lasten	525.505.426	569.317.786	508.497.257	483.035.866	471.753.231
Totaal algemeen incidentele lasten	428.370.621	218.887.796	85.279.646	69.684.421	9.753.755
Totaal algemeen lasten (A)	953.876.047	788.205.582	593.776.903	552.720.287	481.506.986
Totaal algemeen structurele baten	601.197.952	775.755.301	737.634.057	715.768.437	711.284.916
Totaal algemeen incidentele baten	413.206.697	18.698.249	47.488.009	1.108.978	0
Totaal algemeen baten (B)	1.014.404.649	794.453.550	785.122.066	716.877.415	711.284.916
Totaal saldo van baten en lasten (B-A)	60.528.602	6.247.968	191.345.163	164.157.128	229.777.930
Totaal saldo van structurele baten en lasten	75.692.526	206.437.515	229.136.800	232.732.571	239.531.685
Stortingen in reserves (C)	554.687.007	436.861.109	420.799.768	356.647.290	342.094.026
Onttrekkingen aan reserves (D)	494.158.405	430.613.141	229.454.605	192.490.162	112.316.096
Lasten + stortingen in reserves (A+C)	1.508.563.054	1.225.066.691	1.014.576.671	909.367.577	823.601.012
Baten + onttrekkingen aan reserves (B+D)	1.508.563.054	1.225.066.691	1.014.576.671	909.367.577	823.601.012
Geraamd resultaat (B+D-A-C)	0	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
01	Programma Bestuur					
<u>01.01</u>	<u>Provinciebestuur</u>					
01.01.10	PS / Griffie					
0001727	Uitg. Zuidelijke Rekenkamer	300.000	300.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	300.000	300.000	0	0	0
01.01.20	GS / CdK					
0000143	OOV en crisesbeheersing	163.555	34.412	634.416	634.421	634.426
	Totaal incidentele lasten product	163.555	34.412	634.416	634.421	634.426
01.01.30	Kennis en onderzoek					
0000596	Bijdrage aan Soc.-Ec. Overleg	161.707	0	0	0	0
0000866	Subs. Prov. Raad Volksgez. Maatsch. Zorg	521.916	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	683.623	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	1.147.178	334.412	634.416	634.421	634.426
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
<u>01.02</u>	<u>Bestuurlijke samenwerking</u>					
01.02.01	Bestuurlijke samenwerking					
1000316	Bijdrage derden in project RSD	125.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	125.000	0	0	0	0
01.02.02	Bestuursstructuur					
0002149	Krachtig Bestuur	1.080.000	750.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.080.000	750.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	1.080.000	750.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	125.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	2.227.178	1.084.412	634.416	634.421	634.426
	Totaal baten programma	125.000	0	0	0	0
02	Programma Ruimte					
<u>02.01</u>	<u>Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaiek</u>					
02.01.01	Ruimtelijke ontwikkeling algemeen					
0001528	Kennisborging/professionalisering PLG	1.080.000	377.000	0	0	0
0002211	Ondersteuning transitie stad-platteland	400.000	0	0	0	0
0002262	Werkbudget EHS / ILG afwikkeling	138.000	0	0	0	0
0002295	Programma DuurzaamDoor	275.000	0	0	0	0
0002328	Vierde bergboezem	98.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.991.000	377.000	0	0	0
1000763	Programma DuurzaamDoor (Ink)	275.000	0	0	0	0
1000796	Inkomsten Vierde Bergboezem	494.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	769.000	0	0	0	0
02.01.02	Ruimtelijke ontwikkelingsprojecten					
0002189	Projecten Mijn Mooi Brabant	358.000	0	0	0	0
0002222	Ruimtelijke kwaliteit Kleine Beerze	849.640	382.575	0	0	0
0002246	Brainport Oost - Ruimtelijke kwaliteit	2.392.124	0	0	0	0
0002247	Uitvoeringskosten gebiedsopgaven RK	175.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	3.774.764	382.575	0	0	0
02.01.03	Ontwikkelbedrijf					
1000261	Opbrengst locatie Kuypers	0	520.000	0	0	0
1000777	Ink. tlv risicores, grondport. de Kempen	45.372	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	45.372	520.000	0	0	0
02.01.05	Sterk stedelijk netwerk					
0001512	Collectief particul. opdrachtgeverschap	988.373	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
0002206	Nimby	215.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.203.373	0	0	0	0
02.01.07	ISV					
1000325	Rijksbijdrage stads- en dorpsvernieuwing	94.907	0	0	0	0
1000328	Rijksbijdrage ISV	287.034	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	381.941	0	0	0	0
02.01.98	Kapitaallasten					
0002375	Afschrijving Deelnemingen RvR	1.500.000	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	8.469.137	759.575	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	1.196.313	520.000	0	0	0
02.02	Agrofood					
02.02.02	Landbouwkundige structuurversterking					
1000456	2.1 Rijksbijdr. Verbet. landbouwk.struct	67.495	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	67.495	0	0	0	0
02.02.05	Landbouw					
0001410	PMJP: V.I.V. (ilg, rijk)	550.000	0	0	0	0
0001855	PMJP: V.I.V. (ilg, pnb) (via AR voorfin)	340.000	0	0	0	0
0001856	PMJP: V.I.V. (od, pnb) (via AR voorfin)	200.000	0	0	0	0
0001881	Gezondheidsonderzoek IV-bedrijven	100.000	0	0	0	0
0002105	Vermindering fosfaat	92.003	60.000	27.997	0	0
0002148	Uitvoeringsagenda Agrofood	3.727.628	8.170.000	0	0	0
0002230	Creating PURE Hubs (uitgaven)	6.000	0	0	0	0
0002267	Subs. reg.Asbest eraf Zonnepanelen erop	30.000	0	0	0	0
0002355	Urgentiegebieden	3.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	8.045.631	8.230.000	27.997	0	0
1000453	1.5b Rijksbijdr. Verplaatsing IV	550.000	0	0	0	0
1000712	Creating PURE Hubs (inkomsten)	15.000	7.000	0	0	0
1000735	DU-uitk. Green deal zonnepanelen-asbest	30.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	595.000	7.000	0	0	0
	Totaal lasten productgroep	8.045.631	8.230.000	27.997	0	0
	Totaal baten productgroep	662.495	7.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	16.514.768	8.989.575	27.997	0	0
	Totaal incidentele baten programma	1.858.808	527.000	0	0	0
03	Programma Ecologie					
03.01	Water					
03.01.01	Water algemeen					
0002031	PWPProvinciale regierol	770.000	0	0	0	0
0002037	PWPKlimaatadaptatie	200.000	0	0	0	0
0002042	PWPPrestatiemonitoring	35.748	0	0	0	0
0002100	PWP Communicatie en educatie	920.000	0	0	0	0
0002218	Roode Vaart	0	0	0	850.000	0
0002281	Overeenkomst Waterpoort (Uitg)	191.418	0	0	0	0
0002314	Dynamisch Beekdal N279	0	0	3.800.000	0	0
0002372	Delta:zoetwater zwd	0	15.000.000	0	0	0
0002410	Delta: Zoetwatervrz Hoge zandgronden	0	17.180.000	0	0	0
0002427	Co-financiering POP3 vanuit water	0	2.000.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	2.117.166	34.180.000	3.800.000	850.000	0
1000778	Convenant hydrologisch natuurherstel	3.300.094	0	0	0	0
1000829	Inverdietaakstelling Natuur, water, milieu	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	3.300.094	0	0	0	0
03.01.02	Hoogwaterbescherming					
0000327	Uitvoering muskusrattenbestrijding	42.452	0	0	0	0
0001721	Project overdiepse Polder (T)	85.123	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	127.575	0	0	0	0
1000380	Pacht en overige ink.Overdiepse polder T	85.123	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
	Totaal incidentele baten product	85.123	0	0	0	0
03.01.03 0002102	Oppervlaktewaterkwaliteit en inrichting PWP Water Landb. Econ.belangen	40.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	40.000	0	0	0	0
1000449	1.3 Rijksbijdr. Morfoloog.cond. EHS/VHR	37.309	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	37.309	0	0	0	0
03.01.04 0002099 0002381	Grondwaterkwaliteit PWP Wijst Toev. Vz. Leningen Verb.part. Bio PWP	140.000 141.000	0 144.000	0 0	0 0	0 0
	Totaal incidentele lasten product	281.000	144.000	0	0	0
		0	0	0	0	0
1000447	1.2 Rijksbijdr.kwant. watercond. EHS/VHR	37.309	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	37.309	0	0	0	0
03.01.05 0002033 0002096	Waterkwaliteit PWPAanpak diffuse bronnen PWP Ontgrondingen	130.000 70.000	0 0	0 0	0 0	0 0
	Totaal incidentele lasten product	200.000	0	0	0	0
1000387 1000451 1000571	Bijdrage derden projectbureau KRW 1.5a Rijksbijdr. Areaal verb. Waterkwat. Inkomsten partners schoon water 07/09	400.000 39.899 147.498	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0
	Totaal incidentele baten product	587.397	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	2.765.741	34.324.000	3.800.000	850.000	0
	Totaal baten productgroep	4.047.232	0	0	0	0
03.02	<u>Milieu</u>					
03.02.01 0000408 0002289	Milieu Algemeen Strategische Ecologie verslaglegging Faciliteren van woningisolatie	100.000 200.000	0 0	0 0	0 0	0 0
	Totaal incidentele lasten product	300.000	0	0	0	0
03.02.02 0002081	Externe veiligheid Externe veiligheid 2011-2014 (R)	1.516.901	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.516.901	0	0	0	0
1000721	Decentralisatie-uitkering Ext.Veiligheid	1.516.901	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	1.516.901	0	0	0	0
03.02.03 0001715	Lucht/geur/geluid Programma luchtkwaliteit (T)	0	0	95.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	0	0	95.000	0	0
1000422	Nat. samenwerkingsprog. luchtkwaliteit T	0	0	95.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	95.000	0	0
03.02.04 0000459 0000481 0000486 0000488 0001708 0001709 0001941 0001975	Bodem Bodeminf.systemen ISV-project gemeenten Advertentiektstn/kosten kadastrale gegev. Provinciale kosten bodemsanering Interim-bedrijvenregeling Uitgaven WBB-programma bodem (T) Uitgaven WBB-programma AbdK (T) Spoedlocatie tlv ISV-1 Uitgaven bodemsanering tlv ISV-3	196.996 582 370.130 557.332 1.654.019 3.189.808 94.907 5.438.253	0 0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0 0
	Totaal incidentele lasten product	11.502.027	0	0	0	0
1000197 1000198 1000199	Inkomst. gemeenten/waterschappen AbdK (T) Inkomsten prov. Noord-Brabant AbdK (T) Inkomsten provincie Limburg AbdK (T)	100.000 52.623 26.312	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Bijlage 2

bedragen x € 1

Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
1000200	Inkomsten derden AbdK (T)	100.000	0	0	0	0
1000207	Interim-bedrijvenregeling	557.332	0	0	0	0
1000537	Inkomsten provincie N-Brabant bodem (T)	14.105	0	0	0	0
1000684	Ink. Prov. Bijdr. ISV-3	179.000	0	0	0	0
1000717	Decentralisatie-uitkering Bodem	16.402.723	0	2.669.060	1.108.978	0
1000720	DU-ISV-3; ond. Bodemsanering	5.259.253	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	22.691.348	0	2.669.060	1.108.978	0
03.02.05	Afval en grondstoffenbeheer					
0002265	Kosten uitvoering nazorg	203.840	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	203.840	0	0	0	0
1000734	Bijdrage uitvoeringskosten nazorg	203.840	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	203.840	0	0	0	0
03.02.07	Handhaving					
0000414	Kosten repressieve handhaving acties	850.000	0	0	0	0
0001956	Regionale uitvoeringsdiensten	4.575.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	5.425.000	0	0	0	0
1000752	Inkomsten Handhaving	150.207	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	150.207	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	18.947.768	0	95.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	24.562.296	0	2.764.060	1.108.978	0
03.03.02	Robuust natuur netwerk					
0001546	Natura 2000	33.074	0	0	0	0
0001719	Uitgaven natuurcompensatie (T)	0	0	500.000	1.200.000	0
0001993	PMJP: Natuur- en recreatiegebieden	0	0	5.667.168	0	0
0001994	PMJP: Relatienotagegebieden 1e fase	79.773	0	2.871.903	0	0
	Totaal incidentele lasten product	112.847	0	9.039.071	1.200.000	0
1000739	DU-Natuurbeheer EHS en PAS	17.069.061	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	17.069.061	0	0	0	0
03.03.03	Biodiversiteit Brabantbreed					
0002256	Opvang Inheemse diersoorten	336.500	195.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	336.500	195.000	0	0	0
03.03.04	Karakteristiek landschap					
0002425	Natuurmuseum	377.400	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	377.400	0	0	0	0
1000805	Afwikkeling Tr post doeluitkering RLG	1.884.188	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	1.884.188	0	0	0	0
03.03.05	Verankerd in de samenleving					
0002233	Nationale parken	601.005	0	0	0	0
0002365	Subsidie BPG	45.590	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	646.595	0	0	0	0
1000222	Rijksbijdr. NP Loonse en Drun. duinen T	166.429	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	166.429	0	0	0	0
03.03.06	Beleid en Monitoring					
0002326	Transitie DLG	450.000	0	0	0	0
	Totaal lasten product	450.000	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	1.923.342	195.000	9.039.071	1.200.000	0
	Totaal baten productgroep	19.119.678	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
03.04	Groen Ontwikkelfonds Brabant					
03.04.01	Groen Ontwikkelfonds Brabant					
0002202	Lente-akkoord middelen (23 mln)	8.291.862	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2 bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
0002408	GOB BV subsidie ontwikkelg. rijks ehs	75.000.000	0	0	0	0
0002429	Doeluitkering Rijks-EHS;grond voor grond	12.978.280	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	96.270.142	0	0	0	0
1000446	1.1Rijksbijdr.verwerv.en inricht. EHS/RV	3.092.403	0	0	0	0
1000817	DU-rijks-EHS; Lenteakkoord	8.600.320	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	11.692.723	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	96.270.142	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	11.692.723	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	119.906.993	34.519.000	12.934.071	2.050.000	0
	Totaal incidentele baten programma	59.421.929	0	2.764.060	1.108.978	0
04	Programma Economie					
04.01.02	Kredietcrisis					
0001887	Spin-off fonds BOM (maatregelenpakket)	205.335	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	205.335	0	0	0	0
1000716	Renteopbrengst Spinn off fonds	126.488	127.963	129.454	0	0
	Totaal incidentele baten product	126.488	127.963	129.454	0	0
04.01.03	Deelnemingen en partners in uitvoering					
0002072	Secretariaatskosten comm.deelnemingen	100.000	0	0	0	0
0002383	Toe. Vz. Leningen Verb.part. LS&H frnds	221.000	225.000	0	0	0
0002387	Advieskosten havenstrategie Moerdijk	100.000	150.000	50.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	421.000	375.000	50.000	0	0
1000659	Bijdr.aandeelhouders in secr.kstn.deeln.	100.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	100.000	0	0	0	0
04.01.05	Innovatiefonds					
0002378	Toe. Vz. Leningen Verb.part. Inn.fonds	1.789.000	1.834.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.789.000	1.834.000	0	0	0
04.01.06	Energiefonds					
0002379	Toe. Vz. Leningen Verb.part. Energ.fond	776.000	791.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	776.000	791.000	0	0	0
04.01.07	Breedbandfonds					
0002380	Toe. Vz. Leningen Verb.part.Breedb.frnds	370.000	313.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	370.000	313.000	0	0	0
04.01.08	Internationalisering en Europese programma's					
1000733	Inkomsten Internationalisering	61.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	61.000	0	0	0	0
04.01.09	Interreg subsidies					
0002396	Co-financiering Interreg V	5.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	5.000.000	0	0	0	0
04.01.10	OP Zuid Subsidies (Stimulus)					
0001815	Co-financiering OP Zuid	750.000	0	0	0	0
0002344	Co-financiering OP Zuid 2014-2020	11.000.000	0	0	0	0
0002402	Co-financiering MIT	2.600.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	14.350.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	22.911.335	3.313.000	50.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	287.488	127.963	129.454	0	0
04.02.02	Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven					
0002170	UA 22 Innovatie met Topsectoren	4.063.138	1.052.000	20.000	0	0
0002275	Holst Centre	1.408.000	1.808.000	0	0	0
0002276	Innovatieprogramma Agrofood	1.700.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	7.171.138	2.860.000	20.000	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Bijlage 2

bedragen x € 1

Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
04.02.03	Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie					
0002171	UA23 Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie	4.753.765	1.100.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	4.753.765	1.100.000	0	0	0
04.02.04	Ruimte voor bedrijvigheid					
0002107	Subsidieregeling PHP	2.024.431	800.000	0	0	0
0002141	Fes gelden herstructur.Bedrijventer.	1.995.100	0	0	0	0
0002172	UA24 Ruimte voor bedrijvigheid	3.436.309	0	0	0	0
0002226	Breedbandloket	280.528	0	0	0	0
0002227	Zorgeconomie	974.821	0	0	0	0
0002228	Breedband management en kennisontw.	987.931	0	0	0	0
0002354	Spark	250.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	9.949.120	800.000	0	0	0
1000722	Decentralisatie-uitkering Bedr.terreinen	2.824.431	0	0	0	0
1000723	Decentralisatie-uitkering BT/FES-gelden	799.100	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	3.623.531	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	21.874.023	4.760.000	20.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	3.623.531	0	0	0	0
04.04.02	Biobased economy					
0002112	Biobased Economy	240.000	0	0	0	0
0002382	Toev. Vz. Leningen Deeln. Biob Invfnds	470.000	478.000	0	0	0
	Totaal lasten product	710.000	478.000	0	0	0
04.04.03	Elektrisch rijden en slimme netwerken					
0002115	Elektrisch rijden & slimme netwerken	1.100.000	0	0	0	0
0002428	Toev Vz Leningen Verb.part Cleantech fnd	42.000	43.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.142.000	43.000	0	0	0
1000776	Inkomsten Laadinfrastructuur	606.150	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	606.150	0	0	0	0
04.04.04	Energie					
0002176	hernieuwbare energie 321b (pop / pnb)	255.971	0	0	0	0
0002253	Expl. Greendeal proeftuinen	15.000	0	0	0	0
0002394	Garantstelling Green Deal	302.000	0	0	0	0
	Totaal lasten product	572.971	0	0	0	0
1000724	Green Deal proeftuinen	317.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	317.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	2.424.971	521.000	0	0	0
	Totaal baten productgroep	923.150	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	47.210.329	8.594.000	70.000	0	0
	Totaal incidentele baten programma	4.834.169	127.963	129.454	0	0
05	Programma mobiliteit					
<u>05.01</u>	<u>Mobiliteit</u>					
05.01.01	Strategische ontwikkelingen					
0000272	Stelpost personeelslasten PVVP	100.000	0	0	0	0
0002370	SRE Mobiliteitsbeleid	98.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	98.100.000	0	0	0	0
1000801	Rijksbijdrage BDU (MOB beleid SRE) 05.01	98.176.000	0	0	0	0
1000830	Inverdietaakstelling mobiliteit	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	98.176.000	0	0	0	0
05.01.02	Goederenvervoer					
0001390	Wilhelminakanaal Tilburg	1.425.000	0	0	0	0
0002011	Brabantse kanalen	3.004.378	0	0	0	0
0002403	PHS ten laste van SIF	0	112.490.000	0	0	0
0002404	PHS ten laste van BDU	14.500.000	5.340.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	18.929.378	117.830.000	0	0	0
1000650	Brabantse kanalen	1.504.378	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
	Totaal baten product	1.504.378	0	0	0	0
05.01.03 0002077	Bereikbaarheid netwerkprogramma Stelpost Alders tafel	876.000	1.526.854	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	876.000	1.526.854	0	0	0
05.01.04 0001999 0002266	DVM DVM gezamenlijke verkeerscentrale DVM Brabantstad	604.000 1.223.568	0 0	0 0	0 0	0 0
	Totaal incidentele lasten product	1.827.568	0	0	0	0
1000444 1000541	Inkomsten DVM Rijksbijdrage BDU (DVM 02.90)	125.941 1.600.000	0 372.685	0 0	0 0	0 0
	Totaal incidentele baten product	1.725.941	372.685	0	0	0
05.01.05 1000104	Stimulering verkeersveiligheid Inkomsten verkeersveiligheid	75.919	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	75.919	0	0	0	0
05.01.07 0001942	Fiets in de versnelling Fiets in de versnelling	9.217.418	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	9.217.418	0	0	0	0
05.01.08 0002242 0002303 0002342 0002412 0002413 0002415 0002417 0002418 0002422 0002423 0002424	Programma Beter Benutten Brabant Beter Benutten regiopakket Brabant Spookfiles A58 Beter Benutten 2.0 provinciale bijdrage BB 2.0 Begrotingssubsidies Rijk BB 2.0 Begrotingssubsidies PNB BB 2.0 Begrotingssubsidies SRE Brabants Mobiliteitsmanagement Rijk Brabants Mobiliteitsmanagement PNB Ons Brabant Fietst - SRE Ons Brabant Fietst - RIJK Ons Brabant Fietst - PNB	6.400.000 1.600.000 750.000 13.781.771 409.917 175.000 203.581 246.333 45.000 0 1.430.000	1.618.685 372.685 4.680.000 0 0 0 203.581 246.333 100.000 684.000 0	0 0 3.871.083 0 0 0 203.838 246.334 100.000 700.000 0	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0
	Totaal incidentele lasten product	25.041.602	7.905.284	5.121.255	0	0
1000726 1000823	Rijksbijdr.Beter Benutten regiopak Brabant SRE bijdr.Beter Benutten regiopak Brabant	20.385.352 220.000	2.506.266 100.000	903.838 100.000	0 0	0 0
	Totaal incidentele baten product	20.605.352	2.606.266	1.003.838	0	0
	Totaal lasten productgroep	153.991.966	127.262.138	5.121.255	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	122.087.590	2.978.951	1.003.838	0	0
05.02	Openbaar vervoer					
05.02.01 0002015 0002018 0002019 0002021 0002136 0002280	OV-beleid en strategische projecten Transferium Vlijmenseweg Doorstromas DB-Waalwijk-Tilburg Snelle busverbindingen en overstappunten HOV DB-Uden-Veghel Actieprogramma groei op het spoor HOV-2 Nuenen (Garantstelling)	8.000.000 110.000 1.500.000 1.645.000 2.948.000 750.000	0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0
	Totaal incidentele lasten product	14.953.000	0	0	0	0
1000549	Bijdrage derden	35.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	35.000	0	0	0	0
05.02.02 0000245	OV-ontwikkefunctie Activiteitenbudget vernieuwing OV	313.676	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	313.676	0	0	0	0
1000109	Bijdr.derd.in act-werkbudget vernieuw OV	137.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	137.000	0	0	0	0
05.02.03 0000240 0000254 0001745 0001746	OV-exploitatie Bedrijfsvervoer Treintaxi Meerkosten concessies OV Werkbudget concessiebeheer	170.000 12.000 130.755 168.000	140.000 8.000 168.369 84.000	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Bijlage 2

bedragen x € 1

Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
0001747	Distributiekosten reizigersopbrengsten	990.000	0	0	0	0
0002203	Reiskosten MBO	3.625.000	3.550.000	0	0	0
0002371	OV SRE gebied	25.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	30.095.755	3.950.369	0	0	0
1000112	Bijdrage derden in regiotali	180.000	0	0	0	0
1000436	Bijdragen derden OV concessies	2.324.458	0	0	0	0
1000445	Reizigersopbrengsten OV concessies	4.200.000	0	0	0	0
1000800	Rijksbijdrage BDU (OV SRE) 05.02	25.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	31.704.458	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	45.362.431	3.950.369	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	31.876.458	0	0	0	0
05.03	Infrastructuur/provinciale wegen					
05.03.01	Reconstructie en vervangingsinvesteringen					
0002431	Wegenoverdrachten aan gemeenten	6.530.000	0	0	0	0
	Totaal lasten product	6.530.000	0	0	0	0
05.03.04	Beheer en onderhoud					
0002349	Onderhoudsimpuls Infra (t/m 2015)	1.200.000	0	0	0	0
	Totaal lasten product	1.200.000	0	0	0	0
1000094	Inkomsten gladheidsbestrijding	60.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	60.000	0	0	0	0
05.03.05	Majeure projecten					
0000210	Uitgav.ten laste van risicofonds PPS-A59	15.000	0	0	0	0
0002234	Bijdrage in verkenning A58	500.000	0	0	0	0
0002190	Noordoostcorridor	1.114.157	1.883.333	0	0	0
0001944	N-69	10.500.000	13.500.000	43.490.657	0	0
0002208	Rente doeluitkering N69	61.250	588.750	1.250	0	0
0002356	N69 ten laste van SIF	0	0	14.000.000	58.000.000	0
	Totaal incidentele lasten product	12.190.407	15.972.083	57.491.907	58.000.000	0
1000572	Bijdragen derden PPS A59	6.000	0	0	0	0
1000566	Afkoopsom N69 (incl. IBOI)	10.500.000	13.500.000	43.490.657	0	0
	Totaal incidentele baten product	10.506.000	13.500.000	43.490.657	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	19.920.407	15.972.083	57.491.907	58.000.000	0
	Totaal incidentele baten productgroep	10.566.000	13.500.000	43.490.657	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	219.274.804	147.184.590	62.613.162	58.000.000	0
	Totaal incidentele baten programma	164.530.048	16.478.951	44.494.495	0	0
06	Programma Cultuur en samenleving					
06.01	Cultuur en erfgoed					
06.01.01	Erfgoed					
0000819	Musea en verbinding met de samenleving	73.978	0	0	0	0
0001556	PMJP:Hollandsche Waterlinie (od,pnb)	150.000	0	0	0	0
0002156	Uitvoeringsprogramma erfgoed	3.195.826	0	0	0	0
0002287	Werkgelegenh.imp.;Restauratie Monumenten	4.000.000	0	0	0	0
0002319	Liberation route en Overloot	700.000	179.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	8.119.804	179.000	0	0	0
1000780	DU Monumenten	3.972.241	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	3.972.241	0	0	0	0
06.01.02	Cultuur					
0002204	Brabants Orkest 2013-2016	1.750.000	1.750.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.750.000	1.750.000	0	0	0
06.01.04	Brabant C/Urgente culturele initiatieven					
0002296	Jheronimus Bosch 500 2016	1.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.500.000	0	0	0	0
06.01.05	Grote erfgoedcomplexen					

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
0002168	Kwaliteitsborging	674.821	0	0	0	0
	Totaal lasten product	674.821	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	12.044.625	1.929.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	3.972.241	0	0	0	0
<u>06.03</u>	<u>Samenleving</u>					
06.03.01	Leefbaarheid					
0001571	PMJP:opst.&uitv IDOPS (ad.pnb)	400.000	400.000	0	0	0
0002217	Kennisdeling, proces, Leefbaarheid L@B	2.595.440	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	2.995.440	400.000	0	0	0
06.03.03	Participatie					
0000905	Projecten ouderen	500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	500.000	0	0	0	0
06.03.05	Uitvoeringsagenda transitie jeugdzorg					
0000854	K2	2.031.500	0	0	0	0
0001608	Algemeen jeugdbeleid	50.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	2.081.500	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	5.576.940	400.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
<u>06.04</u>	<u>Sociaal cultureel beleid</u>					
06.04.01	Media					
1000702	Omroep Brabant uitkomst onderhandelingen	1.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	1.000.000	0	0	0	0
06.04.02	Regionale kennisinfrastructuur					
1000714	Inkomsten pand Cubiss	100.000	100.000	100.000	0	0
		0	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	100.000	100.000	100.000	0	0
06.04.05	Sportplan 2016					
0002159	Alg.proj/Sportnetwerken;sportservice-adv	640.000	850.028	0	0	0
0002160	Sportacc topwedstr of topsportevenem.	1.000.000	514.696	0	0	0
0002161	Sportacc voor topsporttraining	700.000	3.100.000	0	0	0
0002162	Fieldlabs voor topsportonderzoek	350.000	380.000	0	0	0
0002164	Topsportevenementen - Sponsoring	900.000	858.991	0	0	0
0002165	Talentontwikkeling	1.000.000	833.689	0	0	0
0002166	Breedtesport/gehandicaptensportontw.	1.000.000	649.815	0	0	0
		0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	5.590.000	7.187.219	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	5.590.000	7.187.219	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	1.100.000	100.000	100.000	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	23.211.565	9.516.219	0	0	0
	Totaal incidentele baten programma	5.072.241	100.000	100.000	0	0
<u>31.02</u>	<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>					
31.02.02	Algemene uitkering provinciefonds					
1000004	Uitkering uit het provinciefonds	8.500.000	0	0	0	0
1000784	DU-PF: Bedrijventerreinen/FES-gelden	1.196.000	0	0	0	0
1000785	DU-PF: Overige	263.853	0	0	0	0
	totaal incidentele baten	9.959.853	0	0	0	0
31.02.03	Dividenden					
1000234	Dividend Eindhoven Airport NV	113.445	0	0	0	0
	totaal incidentele baten	113.445	0	0	0	0
31.02.04	Financieringsfunctie					
1000002	Rente van belegd kasgeld	60.000	0	0	0	0
1000794	Boekwinst op verkoop Obligaties	57.876.563	0	0	0	0
	totaal incidentele baten	57.936.563	0	0	0	0
31.02.06	Overige algemene dekkingsmiddelen					
1000510	Vrijval overlopende passiva (tussenrek.)	15.541.050	0	0	0	0
1000347	Onttrekking vrijval voorzieningen	93.813.591	1.464.335	0	0	0
	totaal incidentele baten	109.354.641	1.464.335	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
31.02	Totaal incidentele lasten	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten	177.364.502	1.464.335	0	0	0
31.03	Stelposten					
31.03.03	Algemene stelposten					
0000006	Stelpost in te zetten begrotingsruimte	0	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.119.329
0000100	Kosten van onderzoeken (onverdeeld)	24.984	0	0	0	0
	totaal lasten	24.984	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.119.329
31.03	Totaal incidentele lasten	24.984	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.119.329
	Totaal incidentele baten	0	0	0	0	0
	Totaal generaal van de incidentele lasten	428.370.621	218.887.796	85.279.646	69.684.421	9.753.755
	Totaal generaal van de incidentele baten	413.206.697	18.698.249	47.488.009	1.108.978	0
	Totaal saldo van incidentele baten en lasten	-15.163.924	-200.189.547	-37.791.637	-68.575.443	-9.753.755
31.04	Mutaties in reserves					
31.04.01	Mutaties in reserves					
0000020	Toevoeging AR (310401) overhevelingen	4.412.743	43.496.884	38.786.011	1.286.011	3.203.647
0000023	Toevoeging AR (310401) Voorfinanciering	5.614.514	7.114.514	7.114.514	7.114.514	4.660.008
0000045	Toevoeging reserve dividend Essent	65.539.945	2.192.052	306.851	475.132	0
0000054	Toevoeging Res.Instandhoud.onr.erfgoed(071101)	568.120	568.233	568.348	568.464	568.581
0000064	Toevoeging res. ICT: infr. en applicaties	4.168.509	4.963.393	4.963.993	4.964.597	4.965.209
0000067	Toevoeging risicoreserve	8.413.838	971.792	772.454	643.830	644.675
0001392	Toevoeging reserve ILG	11.799.226	444.833	0	0	0
0001594	Toevoeging res.Rev.land.geb;Gr-blauw dienst	4.285.089	2.400.901	2.400.901	2.400.901	2.400.901
0001598	toev. reserve Revital. Land. Gebied; EVZ's	1.230.000	1.230.000	1.230.000	1.230.000	1.230.000
0001832	Toevoeging reserve BMIT	1.425.000	0	0	0	0
0001926	Toevoeging AR; Essent	66.084.040	16.859.396	14.784.334	13.785.334	11.680.834
0002071	Kosten grondbank de Beerze in de Pielis	0	24.070	32.102	2.102	2.102
0002087	Toevoeging AR Immunisatieportefeuille	105.983.456	16.202.723	13.938.560	12.196.268	10.080.653
0002089	Toevoeging AR Balansverkorting	0	30.000.000	30.000.000	30.000.000	30.000.000
0002121	Toevoeging Res Ontwikkelbedrijf (grdbank	2.866.790	1.206.534	594.794	710.382	571.802
0002123	Toevoeging Res De Pielis (grdbank)	730.000	0	0	0	0
0002130	Toevoeging reserve spaar-&investeringsfonds	47.203.376	45.600.000	45.600.000	45.600.000	43.320.000
0002134	Toevoeging Reserve ICT (concern proj.)	529.085	1.206.968	1.218.968	1.218.968	1.218.968
0002137	Toevoeging res. EP/OP-zuid 2014-2020	9.975.000	2.800.000	800.000	825.000	900.000
0002142	Toevoeging reserve RLG; Biodiversiteit	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
0002219	Toevoeging risicoreserve grondport. De Kempen	72.721	0	0	0	0
0002323	Toevoeging reserve EP / POP3	5.000.000	0	0	0	0
0002330	Toevoeging res.DU natuur;Fauna-beheer/Natuurwet	1.407.281	1.310.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000
0002346	Toevoeging AR; BA-middelen 2011-2015	21.531.994	0	0	0	0
0002388	Toevoeging res. RLG; Verbinding en Landschap	522.805	523.903	523.903	523.903	523.903
0002390	Toevoeging res.DU natuur; SNL-beheer	12.149.168	12.415.000	11.700.000	11.700.000	11.700.000
0002391	Toevoeging res.DU natuur; Pas natura 2000	29.122.612	12.600.000	12.600.000	12.600.000	12.600.000
0002392	Toevoeging res.DU natuur; ontwikkelopgave	77.565.000	43.400.000	43.400.000	22.300.000	22.300.000
0002393	Toevoeging res.instandh.onr.erfgoed(rijk)	5.694.593	1.722.352	1.722.352	1.722.352	1.722.352
0002395	Toevoeging reserve EP / Interreg V	5.000.000	0	0	0	0
0002397	Toevoeging res. EP / Uitvoeringskosten	4.200.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
0002411	Toevoeging AR; BA-middelen 2015-2019	26.677.000	38.615.000	37.315.000	33.615.000	26.643.500
0002414	Toevoeging res.Bodem; DU bodem	21.915.102	4.581.623	4.581.623	4.581.623	4.581.623
0002430	Toevoeging reserve DU;Verkeer en vervoer	0	140.410.938	140.535.060	141.272.909	141.265.268
	totaal stortingen in reserves	554.687.007	436.861.109	420.799.768	356.647.290	342.094.026
		0	0	0	0	0
1000020	Onttrekking uit AR Overhevelingen	75.000.000	0	0	0	0
1000021	Onttrekking uit AR Doorgeschoven ruimte	14.229.788	32.338.194	28.750.518	26.552.648	22.867.436
1000023	Onttr. uit AR (310401) Voorfinanciering	3.692.946	0	0	0	0
1000039	Onttr. res. vernieuwing openbaarvervoer	131.120	125.000	125.000	125.000	125.000
1000042	Onttr.res.Herh. districten (020603)(Inv)	85.000	100.000	4.875.933	0	0
1000057	OnttrRes Instandhouding onr erfgoed071101	8.762.100	3.421.854	3.299.679	3.299.679	3.099.679
1000069	Onttr res ICT, infrastr. en applicaties	5.136.788	4.925.471	4.954.636	4.984.299	5.014.259
1000070	Onttrekking Risicoreserve	21.466.362	1.612.000	0	0	0
1000408	Onttr.reserve uitv.impuls rec/revital	2.182.937	0	0	0	0
1000432	Onttrekking Res BMIT: kanalen	1.425.000	0	0	0	0
1000437	Onttrekking reserve ILG	592.838	0	0	0	0
1000513	Onttr.res.Rev.land.geb; Gr-blauw dienst	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
1000515	Onttrekking res.Revital. Land. Geb; EVZ's	855.000	755.000	755.000	505.000	505.000
1000582	Onttr. a.g.v. afoming reserves	5.017.765	0	0	0	0
1000606	Onttrekking reserve uitvoeren IDOPS	700.000	400.000	0	0	0
1000620	Onttr.res uitvoeringsksten Agenda van Br.	780.000	0	0	0	0
1000622	Onttr. Algemene reserve Essent (02.02)	11.500.000	0	0	0	0
1000623	Onttr. Algemene reserve Essent (02.03)	1.863.568	0	0	0	0
1000625	Onttr. Algemene reserve Essent (02.07)	18.044.814	0	0	0	0
1000631	Onttr. Algemene reserve Essent (0001993)	5.667.168	0	0	0	0
1000632	Onttr. Algemene reserve Essent (0001994)	10.451.676	0	0	0	0
1000635	Onttr. Algemene reserve Essent (0001997)	8.629.152	0	0	0	0
1000637	Onttr. Algemene reserve Essent (0001999)	478.059	0	0	0	0
1000641	Onttrekking reserve PWP	14.920.420	0	5.850.000	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves						Bijlage 2
						bedragen x € 1
Codering	Omschrijving	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019
1000667	Onttrekking AR Immunisatieportefeuille	15.309.051	14.738.388	13.938.560	12.196.268	10.080.653
1000668	Onttrekking Dividend- en rentereserve	0	0	0	0	3.753.964
1000669	Onttrekking AR Investeringsagenda	2.761.075	2.197.395	1.666.242	1.187.168	1.071.927
1000676	Onttrekking Res De Beerze (grdbank)	962.110	418.075	65.500	35.500	51.114
1000677	Onttrekking Res Woningbouwstim. (grdbank)	4.760.868	4.830.219	1.529.910	50.000	1.515.836
1000678	Onttrekking Res Ontwikkelbedr. (grdbank)	1.702.088	8.900.001	100.001	100.000	100.000
1000682	Onttrekking reserve ICT (concern proj.)	2.229.085	1.206.968	1.218.968	1.218.968	1.218.968
1000683	Onttr. res. EP/OP-zuid 2014-2020	13.600.000	0	0	0	0
1000686	Onttrekking reserve RLG; Biodiversiteit	4.590.000	2.670.000	2.670.000	2.670.000	3.000.000
1000688	Onttr. Res. Spaar- en Investeringsfonds	38.514.157	171.573.333	41.700.000	61.700.000	250.000
1000710	Onttr. risicores. grondport. De Kempen	2.522	0	0	0	0
1000737	Onttrekking reserve Chemiepack	1.293.525	3.743.325	3.778.037	6.808.977	0
1000754	Onttr AR Inv.agenda Landschap All(1e Tr)	50.000	50.000	50.000	66.828	0
1000755	Onttr AR Inv.agenda Energie agenda 1e Tr	3.053.850	2.568.000	90.000	90.000	270.000
1000756	Onttr AR Inv.agenda Hist. Erfcompl. 1e Tr	674.821	0	0	0	0
1000757	Onttr. AR Inv.agenda Sportplan (1e Tr)	5.590.000	7.187.219	0	0	0
1000758	Onttr. AR Inv.agenda Brab. C (1e Tr)	8.250.000	6.750.000	6.750.000	4.750.000	0
1000759	Onttr AR Inv.agenda Innovatiefonds 2e Tr	1.789.000	1.834.000	0	0	0
1000760	Onttr AR Inv.agenda Energiefonds (2e Tr)	776.000	791.000	0	0	0
1000761	Onttr AR Inv.agenda breedbandfonds 2e Tr	370.000	313.000	0	0	0
1000762	Onttr AR Inv.agenda Groenontw.fnds 2e Tr	13.666.280	0	0	274.000	330.000
1000781	Onttr.res.DU natuur;Faunabeh./ Natuurwet	900.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000
1000787	Onttrek. AR inv.agenda App.kstn (1e Tr)	708.694	0	0	0	0
1000788	Onttrek. AR inv.agenda App.kstn (2e Tr)	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
1000790	Onttr. AR BA-Middelen 2011-2015	14.465.000	15.000.000	0	0	0
1000803	Onttrek. res RLG; EVZ Natuur / CLB	3.625.996	0	0	0	0
1000806	Onttr.res.DU natuur; SNL-beheer	6.900.000	13.615.000	12.900.000	12.900.000	12.900.000
1000807	Onttr.res.DU natuur; Pas natura 2000	17.028.130	12.600.000	12.600.000	12.600.000	12.600.000
1000808	Onttr.res.DU natuur; ontwikkelopgave	75.510.000	39.413.000	38.698.000	924.000	868.000
1000811	Onttrekking res. EP / Interreg V	5.000.000	0	0	0	0
1000812	Onttrekking reserve EP / POP3	576.664	2.000.000	0	0	0
1000813	Onttrekking res. EP / Uitvoeringskosten	2.130.676	1.944.173	1.918.843	1.939.027	2.594.260
1000814	Onttr. res SIF; Begr.effect agv BA 15-19	0	23.000.000	17.000.000	12.000.000	8.000.000
1000818	Onttrekking AR; BA-middelen 2015-2019	13.472.200	22.994.200	17.385.800	17.337.800	16.425.000
1000820	Onttr.res. Bodem; DU bodem	5.844.112	3.743.326	1.108.978	2.500.000	0
1000825	Onttr AR Inv.agenda deltaprogramma 3e Tr	0	17.180.000	0	0	0
1000832	Onttrek.AR Inv.agenda App.kstn (3e Tr)	0	2.925.000	2.925.000	2.925.000	2.925.000
1000833	Onttr AR inv.agenda ec.struct.ver. 3e tr	15.000.000	0	0	0	0
	totaal onttrekkingen aan reserves	494.158.405	430.613.141	229.454.605	192.490.162	112.316.096
31.04	Totaal stortingen in reserves	554.687.007	436.861.109	420.799.768	356.647.290	342.094.026
	Totaal onttrekkingen aan reserves	494.158.405	430.613.141	229.454.605	192.490.162	112.316.096
	Totaal alg.financieel beleid: incidentele lasten + stortingen	554.711.991	445.861.109	429.799.768	365.647.290	351.213.355
	Totaal alg.financieel beleid: incidentele baten + onttrekkingen	671.522.907	432.077.476	229.454.605	192.490.162	112.316.096
	Tot.generaal incidentele lasten + stortingen in reserves (a)	983.057.628	655.748.905	506.079.414	426.331.711	351.847.781
	Tot.generaal incidentele baten + onttrekkingen aan reserves (b)	907.365.102	449.311.390	276.942.614	193.599.140	112.316.096
	Structurele + incidentele lasten + toevoegingen aan reserves (A)	1.508.563.054	1.225.066.691	1.014.576.671	909.367.577	823.601.012
	Structurele + incidentele baten + onttrekkingen aan reserves (B)	1.508.563.054	1.225.066.691	1.014.576.671	909.367.577	823.601.012
	Structurele lasten (A -/- a)	525.505.426	569.317.786	508.497.257	483.035.866	471.753.231
	Structurele baten (B -/- b)	601.197.952	775.755.301	737.634.057	715.768.437	711.284.916
	Batig structureel saldo	75.692.526	206.437.515	229.136.800	232.732.571	239.531.685

Toedeling organisatiekosten

bijlage 3

In de paragraaf bedrijfsvoering komen de lasten en de baten van de bedrijfsvoering tot uitdrukking. Het saldo van de lasten en de baten van de bedrijfsvoering bedraagt voor de begroting 2016 € 123,2 miljoen.

Dit saldo – organisatiekosten genoemd – wordt toegerekend aan de programma's in de begroting en aan voorziening grondwaterheffing waar eveneens organisatiekosten aan verbonden zijn.

Toegerekende organisatiekosten	Begroting 2016
Programma	
Bestuur	11.458.199
Ruimte	21.528.328
Ecologie	32.544.515
Economie	9.434.250
Mobiliteit	26.267.939
Cultuur en samenleving	13.144.050
Stelpost algemeen financieel beleid	8.000.000
	122.377.281
Toegerekende organisatiekosten aan voorziening grondwaterheffing	848.207
Totaal toegerekende organisatiekosten	123.225.488

Overzicht van specifieke bijdragen van het Rijk per programma							Bijlage 4
Omschrijving	Jaarrek.2014	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2018	Begr.2019
Programma Ruimte							
02.01 Programma DuurzaamDoor (Ink)	194.748	275.000	0	0	0	0	0
02.01 DUHSV-3; ond. Ruimte	-280.801	0	0	0	0	0	0
02.01 Rijksbijdrage stads- en dorpsvernieuwing	143.474	94.907	0	0	0	0	0
02.01 Rijksbijdrage ISV	-24.390	287.034	0	0	0	0	0
02.01 Rijksbijdrage ISV 2	-928.425	0	0	0	0	0	0
02.02 2.1 Rijksbijdr. Verbet. landbouwk.struct	-113.752	67.495	0	0	0	0	0
02.02 Rijksbijdr. verbet landbk struct(ILG/POP)	-119.823	0	0	0	0	0	0
02.02 1.5b Rijksbijdr. Verplaatsing IV	360.095	550.000	0	0	0	0	0
02.02 Rijksbijdr divers niet agr act (ILG/POP)	-2.682	0	0	0	0	0	0
02.02 DU-uitk. Green deal zonnepanelen-asbest	67.473	30.000	0	0	0	0	0
	-704.084	1.304.436	0	0	0	0	0
Programma Ecologie							
03.01 1.3 Rijksbijdr. Morfolog.cond. EHS/VHR	-429.986	37.309	0	0	0	0	0
03.01 1.2 Rijksbijdr.kwant. watercond. EHS/VHR	-116.335	37.309	0	0	0	0	0
03.01 1.5a Rijksbijdr. Areaal verb. Waterkwal.	-116.925	39.899	0	0	0	0	0
03.02 Provinciaal ambitie statement (PAS)	136.664	0	0	0	0	0	0
03.02 Decentralisatie-uitkering Ext.Veiligheid	3.475.963	1.516.901	0	0	0	0	0
03.02 Rijksbijdr in kstn ex art 28 Luchtvaartw	10.210	12.607	12.607	12.607	12.607	12.607	12.607
03.02 Nat. samenwerkingsprog. luchtkwaliteit T	785.965	0	0	95.000	0	0	0
03.02 Interim-bedrijvenregeling	-39.780	557.332	0	0	0	0	0
03.02 Ink. Prov. Bijdr. ISV-3	37.500	179.000	0	0	0	0	0
03.02 Decentralisatie-uitkering Bodem	11.451.388	16.402.723	0	2.669.060	1.108.978	0	0
03.02 DUHSV-3; ond. Bodemsanering	1.906.277	5.259.253	0	0	0	0	0
03.03 Rijksbijdrage Piekbelaster Neerv-Geboers	526.919	0	0	0	0	0	0
03.03 1.1 Rijksbijdr. verw. EHS/RV via Groenf.	121.176	0	0	0	0	0	0
03.03 1.6 Rijksbijdrage knelp. robuuste verb.	577	0	0	0	0	0	0
03.03 DU-Natuurbeheer EHS en PAS	12.340.220	17.069.061	0	0	0	0	0
03.03 1.7 Rijksbijdr. Soortenbescherming	-37.865	0	0	0	0	0	0
03.03 3.1 Rijksbijdr. Landschappelijke kwal.	-12.231	0	0	0	0	0	0
03.03 1.9 Rijksbijdr. pilot Groene Woud	-13.131	0	0	0	0	0	0
03.03 Rijksbijdr lands kwal&cult.hist (ILG/POP)	-36.028	0	0	0	0	0	0
03.03 Afwikkeling Tr post doeluitkering RLG	0	1.884.188	0	0	0	0	0
03.03 Rijksbijdr. NP Loonse en Drun. duinen T	-22.787	166.429	0	0	0	0	0
03.04 1.1Rijksbijdr.verwerv.en inricht. EHS/RV	4.055.485	3.092.403	0	0	0	0	0
03.04 DU-rijks-EHS; Lenteakkoord	0	8.600.320	0	0	0	0	0
	34.023.277	54.854.734	12.607	2.776.667	1.121.585	12.607	12.607
Programma Economie							
04.02 Decentralisatie-uitkering Bedr.terreinen	6.099.519	2.824.431	0	0	0	0	0
04.02 Decentralisatie-uitkering BT/FES-gelden	492.000	799.100	0	0	0	0	0
	6.591.519	3.623.531	0	0	0	0	0
Programma Mobiliteit							
05.01 Rijksbijdrage BDU (sted.rang.02.03)	-378.874	0	0	0	0	0	0
05.01 Rijksbijdrage BDU (DYM 02.90)	564.066	1.600.000	372.685	0	0	0	0
05.01 Rijksbijdrage BDU (gebiedsgericht 02.04)	13.990.710	10.580.500	14.263.800	10.950.000	10.950.000	9.950.000	9.950.000
Rijksbijdrage BDU (MOB beleid SRE) 05.01	0	98.176.000	0	0	0	0	0
05.01 Rijksbijdr.Beter Benutten regiopak Brab	1.985.290	20.385.352	2.506.266	903.838	0	0	0
05.02 Rijksbijdrage BDU (OVNB 02.07)	6.052.366	3.176.300	1.000.000	1.000.000	802.700	0	0
05.02 Rijksbijdrage BDU (OV 02.01)	61.443.747	62.517.297	67.185.986	67.661.330	68.860.556	70.083.767	71.332.000
05.02 Rijksbijdrage BDU (OV SRE) 05.02	0	25.000.000	0	0	0	0	0
05.03 Rijksb.verkeersveiligh.&leefbaarh.N69	359.039	0	0	0	0	0	0
05.03 Beschikbaarheidsvergoeding Rijk	15.689.311	19.049.000	16.980.000	16.000.000	16.080.000	16.150.000	16.220.000
05.03 Rijksbijdrage BDU (prov.wegen 02.05)	3.571.891	27.280.119	27.892.357	5.956.545	2.864.091	853.043	853.043
05.03 Afkoopsom N69 (incl. IBOI)	820.779	10.500.000	13.500.000	43.490.657	0	0	0
	104.098.324	278.264.568	143.701.094	145.962.370	99.557.347	97.036.810	98.355.043
Programma Cultuur en samenleving							
06.01 DU Monumenten	1.194.815	3.972.241	0	0	0	0	0
06.03 Uitkering wet jeugdzorg zorgaanbieders	214.861.014	0	0	0	0	0	0
	216.055.829	3.972.241	0	0	0	0	0
Decentralisatieuitkeringen Algemeen Financieel beleid							
DU-PF: Natuur	0	26.300.000	68.500.000	68.500.000	47.400.000	47.400.000	47.400.000
DU-PF: Monumentenzorg	0	1.722.352	1.722.352	1.722.352	1.722.352	1.722.352	1.722.352
DU-PF: Bedrijventerreinen/FES-gelden	0	1.196.000	0	0	0	0	0
DU-PF: Overige	0	263.853	0	0	0	0	0
DU-PF: Transitie DLG	0	5.416.667	6.500.000	6.500.000	6.500.000	6.500.000	6.500.000
DU-PF: Bodem	0	5.512.379	4.581.623	4.581.623	4.581.623	4.581.623	4.581.623
DU-PF: Verkeer en vervoer	0	0	138.710.938	138.835.060	139.572.909	139.565.268	139.365.651
	0	40.411.251	220.014.913	220.139.035	199.776.884	199.769.243	199.569.626
Totaal	360.064.866	382.430.761	363.728.614	368.878.072	300.455.816	296.818.660	297.937.276

Overzicht van specifieke bijdragen van de Europese Unie per programma							Bijlage 4
Omschrijving	Jaarrek.2014	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2018	Begr.2019
Programma Ruimte							
02.01 Bijdrage Interreg VRE Conferentie	4.822.351	0	0	0	0	0	0
02.02 2.1 POP-subs.verb.landbouwk.structuur	-1.839.543	0	0	0	0	0	0
02.02 POP-subsidie leader-groepen	142.417	0	0	0	0	0	0
02.02 Creating PURE Hubs (inkomsten)	27.571	15.000	7.000	0	0	0	0
	<u>3.152.795</u>	<u>15.000</u>	<u>7.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Programma Ecologie							
03.01 Inkomsten Interreg IVC Watercore	37.552	0	0	0	0	0	0
03.01 POP subsidie verdrogingsbestrijding	-22.500	0	0	0	0	0	0
03.03 3.1 Popsubs. Landschappelijke kwaliteit	-222.831	0	0	0	0	0	0
	<u>-207.779</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Programma Economie							
04.01 5.4 POP-subs.verbet.toerist./recr.aanbod	-644.653	0	0	0	0	0	0
04.01 EFRO bijdrage OP Zuid	2.100.644	0	0	0	0	0	0
04.04 Green Deal proeftuinen	6.257	317.000	0	0	0	0	0
	<u>1.462.248</u>	<u>317.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Programma Cultuur en samenleving							
06.03 6.2b/c/d POP-subs.verb.leefbaarh.kl.kern	-905.998	0	0	0	0	0	0
06.03 Interreg IVC project Casa	70.753	0	0	0	0	0	0
06.03 ENGAGED	31.176	0	0	0	0	0	0
	<u>-804.069</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal	3.603.196	332.000	7.000	0	0	0	0

Toelichting/specificatie bij de aanmerkelijke verschillen tussen jaarrekening 2014 en begroting 2016

In de begroting 2016 zijn de lasten en baten per programma meerjarig gepresenteerd.

Conform BBV worden de aanmerkelijke verschillen tussen de begroting 2016 en de realisatie bij de jaarrekening 2014 op hoofdlijnen toegelicht. Bij de toelichting op de verschillen is uitgegaan van verschillen groter dan € 1 miljoen. De voordelige verschillen t.o.v. 2014 zijn aangegeven met (v), de nadelige verschillen t.o.v. 2014 met (n).

Programma 01 Bestuur

De lasten van de begroting 2016 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2014 € 0,2 miljoen hoger.

Dit verschil wordt veroorzaakt door:

- € 1,3 miljoen (v): Lagere lasten in 2016 doordat de kosten voor de taskforce Brabant Zeeland voor het actieplan versterking bestuurlijke weerbaarheid en integriteit voor de jaren 2014 t/m 2016 als projectsubsidie volledig ten laste van 2014 zijn verantwoord.
- € 3,6 miljoen (v): Diverse projecten voor samen investeren zijn in 2014 tot een afronding gekomen en daarmee vervallen in de begroting hiervoor de lasten.
- € 5,2 miljoen (n): Hogere toegerekende organisatiekosten in 2016.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 0,3 miljoen nadelig. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de in 2014 hogere ontvangen bijdrage van partners in het kader van bestuurlijke samenwerking.

Programma 02 Ruimte

De lasten van de begroting 2016 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2014 € 2,2 miljoen hoger.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- € 5,4 miljoen (v): Ten opzichte van 2014 is in 2016 sprake van hogere lasten voor het ontwikkelbedrijf ad € 2,8 mln, o.a. voor benodigde verwachte afwaardering van aankopen. In 2014 waren nog lasten opgenomen vanwege de bijdrage aan bedrijventerrein Heesch West tot een bedrag van € 2,7 mln. Daarnaast liep de subsidieregeling Nimby in 2014 op zijn eind wat resulteerde in hogere lasten in 2014 van € 4,5 mln. Verder was in 2014 sprake van hogere lasten door versnelde uitvoering van stedelijke zones ad € 1,6 mln en van hogere afschrijvingen voor deelnemingen ad € 0,4 mln. Daarnaast was in 2014 sprake van voordelige afwikkeling van projecten stedelijke vernieuwing tot een bedrag van € 1,2 mln.
- € 4,6 miljoen (n): Lagere lasten in 2016 t.o.v. 2014 door effecten van vorming van benodigde voorzieningen ad € 1,3 mln. voordelige balansafwikkeling van posten landbouwkundige structuurversterking bij de jaarrekening 2014 bedragen € 1,9 mln. Lagere kosten plattelandsontwikkelingsprogramma resulteren in een voordeel van 2016 t.o.v. 2014 van € 0,4 mln. Daartegenover staan in 2016 t.o.v. 2014 hogere uitvoeringskosten voor agrofood ad € 4,4 mln.
- € 3 miljoen (n): Hogere toegerekende organisatiekosten in 2016.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 8,8 mln voordelig. Dit verschil houdt hoofdzakelijk verband met de balansafwikkeling van de posten landbouwkundige structuurversterking en investeringsbudget stedelijke vernieuwing bij de jaarrekening 2014 en de hogere geraamde opbrengsten ontwikkelbedrijf 2016.

Programma 03 Ecologie

De lasten van de begroting 2016 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2014 € 120,7 miljoen lager.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€29,2 miljoen (n): Hogere lasten in 2016 t.o.v. 2014 voornamelijk veroorzaakt door de in 2016 geraamde bedragen voor zoetwater-maatregelen Delta-programma West Brabant en zoetwatervoorziening Hoge zandgronden van in totaal € 28 mln. Daarnaast is sprake van hogere lasten in 2016 voor waterveiligheid rivieren ad € 0,6 mln, en voor wateregelen waterkwaliteit en oppervlaktewater kwaniteit ad € 2 mln. Daar tegenover staat dat in 2016 de toevoeging aan de voorziening grondwaterheffing t.o.v. de jaarrekening 2014 € 1,5 mln lager uitvalt.

€21,5 miljoen(v) : Lagere lasten in 2016 door afloop programma externe veiligheid 2011-2014 ad € 3,4 mln, lagere lasten luchtkwaliteit € 0,3 mln, lagere kosten maatregelen bodemsanering € 9,9 mln. Verder waren in 2014 de kosten voor de eeuwig durende nazorg van gesloten stortplaatsen o.b.v. de ingediende nazorgplannen € 5,1 mln hoger en vielen de kosten van uitbesteding voor vergunning verlening, toezicht en handhaving in 2014 ca € 2,9 mln hoger uit.

€15,1 miljoen(v): Hogere lasten in 2016 voor maatregelen natuurwet ad € 0,5 mln, hogere lasten ad € 9,1 mln door herplanning van Rijksdecentralisatie-uitkering Natuur n.a.v. uitspraak commissie BBV bij jaarrekening 2014, hogere lasten ad € 1,3 mln voor gebiedscontracten groen-blauwe diensten en hogere lasten ad € 0,6 mln i.v.m. besluit bij Voorjaarsnota 2014 om in de nieuwe bestuursperiode extra geld beschikbaar te stellen voor Brabant uitnodigend groen. Daar tegenover staat dat in 2014 de lasten € 26,8 mln hoger waren vanwege de 2^e tender subsidies in het kader van Landschappen van Allure.

€118,2 miljoen(v): Hogere lasten in 2014 vanwege subsidies groenontwikkelfonds Brabant.

€4,9 miljoen (n): Hogere toegerekende organisatiekosten in 2016.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 51,2 miljoen nadelig, hoofdzakelijk veroorzaakt door het hogere beroep op rijks- en EU-middelen i.v.m. de dekking van de hogere lasten in 2014.

Programma 04 Economie

De lasten van de begroting 2016 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2014 € 6,3 miljoen lager.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 0,7 miljoen (v): Het voordelig verschil van de lasten in 2016 t.o.v. 2014 is hoofdzakelijk veroorzaakt door de hogere getroffen voorzieningen in de jaarrekening voor een aantal leningen en door afwikkelingsverschillen bij de jaarrekening.

€ 3,3 miljoen(v): Lagere lasten in 2016 door aflopende activiteiten economisch programma Brabant. Het grootste verschil betreft de lasten voor bedrijventerreinen (o.a. de subsidieregeling bedrijventerreinen).

€ 0,7 miljoen(v): Hogere lasten in 2014 vanwege benodigde voorziening in de jaarrekening 2014 voor deelneming biobased.

€ 1,6 miljoen (v): Lagere toegerekende organisatiekosten in 2016 t.o.v. 2014.

Het verschil op de baten tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 9,5 mln nadelig de verschillen betreffen de in 2014 opgenomen baten voor EFRO-bijdrage OP-Zuid ad € 2,1 mln, decentralisatieuitkering bedrijventerreinen ad € 6,6 mln, de bijdrage in secretariaatskosten deelnemingen ad € 0,4 mln en de inkomsten laadinfrastructuur ad € 0,5 mln. Tegenover deze hogere baten in 2014 staat in 2016 een hogere bate uit Europese POP-subsidies ad € 0,6 mln.

Programma 05 Mobiliteit

De lasten van de begroting 2016 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2014 € 123,1 miljoen hoger.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 125,5 miljoen(n): Hogere lasten goederenvervoer in 2016 ad € 117,4 mln voor programma hoogfrequent spoorvervoer. Hogere lasten algemeen mobiliteitsbeleid ad € 1,9 mln. Hogere lasten in 2016 voor Bereikbaarheid netwerk Brabant ad € 4,9 mln enerzijds a.g.v. voordelige ontwikkelingsverschillen bij de jaarrekening 2014 en anderzijds doordat de middelen voor Alderstafel vliegveld Eindhoven bij de jaarrekening 2014 op basis van het overhevelingsbesluit van PS zijn doorgeschoven naar 2015 en 2016.

In verband met het bestedingsplan BDU-middelen is de raming van 2015 voor regionale maatregelenpakketten deels doorgeschoven van 2015 naar 2016 waardoor t.o.v. 2014 de lasten 2016 voor deze maatregelenpakketten € 1,8 mln hoger zijn opgenomen. In 2015 zijn veel projecten in het kader van beter benutten gestart waarvan de lasten deels ook op 2016 en verdere jaren drukken. Hierdoor is voor beter benutten t.o.v. de jaarrekening 2014 een hogere last opgenomen ad € 5,3 mln.

Voor dynamisch verkeersmanagement en voor fiets in de versnelling zijn in 2016 geen ramingen meer opgenomen waarmee t.o.v. 2014 de lasten in 2016 € 6,1 mln lager uitkomen.

€ 70 miljoen(v): Lagere kosten in 2016 t.o.v. 2014 voor openbaar vervoer -beleid ad € 22,6 mln, voor OV ontwikkelingsfunctie € 3,7 mln en OV-exploitatie € 45,2 mln. Voor OV-monitoring vallen de lasten in 2016 € 1,5 mln hoger uit.

€ 75,2 miljoen (n) Ten opzichte van 2014 hogere kosten in 2016 voor majeure projecten infrastructuur (N279 en N69) ad € 69,6 mln, hogere lasten in 2016 voor afschrijvingen ad € 10,3 mln. Daar staat tegenover dat de lasten voor beheer, onderhoud en reconstructies t.o.v. 2014 € 4,7 mln lager uitkomen.

€ 7,6 miljoen (v) Lagere toegerekende organisatiekosten.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 16,3 miljoen nadelig. Dit verschil is het gevolg van het hogere beroep op rijksmiddelen in verband met de hogere lasten in 2014.

Programma 06 Cultuur en samenleving

De lasten van de begroting 2016 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2014 € 231,4 miljoen lager. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 8,0 miljoen(v): De lasten zijn t.o.v. 2014 in 2016 € 3,8 mln lager vanwege de afloop van de werkgelegenheidsimpuls monumenten. De subsidies voor podiumkunsten en nieuwe Brabantse kunst van het impuls geldenprogramma 2014-2016 zijn in 2014 beschikt en als last in de jaarrekening verwerkt. Dit leidt in de begroting 2016 tot lagere lasten t.o.v. 2014 van € 7,4 mln. Voorts zijn de lasten voor kwaliteitsborging erfgoedcomplexen in 2016 € 0,3 mln

lager. Daartegenover staat dat de lasten Brabant c in 2016 € 3,5 mln hoger uitkomen dan in 2014.

€223,7 miljoen(v): In 2016 is er geen sprake meer van lasten voor jeugdzorg. Hierdoor zijn de lasten in 2016 € 218,1 mln lager dan in 2014. Vanwege de beëindiging van de idop-regeling, afloop kennisdeling leefbaarheid en de beëindiging van de subsidie palet zijn de lasten in 2016 € 5,4 mln lager.

€ 3,3 miljoen (n): Hogere lasten in 2016 t.o.v. 2014 a.g.v. herplanning lasten voor topsportaccommodaties ad € 3,1 mln.

€ 3,0 miljoen (v): Lagere toegerekende organisatiekosten in 2016 t.o.v. 2014.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 216,6 miljoen nadelig, vooral als gevolg van het wegvallen van de rijksuitkering voor de jeugdzorg.

Algemeen financieel beleid

Het verschil op het lastenbudget tussen de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 is € 11,4 miljoen nadelig en wordt vooral veroorzaakt door de in 2016 lagere lasten voor voorziening escrow ad € 4,2 mln, de lagere afschrijvingen op obligaties ad € 2,7 mln en de lagere lasten voor de voorziening leningen ad € 0,9 mln. Daar tegenover staan hogere lasten in 2016 i.v.m. de raming voor onvoorzien ad € 1,3 mln en voor stelposten begrotingsruimte ad € 10,2 mln en organisatiekosten ad € 8,3 mln.

De algemene inkomsten komen in 2016 komen t.o.v. 2014 € 98,1 miljoen hoger uit, voornamelijk a.g.v.

- lagere uitkering provinciefonds (-/- € 17,4 miljoen)
- hogere raming decentralisatieuitkeringen in 2016 ad € 220,0 miljoen.
- lagere dividenduitkeringen/winstopbrengst (-/- € 60,9 miljoen)
- lagere inkomsten financieringsfunctie (-/- € 46,1 miljoen)
- hogere opbrengst opcenten motorrijtjigenbelasting in 2016 (+ €1,4 miljoen)
- hogere opbrengst overige algemene dekkingsmiddelen (€ 1,5 mln).

De stortingen in de reserves vallen in 2016 t.o.v. 2014 € 209,9 miljoen hoger uit waarvan als belangrijkste verschil is te noemen: de hogere stortingen in 2016 in de reserve decentralisatieuitkering BDU.

De onttrekkingen aan de reserves vallen in 2016 t.o.v. 2014 € 96,3 miljoen hoger uit. De hogere onttrekkingen hebben vooral te maken met de onttrekking uit het spaar/ en investeringsfonds infra t.b.v. het programma hoogfrequent spoor.

II Toelichting op de financiële positie

Een gezonde financiële positie is essentieel voor het in stand houden van het niveau van de voorzieningen en het kunnen opvangen van onverwachte uitgaven.

De continuïteit van de provincie is gebaat bij een goede financiële positie. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de geactiveerde investeringen, de reserves, de voorzieningen en de opgenomen geldleningen.

In de bijlagen 6 t/m 13 zijn de verschillende overzichten opgenomen die de financiële positie van de provincie mee bepalen.

6 Geprognosticeerde balans

Hierin zijn de activa en de passiva opgenomen op soortgelijke wijze als in de balans bij de jaarrekening.

7, 8 en 9 Vaste activa

Bijlage 7, 8 en 9 bevatten een (meerjarige) specificatie van de immateriële vaste activa, de materiële vaste activa en de financiële vaste activa.

10 Reserves

De bijlage bevat het meerjarig gespecificeerde verloop van de reserves.

11 Voorzieningen

De bijlage bevat het meerjarig gespecificeerde verloop van de voorzieningen.

12 Vaste schulden

De bijlage bevat de specificatie van de opgenomen langlopende geldleningen.

13 Borg- en garantstellingen

In bijlage 13 zijn de door de provincie (gemeenschappelijk) gewaarborgde geldleningen en de afgegeven garanties gespecificeerd opgenomen.

14 Uitwerking van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de begroting zijn in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de ontwikkelingen met betrekking tot de risico's toegelicht. In de uitwerking is een totaal overzicht van de risico's opgenomen. Tevens zijn hier de met ingang van 2016 verplichte kengetallen over de financiële positie opgenomen.

15 Financiële positie van Noord-Brabant i.r.t. de overige provincies

In bijlage 15 wordt de financiële positie van Noord-Brabant vergeleken met de overige provincies. Omdat bij de opstelling van de begroting 2016 de begrotingen van de overige provincies nog niet voorhanden waren, is gebruikt gemaakt van de gegevens uit de provinciale jaarrekeningen 2014 en de begrotingen 2015 van alle provincies.

De vergelijking betreft:

- De financiële omvang van de jaarrekening/begroting;
- Het aandeel van de structurele lasten en baten in de begrotingsomvang;
- Balanstotaal /verhouding reserves en vreemd vermogen;
- Omvang financiële borgstellingen en afgegeven garanties.

Geprognosticeerde Balans	per 31-12-14	per 31-12-15	Bedragen x € 1 mln per 31-12-16
<i>Vaste Activa</i>			
Immateriële vaste activa	126,6	97,5	80,5
Materiële vaste activa			
Inv. met economisch nut	72,6	90,2	84,4
Inv. met maatschappelijk nut	315,5	351,4	350,8
Financiële vaste activa			
Kapitaalverstrekking	51,3	49,7	47,7
Verstrekte geldleningen	633,3	922,7	958,0
Uitzettingen > 1 jr	2.382,3	2.342,2	2.342,2
Sloopvergoedingen	98,5	98,5	98,5
<i>Vlottende Activa</i>			
Voorraden	194,2	218,4	218,4
Uitzettingen < 1 jr	275,1	279,0	279,0
Liquide middelen	0,1	116,9	116,9
Overlopende activa	181,3	216,8	216,8
Totaal Activa	4.330,8	4.783,3	4.793,4

Geprognosticeerde Balans	per 31-12-14	per 31-12-15	Bedragen x € 1 mln per 31-12-16
<i>Lange Passiva</i>			
Algemene reserve	243,1	166,2	180,7
Reserve Essent	2.499,9	2.607,6	2.616,0
Bestemmingsreserves	239,1	268,8	252,1
Voorzieningen	53,1	134,8	142,0
Opgenomen vaste geldleningen	42,7	36,6	30,2
<i>Korte Passiva</i>			
Netto vlottende schuld	51,6	43,8	43,8
Overlopende passiva	1.201,4	1.526	1.528,5
Totaal Passiva	4.330,8	4.783,3	4.793,4

Immateriële vaste activa

verloop in 2016

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving
Agio op obligaties	262.869.544	0	262.869.544	165.384.977	Looptijd obligaties

* afschrijvingsmethode

L=lineair

Immateriële vaste activa

verloop in 2017

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving
Agio op obligaties	262.869.544	0	262.869.544	182.320.760	Looptijd obligaties

* afschrijvingsmethode

L=lineair

Immateriële vaste activa

verloop in 2018

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving
Agio op obligaties	262.869.544	0	262.869.544	197.925.562	Looptijd obligaties

* afschrijvingsmethode

L=lineair

Immateriële vaste activa

verloop in 2019

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving
Agio op obligaties	262.869.544	0	262.869.544	211.308.999	Looptijd obligaties

* afschrijvingsmethode

L=lineair

Immateriële vaste activa

Bijlage 7

verloop in 2016

Omschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 16	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 16
--------------	------------------------------	----------------	-----------------------------

Agio op obligaties	L 97.484.567	16.935.783	80.548.784
--------------------	--------------	------------	------------

* afschrijvingsmethode
L=lineair

Immateriële vaste activa

verloop in 2017

Omschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 17	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 17
--------------	------------------------------	----------------	-----------------------------

Agio op obligaties	L 80.548.784	15.604.803	64.943.982
--------------------	--------------	------------	------------

* afschrijvingsmethode
L=lineair

Immateriële vaste activa

verloop in 2018

Omschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 18	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 18
--------------	------------------------------	----------------	-----------------------------

Agio op obligaties	L 64.943.982	13.383.437	51.560.545
--------------------	--------------	------------	------------

* afschrijvingsmethode
L=lineair

Immateriële vaste activa

verloop in 2019

Omschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 19	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 19
--------------	------------------------------	----------------	-----------------------------

Agio op obligaties	L 51.560.545	11.152.580	40.407.965
--------------------	--------------	------------	------------

* afschrijvingsmethode
L=lineair

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
Investerings met economisch nut						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	118.514.368	0	118.514.368	57.471.223	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.360.408	0	28.360.408	3.706.987	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339	0	2.443.339	2.041.201	10 jaar	L
Steunpunten	5.709.881	100.000	5.809.881	5.709.881	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141	0	2.396.141	1.081.981	20 jaar	L
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	63.957	0	63.957	51.165	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065	0	908.065	577.842	10 jaar	L
Arbo	1.016.643	0	1.016.643	1.000.254	10 jaar	L
Materieel provinciale wegen	1.449.450	756.700	2.206.150	579.881	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424	0	983.424	90.741	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	420.910		420.910	60.130	7 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392	0	2.220.392	1.954.619	Diverse	L
Totaal investeringen met economisch nut	164.486.978	856.700	165.343.678	74.325.905		
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140	0	9.662.140	9.537.842	15 jaar	L
Wegeninvesteringen	510.806.457	34.061.064	544.867.521	259.001.605	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.411.378	0	10.411.378	5.729.181	15 jaar	L
N-261	82.190.001	0	82.190.001	2.805.680	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appkstin)	11.735.192	0	11.735.192	2.536.735	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972	0	543.972	318.439	15 jaar	L
Quartaire wegen	10.903.993	0	10.903.993	10.818.267	15 jaar	L
Overige wegen	11.772.619	0	11.772.619	11.545.742	15 jaar	L
Komomleidingen	5.704.249	5.619.978	11.324.227	81.617	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	653.730.001	39.681.042	693.411.043	302.375.109		
Totaal materiële vaste activa	818.216.980	40.537.742	858.754.722	376.701.014		

*afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 16	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 16
Investerings met economisch nut					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	61.043.144	4.905.114			56.138.030
Renovatie Noordbrabants Museum	24.653.421	836.867			23.816.554
Beveiliging	402.138	222.433			179.706
Steunpunten	0	100.000			0
Waterstraat 16-18	1.314.160	131.416			1.182.744
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	12.792	4.264			8.528
Kantoorinnovatie	330.223	44.058			286.164
Arbo	16.389	9.653			6.735
Materieel provinciale wegen	869.570	113.745			1.512.525
Telefooncentrale	892.683	65.562			827.121
Laadinfrastructuur	360.780	60.130			300.650
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	265.773	105.139			160.634
Totaal investeringen met economisch nut	90.161.073	6.598.380	0	0	84.419.393
Investerings in de openbare ruimte met					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	124.298	62.149			62.149
Wegeninvesteringen	251.804.852	32.464.802			253.401.114
Benutten (DVM)	4.682.198	684.978			3.997.219
N-261	79.384.320	5.479.333			73.904.987
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	9.198.456	782.346			8.416.110
Monitoring meetnet	225.533	41.606			183.927
Quartaire wegen	85.726	85.726			0
Overige wegen	226.877	226.877			0
Komomleidingen	5.622.632	380.283			10.862.327
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	351.354.893	40.208.102	0	0	350.827.833
Totaal materiële vaste activa	441.515.966	46.806.482	0	0	435.247.226

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
Investerings met economisch nut						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	118.514.368	0	118.514.368	62.376.337	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.360.408	0	28.360.408	4.543.854	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339	0	2.443.339	2.263.633	10 jaar	L
Steunpunten	5.809.881	4.875.933	10.685.814	5.809.881	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141	0	2.396.141	1.213.397	25 jaar/5,50%	A
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	63.957	0	63.957	55.429	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065	0	908.065	621.901	10 jaar	A
Arbo	1.016.643	0	1.016.643	1.009.908	10 jaar	A
Materieel provinciale wegen	2.206.150	715.675	2.921.825	693.625	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424	0	983.424	156.303	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	420.910	0	420.910	120.260	7 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392	0	2.220.392	2.059.758	Diverse	L
Totaal investeringen met economisch nut	165.343.678	5.591.608	170.935.286	80.924.286		
Investerings in de openbare ruimte met						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140	0	9.662.140	9.599.991	20 jaar/7,75%	A
Wegeninvesteringen	544.867.521	28.040.000	572.907.521	291.466.408	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.411.378	0	10.411.378	6.414.159	15 jaar	L
N-261	82.190.001	0	82.190.001	8.285.014	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	11.735.192	0	11.735.192	3.319.081	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972	0	543.972	360.045	20 jaar/7,75%	A
Quartaire wegen	10.903.993	0	10.903.993	10.903.993	20 jaar/7,75%	A
Overige wegen	11.772.619	0	11.772.619	11.772.619	20 jaar/7,75%	A
Komomleidingen	11.324.227	2.146.821	13.471.048	461.900	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	693.411.043	30.186.821	723.597.864	342.583.210		
Totaal materiële vaste activa	858.754.722	35.778.429	894.533.151	423.507.496		

*afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 17	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 17
Investerings met economisch nut					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	56.138.030	4.905.114			51.232.917
Renovatie Noordbrabants Museum	23.816.554	836.867			22.979.687
Beveiliging	179.706	121.370			58.336
Steunpunten	0	4.875.933			0
Waterstraat 16-18	1.182.744	131.416			1.051.328
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	8.528	4.264			4.264
Kantoorinnovatie	286.164	44.058			242.106
Arbo	6.735	6.735			0
Materieel provinciale wegen	1.512.525	171.952			2.056.248
Telefooncentrale	827.121	65.562			761.560
Laadinfrastructuur	300.650	60.130			240.520
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	160.634	105.139			55.495
Totaal investeringen met economisch nut	84.419.393	11.328.540	0	0	78.682.461
Investerings in de openbare ruimte met					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	62.149	62.149			0
Wegeninvesteringen	253.401.114	33.419.046			248.022.068
Benutten (DVM)	3.997.219	684.978			3.312.241
N-261	73.904.987	5.479.333			68.425.654
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	8.416.110	782.346			7.633.764
Monitoring meetnet	183.927	41.606			142.321
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	10.862.327	754.948			12.254.199
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	350.827.833	41.224.407	0	0	339.790.247
Totaal materiële vaste activa	435.247.226	52.552.947	0	0	418.472.708

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
Investerings met economisch nut						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	118.514.368	0	118.514.368	67.281.451	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.360.408	0	28.360.408	5.380.721	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339	0	2.443.339	2.385.003	10 jaar	L
Steunpunten	10.685.814		10.685.814	10.685.814	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141	0	2.396.141	1.344.813	25 jaar/5,50%	A
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	63.957	0	63.957	59.693	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065	0	908.065	665.959	10 jaar	A
Arbo	1.016.643	0	1.016.643	1.016.643	10 jaar	A
Materieel provinciale wegen	2.921.825	512.800	3.434.625	865.578	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424	0	983.424	221.864	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	420.910	0	420.910	180.390	7 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392	0	2.220.392	2.164.897	Diverse	L
Totaal investeringen met economisch nut	170.935.286	512.800	171.448.086	92.252.826		
Investerings in de openbare ruimte met						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140	0	9.662.140	9.662.140	20 jaar/7,75%	A
Wegeninvesteringen	572.907.521	29.850.000	602.757.521	324.885.453	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.411.378	0	10.411.378	7.099.137	15 jaar	L
N-261	82.190.001	0	82.190.001	13.764.347	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	11.735.192	0	11.735.192	4.101.427	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972	0	543.972	401.651	20 jaar/7,75%	A
Quartaire wegen	10.903.993	0	10.903.993	10.903.993	20 jaar/7,75%	A
Overige wegen	11.772.619	0	11.772.619	11.772.619	20 jaar/7,75%	A
Komomleidingen	13.471.048	928.952	14.400.000	1.216.849	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	723.597.864	30.778.952	754.376.816	383.807.617		
Totaal materiële vaste activa	894.533.151	31.291.752	925.824.903	476.060.443		

*afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 18	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 18
Investerings met economisch nut					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	51.232.917	4.886.262			46.346.655
Renovatie Noordbrabants Museum	22.979.687	836.867			22.142.820
Beveiliging	58.336	26.407			31.929
Steunpunten	0	0			0
Waterstraat 16-18	1.051.328	131.416			919.912
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	4.264	4.264			0
Kantoorinnovatie	242.106	44.058			198.047
Arbo	0	0			0
Materieel provinciale wegen	2.056.248	227.004			2.342.043
Telefooncentrale	761.560	65.562			695.998
Laadinfrastructuur	240.520	60.130			180.390
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	55.495	40.542			14.953
Totaal investeringen met economisch nut	78.682.461	6.322.512	0	0	72.872.749
Investerings in de openbare ruimte met					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	0	0			0
Wegeninvesteringen	248.022.068	33.967.428			243.904.640
Benutten (DVM)	3.312.241	684.978			2.627.263
N-261	68.425.654	5.479.333			62.946.320
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	7.633.764	782.346			6.851.418
Monitoring meetnet	142.321	41.606			100.715
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	12.254.199	898.070			12.285.081
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	339.790.247	41.853.761	0	0	328.715.438
Totaal materiële vaste activa	418.472.708	48.176.273	0	0	401.588.187

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
Investerings met economisch nut						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	118.514.368	0	118.514.368	72.167.713	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.360.408	0	28.360.408	6.217.588	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339	0	2.443.339	2.411.410	10 jaar	L
Steunpunten	10.685.814	0	10.685.814	10.685.814	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141	0	2.396.141	1.476.229	25 jaar/5,50%	A
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	63.957	0	63.957	63.957	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065	0	908.065	710.018	10 jaar	A
Arbo	1.016.643	0	1.016.643	1.016.643	10 jaar	A
Materieel provinciale wegen	3.434.625	452.000	3.886.625	1.092.582	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424	0	983.424	287.426	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	420.910	0	420.910	240.520	7 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392	0	2.220.392	2.205.439	Diverse	L
Totaal investeringen met economisch nut	171.448.086	452.000	171.900.086	98.575.338		
Investerings in de openbare ruimte met						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140	0	9.662.140	9.662.139	20 jaar/7,75%	A
Wegeninvesteringen	602.757.521	31.300.000	634.057.521	358.852.881	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.411.378	0	10.411.378	7.784.116	15 jaar	L
N-261	82.190.001	0	82.190.001	19.243.680	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	11.735.192	0	11.735.192	4.883.773	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972	0	543.972	443.257	20 jaar/7,75%	A
Quartaire wegen	10.903.993	0	10.903.993	10.903.993	20 jaar/7,75%	A
Overige wegen	11.772.619	0	11.772.619	11.772.620	20 jaar/7,75%	A
Komomleidingen	14.400.000	0	14.400.000	2.114.919	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	754.376.816	31.300.000	785.676.816	425.661.378		
Totaal materiële vaste activa	925.824.903	31.752.000	957.576.903	524.236.716		

*afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 19	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 19
Investerings met economisch nut					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	46.346.655	4.582.879			41.763.776
Renovatie Noordbrabants Museum	22.142.820	836.867			21.305.953
Beveiliging	31.929	17.062			14.867
Steunpunten	0	0			0
Waterstraat 16-18	919.912	131.416			788.497
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	0	0			0
Kantoorinnovatie	198.047	44.058			153.989
Arbo	0	0			0
Materieel provinciale wegen	2.342.043	266.451			2.527.593
Telefooncentrale	695.998	65.562			630.436
Laadinfrastructuur	180.390	60.130			120.260
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	14.953	14.953			0
Totaal investeringen met economisch nut	72.872.749	6.019.377	0	0	67.305.372
Investerings in de openbare ruimte met					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	0				0
Wegeninvesteringen	243.904.640	34.679.303			240.525.337
Benutten (DVM)	2.627.263	684.978			1.942.285
N-261	62.946.320	5.479.333			57.466.987
Infraprojecten in Voorbereiding (Appktn)	6.851.418	782.346			6.069.072
Monitoring meetnet	100.715	41.606			59.109
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	12.285.081	960.000			11.325.081
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	328.715.438	42.627.567	0	0	317.387.871
Totaal materiële vaste activa	401.588.187	48.646.944	0	0	384.693.243

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Bijlage 9a

	Restant bedrag 01-01-2016	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2016
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	8.287.400			8.287.400
BV BOM Holding	30.421.510		2.000.000	28.421.510
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Totaal	49.721.733	0	2.000.000	47.721.733

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

	Restant bedrag 01-01-2017	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2017
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	8.287.400			8.287.400
BV BOM Holding	28.421.510			28.421.510
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Totaal	47.721.733	0	0	47.721.733

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

	Restant bedrag 01-01-2018	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderen in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2018
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	8.287.400			8.287.400
BV BOM Holding	28.421.510			28.421.510
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160		6.488.160	0
Deelneming LSP	4.500.000		4.500.000	0
Totaal	47.721.733	0	10.988.160	36.733.573

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

	Restant bedrag 01-01-2019	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderen in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2019
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	8.287.400			8.287.400
BV BOM Holding	28.421.510			28.421.510
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	0			0
Deelneming LSP	0			0
Totaal	36.733.573	0	0	36.733.573

Uitwerking paragraaf verbonden partijen

Bijlage 9b

In de begroting 2016 is in paragraaf 6 verbonden partijen een totaaloverzicht van de verbonden partijen opgenomen. Een nadere toelichting per verbonden partij is in deze bijlage opgenomen.

-1Verkoop aandelen Essent (programma 4 Economie)

Op 27 mei 2009 hebben GS besloten de aandelen in het Productie- en Leveringsbedrijf van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. Uit de verkoop aan RWE vloeien de deelnemingen zoals genoemd onder 1a t/m 1f voort. De provincie is voor 30,8% aandeelhouder in deze deelnemingen. Onder deze paragraaf treft u daarmee alle Essent gerelateerde deelnemingen aan. In 2014 heeft de provincie besloten de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf van Attero te verkopen aan private equity organisatie Waterland.

1a Enexis Holding BV (programma 4 Economie)

Doelstelling:

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

De vennootschap heeft ten doel:

- a. het (doen) distribueren en het (doen)transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water;
- b. het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten met annexen voor energie;
- c. het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld;
- d. het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten.

Enexis speelt een belangrijke rol in de energietransitie: het netwerk dient gereed te zijn voor decentrale energieopwekking, teruglevering en datacommunicatie over de energiestromen.

In de 20^e eeuw zijn provinciale en gemeentelijke energiebedrijven opgegaan in de rechtsvoorgangers van Enexis. Enexis is sinds 30 september 2009 een zelfstandig bedrijf.

De provincie tracht met haar aandeelhouderschap de publieke belangen te behartigen.

De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving. Dat betekent dat de Brabantse zeggenschap in het bedrijf een afspiegeling zou moeten zijn van de waarde van de Brabantse gas- en elektriciteitsnetten van Enexis.

Governance:

De governance is op orde en voldoet aan de code Tabaksblat en aan de voorwaarden van de WNT (Wet Normering Topinkomens). De Raad van Bestuur is op sterkte. De Raad van Commissarissen is voltallig. Twee leden van de Raad van Commissarissen zullen in 2016 aftreden. Zij zijn na het verstrijken van hun tweede termijn conform de statuten niet meer herkiesbaar. Er is een goed functionerende Aandeelhouderscommissie onder voorzitterschap van de provincie Noord-Brabant. Er worden geen wijzigingen verwacht in 2016.

Provinciaal risico:

- a. De Provincie loopt het risico (een deel van) de boekwaarde te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is zeer gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.
- b. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'vordering op Enexis' (zie 1c), levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis N.V.

- c. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen garantiedividend van € 100 miljoen. Het aandeel van de Provincie hierin bedraagt 30,8 %.

Toekomstige verwachting:

Enexis Holding N.V. opereert in een gereguleerde markt, onder toezicht van de Autoriteit Consumenten & Markt (ACM). Elke drie jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. In die periode gaan de gereguleerde tarieven in 3 stappen omlaag als gevolg van lager ingeschatte kapitaalkosten (WACC). Dit is een stimulans voor Enexis om te komen tot kostenbesparing, en zo toch de aandeelhouders een redelijk rendement te kunnen bieden.

Enexis faciliteert de transitie naar duurzame energie. Voor het functioneren van de samenleving is dat dermate belangrijk dat het publiek belang van Enexis alleen maar toeneemt.

De Provincie c.q. gemeente en Enexis werken samen op het gebied van duurzaamheid hetgeen (naar verwachting) resulteert in een aantal gezamenlijke projecten.

Enexis Holding NV	per 01 jan 2016	Per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 3.616 mln.	€ 3.716 mln.
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 200 mln.	€ 200 mln.

1b CBL Vennootschap B.V (programma 4 Economie)

Doelstelling:

De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds (CBL: Cross Border Lease). Voor zover na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingvergoedingen nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en Verkopende Aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Het vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln. Eind juni 2011 zijn de laatste CBL-overeenkomsten vervroegd beëindigd. Na aftrek van het bedrag dat nodig was voor deze beëindigingen van de CBL's resteert er nog een bedrag van afgerond \$ 20 mln. Naar verwachting zal op dit bedrag in 2015 een bedrag benodigd zijn voor advies- en andere afwikkelingskosten.

De advies- en andere afwikkelingskosten worden gering ingeschat. Dit betekent dat een groot deel van het restantbedrag van \$ 20 mln. uiteindelijk in de verhouding 50-50 zal kunnen worden uitbetaald aan de Verkopende Aandeelhouders en RWE en dat het fonds daarna geliquideerd kan worden. Er loopt evenwel nog een discussie tussen CBL Vennootschap en RWE over verrekening van eventuele belastingvoordelen. Planning is om in de 2^e helft van 2015 deze discussie met RWE af te ronden. De vennootschap zal daarmee eind 2015 (mogelijk begin 2016) kunnen worden geliquideerd. Een positief liquidatiesaldo zal vrijvallen aan de aandeelhouders.

Financiële risico's:

Met de voortijdige beëindiging van alle CBL-contracten is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag in het CBL Escrow Fonds (\$ 20 mln.).

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende Aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaal € 20.000), art 2.:81 BW.

CBL vennootschap BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
---------------------	----------------	-----------------

Eigen vermogen	USD 9 mln.	USD 0
Vreemd vermogen	USD 100.000	USD 0
Financieel resultaat 2015	-/- USD 800.000	USD 0

1c Vordering Enexis B.V. (programma 4 Economie)

Doelstelling:

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendommen van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent.

Op het moment van overdracht bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches:

- 1e tranche: EUR 450 mln., looptijd 3 jaar, rente 3,27%
- 2e tranche: EUR 500 mln., looptijd 5 jaar, rente 4,1%
- 3e tranche: EUR 500 mln., looptijd 7 jaar, rente 4,65%
- 4e tranche: EUR 350 mln., looptijd 10 jaar, rente 7,2%

Enexis is gerechtigd om de tranches maximaal 1 jaar voor einde termijn vervroegd geheel of gedeeltelijk af te lossen. Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is de 4e tranche van € 350 miljoen geoormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar het eigen vermogen.

In januari 2012 heeft Enexis de 1e tranche en in oktober 2013 de 2e tranche van de aandeelhouderslening vervroegd afgelost.

Beleidsvoornemens:

Eind december 2014 resteren nog de leningen van de 3e en 4e tranche. Enexis is eventueel gerechtigd de 3e tranche in de periode 30 september 2015 – 30 september 2016 geheel of gedeeltelijk vervroegd af te lossen. Deze tranche zal in ieder geval uiterlijk 30 september 2016 worden afgelost. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.

Financiële risico's:

De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW.

Vordering op Enexis BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 45.000	€ 25.000
Vreemd vermogen	€ 860 mln.	€ 355 mln.
Financieel resultaat 2015 / 2016	-/- € 20.000	-/- € 20.000

1d Verkoop vennootschap BV (programma 4 Economie)

Doelstelling:

In het kader van de verkoop van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende

aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

Daarmee is de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweeërlei:

- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RWE;
- het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort.

Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, EUR 800 mln. In april 2011 is het eerste deel van de General Escrow minus gemelde claims door RWE vrijgevallen en aan de aanhouders uitgekeerd. In het General Escrow Fonds resteert nu nog een bedrag van EUR 440 miljoen voor de afwikkeling van claims van RWE als gevolgen van garantie en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven.

Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden.

Beleidsvoornemens:

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door RWE tot uiterlijk 30 september 2015 kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld.

Op 30 september 2015 zal automatisch het gedeelte van het General Escrow Fonds vrijvallen waarvoor RWE geen claims heeft ingediend. Gelet op de afhandeling van lopende claims en nog eventueel tot door RWE in te dienen claims, kan over de omvang van deze vrijval nog geen uitspraak worden gedaan. Planning is om in de 2^e helft van 2015 de discussies met RWE over de ingediende claims af te ronden. De vennootschap zal daarmee eind 2015 (mogelijk begin 2016) kunnen worden geliquideerd. Een positief liquidatiesaldo zal vrijvallen aan de aandeelhouders.

Financiële risico's:

Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag (EUR 440 mln.) dat nog in het General Escrow Fonds resteert.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW.

Verkoop Vennootschap BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 70 mln.	€ 0
Vreemd vermogen	€ 65 mln.	€ 0
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 10 mln.	-/- € 100.000

1e CSV Amsterdam B.V. (programma 4 Economie)

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland");

- c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.

Toelichting:

(ad. a)

In februari 2008 zijn Essent en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de verkopende aandeelhouders van Essent N.V. over te dragen, hebben de verkopende aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De verkopende aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders (en dus niet achterblijft binnen de Essent groep), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de "Claim Staat Vennootschap BV").

De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de de Hoge Raad een uitspraak doen. De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 jl. uitspraak gedaan.

De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.

(ad. b)

In het kader van de verkoop van Attero aan Waterland hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan CSV Amsterdam B.V. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft Waterland bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een escrow-rekening wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat op deze rekening zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

(ad. c)

Het vermogen op de escrow-rekening is initieel EUR 13,5 mln. De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris.

Beleidsvoornemens:

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat een eventuele schadeclaim wordt gevoerd tegen de Staat en dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld.

Conform de verkoopkoopovereenkomst ("SPA") zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.

Financiële risico's:

Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag (EUR 13,5 mln.) op de escrow-rekening.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW.

CSV Amsterdam BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	-/- € 40.000	-/- € 90.000
Vreemd vermogen	€ 80.000	€ 130.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	-/- € 50.000	-/- € 50.000

1f Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE) (programma 4 Economie)

Doelstelling:

Onderdeel van Essent was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta NV uit Zeeland heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE bij de rechter aangevochten. Er liepen zowel een kort gedingprocedure als bodemprocedure. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV ("PBE") had het 50% belang in EPZ bij Energy Resources Holding (ERH) ondergebracht.

In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, ERH alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele uit 2009 die nopen tot voortbestaan van PBE in afgeslankte vorm. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap.

Beleidsvoornemens:

Binnen PBE is nog vanaf medio 2012 een bedrag tussen de € 1,5 en 2,0 miljoen (merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen.

Conform de verkoopkoopovereenkomst ("SPA") zal het General Escrow Fonds tot 30 september 2015 blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van RWE.

Planning is om in de 2^e helft van 2015 de discussie met het Ministerie van Economische Zaken te voeren, omtrent de overdracht van de rol van PBE in het hiervoor genoemde convenant. Afhankelijk van de uitkomst van deze gesprekken zou PBE evenals Verkoop Vennootschap BV en CBL Vennootschap BV begin 2016 geliquideerd kunnen worden.

Financiële risico's:

Het financiële risico na de levering van ERH aan RWE, waarmee de vervreemding van de aandelen Essent nu is afgerond, is beperkt tot eventuele contractueel vastgelegde mogelijkheden van claims c.q. garanties. Eventuele claims komen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap BV).

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.822) (art 2.:81 BW).

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 1,6 mln.	€ 0
Vreemd vermogen	€ 100.000	€ 0

Financieel resultaat 2015 / 2016	-/- € 20.000	-/- € 20.000
----------------------------------	--------------	--------------

-2 NV Brabant Water (programma 4 Economie)

Doelstelling:

Brabant Water verzorgt de drink- en industriewatervoorziening aan bijna 2,5 miljoen inwoners en het bedrijfsleven in Noord-Brabant. De provincie Noord-Brabant heeft 31,6% van de aandelen Brabant Water in bezit. Op grond van de Drinkwaterwet dienen drinkwaterbedrijven in publieke handen te zijn. Doelstelling is om alle afnemers van Brabant Water ten allertijden van veilig drinkwater te voorzien tegen een lage prijs. In 2011 heeft de aandeelhoudersvergadering ingestemd met het Strategische Plan 2012 -2016 van Brabant Water. Hierin is onder meer aangegeven dat Brabant Water inzet op tarieven die tot de laagste drie van Nederland behoren. Ook is ingestemd met een uitgebreid drinkwateronthardingsplan. Naast de kernactiviteit van drinkwatervoorziening heeft het bedrijf een aantal dochterondernemingen, die activiteiten met een meer commercieel karakter uitvoeren: Hydrobusiness (industriewatervoorziening), Hydroscope (waterkwaliteit, veiligheid en legionellapreventie) en Hydreco (toepassing van bodemenergie). Deze dochterondernemingen zijn juridisch en financieel volledig afgezonderd.

Governance:

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voor toekomstige aanstellingen voldoet aan de randvoorwaarden. De beloning van de huidige directeur is boven de norm, maar deze wordt de komende jaren volgens de voorwaarden van de WNT afgebouwd naar de norm. Het aantal commissarissen bij Brabant Water is teruggebracht naar 5, waarbij de provincie het recht heeft om 1 commissaris voor benoeming voor te dragen.

Financieel risico i.v.m. TWM:

Brabant Water is momenteel financieel gezond. Een substantieel risico vormt de schadeloosstelling die voor de verplichte overname van de Tilburgse Waterleiding Maatschappij (TWM) betaald dient te worden. De financiële scenario's lopen sterk uiteen. Uitspraak van de rechter in deze zaak is al meerdere malen uitgesteld omdat de rechtbank moeite heeft met het bepalen van de hoogte van de schadeloosstelling. Dit keer is aangegeven dat uitspraak in de 2° helft van 2015 verwacht wordt. Na uitspraak van de rechter zal Brabant Water in overleg met de Aandeelhouderscommissie de consequenties van de uitspraak bespreken en vervolgstappen bepalen. Waarschijnlijk wordt dan ook een Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders georganiseerd.

NV Brabant Water	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 519.493.000	€ 557.302.000
Vreemd vermogen	€ 418.651.000	€ 424.952.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 35.680.000	€ 37.809.000

-3 Eindhoven Airport (programma 4 Economie)

Doelstelling:

Eindhoven Airport wil als Nederlands grootste regionale luchthaven een bijdrage leveren aan een goede bereikbaarheid. Dit doet zij door het winstgevend en duurzaam exploiteren van een luchthaven die reizigers direct of indirect toegang geeft tot bestemmingen over de hele wereld. Vanuit de provincie bezien is de luchthaven van groot belang voor de positionering van de Brainport regio, de directe- en indirecte werkgelegenheid, de bereikbaarheid en de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven. In haar bedrijfsvoering streeft de luchthaven ernaar de belangen van alle betrokkenen zo optimaal mogelijk te behartigen en respecteert zij de ruimtelijke- en milieutechnische kwaliteit van de omgeving. In 2014 is Eindhoven Airport verder doorgegroeid naar ruim 3,9 miljoen passagiers en 28.909 vliegbewegingen. Dit is een groei van respectievelijk 15,50 % en 9 % ten opzichte van 2013. Om Eindhoven Airport klaar te maken voor de groei van het vliegverkeer tot 2020 zijn inmiddels een hotel, nieuwe retail- en horecamogelijkheden en de aanleg van

parkeergarage P4 gerealiseerd. Daarnaast is de aankomst- en vertrekhal vergroot. In 2015 is door het Rijk, provincie, regio Eindhoven, gemeente Eindhoven en Eindhoven Airport gezamenlijk € 80 miljoen toegezegd om de bereikbaarheid van de luchthaven per auto en OV te verbeteren. Ook zal het voorterrein een metamorfose ondergaan, komt er een Airport Boulevard met meer winkels en komt er extra parkeergelegenheid. De intentie is om deze plannen in 2020 uitgevoerd te hebben. In 2014 is door het ministerie het nieuwe luchthavenbesluit vastgesteld. Dit luchthavenbesluit maakt het voor Eindhoven Airport mogelijk om zich stapsgewijs verder te ontwikkelen. De provincie heeft 24,5% van de aandelen in bezit.

Governance:

Er is een governancebeleid dat gebaseerd is op de governance code Tabaksblad. Eindhoven Airport wordt bestempeld als een markt-publieke onderneming waarbij de maximale beloning van de WNT niet van toepassing is. Wel is bepaald dat beloning marktconform dient te zijn en dat deze gekoppeld is aan het beloningsbeleid van Schiphol NV.

Financiële risico's:

Eindhoven Airport is financieel gezond en de luchthaven laat jaarlijks een mooie groei zien. Risico's die zich in de toekomst voor kunnen doen zijn:

Nu is Eindhoven Airport een militaire luchthaven, waarbij een medegebruiksvergunning is afgegeven door het Rijk voor burgerluchtvaart. Het gebruik van de burgerluchtvaart neemt toe en het militaire gebruik neemt juist af, waardoor de rollen te zijner tijd omgedraaid kunnen worden. De grond en startbaan moeten dan worden overgenomen en beheer & onderhoud komen dan grotendeels voor rekening van Eindhoven Airport.

Eindhoven Airport is sterk afhankelijk van de home carriers die gebruik maken van de luchthaven. Zij nemen de beschikbare slots van de luchthaven af en zorgen dat er gevlogen wordt. In het geval dat bijvoorbeeld Transavia of Ryanair niet meer zou vliegen vanuit Eindhoven Airport dan zou dit een grote impact hebben op de luchthaven en haar financiën.

Eindhoven Airport NV	Per 1 jan. 2016	Per 31 dec2016
Eigen vermogen	€ 64.107.000	€ 72.477.000
Vreemd vermogen	€ 28.147.000	€ 34.154.000
Financieel resultaat 15/16 voor belasting	€ 10.501.473	€ 11.770.668
Dividend t.b.v. provincie over 2015 /2016	€ 113.444	€ 113.444

-4.Brabantse ontwikkelingsmaatschappij (BOM) (programma 4 Economie)

Doelstelling:

BOM Holding met de hieronder vallende dochter BV's stelt zich ten doel de realisatie van een veerkrachtige economie met een duurzaam concurrentievermogen in Noord-Brabant, opdat de provincie structureel kan behoren tot de top 5 van Europese kennis- en innovatieregio's. BOM Holding wil dit doel bereiken via vier kerntaken:

1. Ontwikkeling & Innovatie (ondersteuning samenwerking MKB-bedrijven in de topclusters/topsectoren, opdat bedrijven technologische en organisatorische innovaties omzetten in hoogwaardige, nieuwe producten en diensten),
2. Investeringsbevordering (actief werven en verankeren van nieuwe, buitenlandse, bedrijven en daarmee het aantrekken van kennisintensieve werkgelegenheid)
3. Bedrijventerreinen (herstructurering/gebiedsontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen tot hoogwaardige, duurzame en innovatie-bevorderende werklocaties).

4. Participaties (met risicodragend kapitaal investeren in startende en groeiende innovatieve ondernemingen).

Verder wil BOM Holding door intensieve samenwerking tussen deze vier kerntaken op integrale wijze transitieprocessen tot stand brengen, zoals op het vlak van een duurzame agrofoodketen en zorg economie en verder de ontwikkeling van fysieke brandpunten (campussen, science parken), alsmede de realisatie van integrale internationaliseringsprojecten.

Op verzoek van de aandeelhouders van de N.V. BOM, het Rijk en de provincie Noord-Brabant, werd in 2013 de transformatie gerealiseerd van de N.V. BOM naar BOM Holding B.V. Achterliggende reden was de oprichting van Pivot Holding B.V. (Pivotpark) en de vorming van nieuwe, grote provinciale fondsen waarvan het beheer bij de BOM is ondergebracht. Van de nieuwe BOM Holding B.V. is de provincie de enige aandeelhouder. De onderliggende dochter B.V.'s zijn: BOM Business Development & Foreign Investments, BOM Capital I, BOM Capital II, BOM Bedrijfslocaties, Pivot Holding en BOM Vastgoed. In 2014 zijn daar Innovatiefonds BV, Energiefonds BV en Breedbandsfonds BV aan toegevoegd. Om fiscale redenen is een fiscale eenheid gerealiseerd van BOM Holding met BOM Business Development & Foreign Investments en BOM Capital I. Als gevolg hiervan is de provincie meerderheidsaandeelhouder geworden van BOM Business Development & Foreign Investments en BOM Capital I. De aandelenverhouding is vanaf januari 2013 als volgt: provincie 50,1%, Rijksoverheid 49,9%.

Governance:

De governance van de BOM Holding BV. is op orde.

Er is een nieuwe Raad van Commissarissen benoemd en er is een nieuwe bestuursstructuur vastgesteld. Naast een algemeen directeur is in 2014 ook een CFO aangesteld die tevens COO (Chief Operational Officer) is.

De provincie stuurt via de aandeelhouderslijn en via de subsidielijn. Er is een geregeld formeel en informeel overleg.

Financiële risico's:

De BOM opereert in een omgeving waarbij sprake is van aanzienlijke financiële risico's. Het onderkennen en beperken van deze risico's is een belangrijk element van de afspraken tussen de provincie en de BOM. Een belangrijke rol is tevens weggelegd voor de RvC. Over de monitoring van de voortgang en de verantwoording en rapportage zijn strikte afspraken gemaakt, in het bijzonder ook in relatie tot de nieuwe fondsen die bij de BOM zijn ondergebracht.

BOM Holding NV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 42,4 miljoen	€ 40,7 miljoen
Vreemd vermogen	€ 73 miljoen	€ 145 miljoen*
Financieel resultaat 2015 / 2016	-/- € 5,3 miljoen	-/- € 2 miljoen

*De forse toename van het VV is veroorzaakt door afroepingen van 76 mln. (IFB ad 23 mln, BBFB ad 37 mln., EFB ad 9 mln. en CT ad 6,5 mln.), minus dekking fondskosten ad 4 mln.

-5.Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) (programma 2 Ruimte)

Doelstelling:

De provincie heeft aan de sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw, de voormalige militaire terreinen en de sloop van overbodige bebouwing een bedrag van ca. € 209 miljoen uitgegeven. Deze kosten moeten worden terugverdiend door de uitgifte van in het algemeen ruime woningbouwkavels. Dit is de aanpak

ruimte voor ruimte. De provincie geeft de woningbouwkavels niet zelf uit. Samen met private partijen heeft zij hiervoor de ontwikkelingsmaatschappij ruimte voor ruimte opgericht. Per 1 juli 2015 is een bedrag van € 117,1 miljoen ontvangen. Per saldo is per 1 juli 2015 nog € 98,3 miljoen terug te verdienen. Dit bedrag kan echter nog oplopen i.v.m. uitgaven die momenteel nog lopen voor het saneren/ herstructureren van MOB – complexen en/of sloop van overtollige bebouwing in het buitengebied.

Beleidsvoornemens:

De problemen op de woningbouwmarkt hebben duidelijk invloed op het tempo waarin het nog resterend bedrag wordt terugverdiend. Eind 2012 zijn hierdoor forse financiële problemen gesignaleerd in met name de liquiditeitspositie. Inmiddels is duidelijk dat het business-model geschikt is voor het terugverdienen van de voorgefinancierde uitgaven, maar hiervoor is een langere tijd nodig dan was verwacht. De provincie beraadt zich samen met haar private partners op vervolgstappen. In 2013 zijn de onderhandelingen over het mogelijk uitstappen van twee van de drie private partijen gestart. De derde partij heeft te kennen gegeven de samenwerking te willen continueren. In de tweede helft van 2015 wordt u hierover geïnformeerd in een apart dossier. De consequenties daarvan voor de provincie op financieel en organisatorisch vlak zijn dan ook aan te geven.

De ontwikkelingsmaatschappij kent een BV/CV structuur. Naast de Ruimte voor Ruimte Beheer BV vindt de ontwikkeling en verkoop van de woningbouwkavels plaats in de Ruimte voor Ruimte I CV en II CV.

Financiële risico's:

De hierboven genoemde onderhandelingen bevatten financiële risico's voor de provincie. De omvang hiervan kan op dit moment nog niet precies worden aangegeven, maar zal onderdeel zijn van de verschillende opties.

ORR I CV	per 01 jan 2016	Per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 13.013.000	€ 8.749.000
Vreemd vermogen	€ 3.337.000	€ 1.579.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 152.000	€ 236.000

ORR II CV	per 01 jan 2016	Per 31 dec 2016
Eigen vermogen	-/- € 5.094.000	-/- € 5.054.000
Vreemd vermogen	€ 44.879.000	€ 45.946.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	-/- € 590.000	€ 40.000

ORR BV	per 01 jan 2016	Per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 177.000	€ 213.000
Vreemd vermogen	€ 165.000	€ 165.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 30.000	€ 36.000

In 2016 wordt naar verwachting vanuit ORR I CV een winst uitgekeerd van € 4,5 miljoen

6. Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM) (programma 2 Ruimte)

Doelstelling:

De TOM richt zich op de ontwikkeling van projectvestigingsgebieden voor glastuinbouwbedrijven. Hiermee ondersteunt zij het ruimtelijk concentratiebeleid voor de glastuinbouw dat de provincie Noord-Brabant sinds enkele tientallen jaren voert. Door concentratie van glastuinbouwbedrijven ontstaan economische (samenwerkings)voordelen alsmede voordelen vanuit het oogpunt van milieu en landschap. In 2014 heeft de TOM besloten zich nagenoeg geheel te richten op het glastuinbouwgebied in het Agro- en Foodcluster Nieuw Prinsenland.

Beleidsvoornemens:

Naar verwachting zullen zich in de jaren 2015 en 2016 geen glastuinbouwbedrijven vestigen in dit projectgebied. Aanhoudende malaise in de glastuinbouw maakt dat ondernemingen over onvoldoende investeringsvermogen beschikken voor nieuwe vestigingen. Van herstel zal pas sprake zijn met ingang van 2017. De TOM heeft dermate last ondervonden van het achterblijven van haar gronduitgifte dat in 2015 extra financiering nodig was. Provinciale Staten hebben op 6 februari 2014 (PS 25/14) ingestemd met verstrekking van een krediet van maximaal € 75 miljoen, onder de voorwaarde dat NCB-Ontwikkeling een garantie verleent van € 14 miljoen. Op verzoek van NCB-Ontwikkeling is uiteindelijk besloten dat de provincie leningen verstrekt tot maximaal € 58 miljoen en NCB-Ontwikkeling een lening van € 14 miljoen.

financiële risico's:

Er bestaat een aanzienlijk risico dat de TOM het glastuinbouwproject in Nieuw Prinsenland met verlies moet afsluiten.

TOM CV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	-/- € 17.000.000	-/- € 17.000.000
Vreemd vermogen	€ 67.700.000	€ 71.100.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 0	€ 0

TOM BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Vreemd vermogen	€ 30.000	€ 30.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 0	€ 0

-7.Business Park Aviolanda BV (programma 4 economie)

Doelstelling:

Het Business Park Aviolanda (BPA) vervult een belangrijke functie bij het tot bloei brengen van het cluster van aerospace maintenancebedrijven in Woensdrecht.

Beleidsvoornemens:

BPA BV streeft er naar haar hoofdactiviteit, vastgoedbeheer, uit te breiden met clusterontwikkelingsactiviteiten in samenhang met de ontwikkeling van nieuw vastgoed. De vennootschapsstructuur voor het businesspark zal zodanig worden vereenvoudigd dat BPA BV als enige moedermaatschappij overblijft. Een bloeiend economisch cluster in de sector Aerospace & Maintenance is in de eerste plaats van belang voor de werkgelegenheid in West-Brabant en elders in Brabant. Het in 2014 genomen besluit van Nederland en enkele andere West-Europese landen om het motoronderhoud van de F-35 te laten plaatsvinden op de vliegbasis Woensdrecht kan werken als een katalysator voor de ontwikkeling van het Noord-Brabantse cluster Aerospace & Maintenance. Een bloeiende bedrijvigheid op het businesspark kan leiden tot (financiële bijdragen aan de people en planet)projecten van de gebiedsontwikkeling Aviolanda.

financiële risico's:

De financiële risico's van de uitbreiding van de activiteiten van BPA BV zijn beperkt, omdat investeringen pas worden gedaan als er een gezonde businesscase voorligt. Onderdeel van zo'n businesscase is dat voorafgaand aan de ontwikkeling van nieuw vastgoed 80% van de verhuurbare oppervlakte belegd moet zijn met huurcontracten.

Business Park Aviolanda BV	per 1 jan 2014	per 31 dec 2014
Eigen vermogen	€ 11.073.280	€ 11.124.107
Vreemd vermogen	€ 13.885.725	€ 14.825.148

Financieel resultaat	€ 439.740	€ 50.827
----------------------	-----------	----------

*financiële gegevens voor 2016 zijn niet beschikbaar. Daarom zijn hier de meest recente cijfers op basis van de jaarrekening 2014 opgenomen.

-8.NV Waterschapsbank (algemeen financieel beleid)

Doelstelling:

De deelname van de provincie in de Nederlandse Waterschapsbank is primair ingegeven om de financiële betrokkenheid bij enkele grote financiële instellingen die zich richten op de publieke sector tot uitdrukking te brengen. De deelname van de provincie is gering, ongeveer 0,12% van de aandelen. De Nederlandse waterschappen gezamenlijk bezitten veruit het grootste deel van de aandelen.

Hoofddoelstelling van de NWB is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Hieronder worden verstaan de waterschappen, gemeenten, provincies, sociale woningbouw, zorg- en onderwijsinstellingen. De Nederlandse Waterschapsbank streeft uitdrukkelijk niet naar winstmaximalisatie.

Beleidsvoornemens:

De eisen waaraan Europese banken moeten voldoen zijn de afgelopen jaren verscherpt. Dat geldt onder meer voor de eigen vermogenspositie. Om die te verbeteren is de NWB de afgelopen jaren opgehouden dividend uit te keren. De volledige winst wordt ingehouden ter verbetering van het eigen vermogen.

Daarnaast is de NWB Bank in 2015 een hybride lening aangegaan met vier provincies om ook daarmee de eigen vermogenspositie te versterken. De provincie Noord-Brabant participeert voor € 50 miljoen in deze lening.

NV Waterschapsbank	per 1 jan 2014	per 31 dec 2014
Eigen vermogen	€ 1.256 miljoen	€ 1.303 miljoen
Vreemd vermogen	€ 71.750 miljoen	€ 86.946 miljoen
Financieel resultaat	€ 34 miljoen	€ 49 miljoen

*financiële gegevens voor 2016 zijn niet beschikbaar. Daarom zijn hier de meest recente cijfers op basis van de jaarrekening 2014 opgenomen.

-9.NV Bank Nederlandse Gemeenten (algemeen financieel beleid)

Doelstelling:

De deelname van de provincie in de BNG is primair ingegeven om de financiële betrokkenheid bij enkele grote financiële instellingen die zich richten op de publieke sector tot uitdrukking te brengen. De deelname van de provincie is gering, ongeveer 0,07% van de aandelen. De Nederlandse rijksoverheid is de grootste aandeelhouder en bezit 50% van de aandelen.

Hoofddoelstelling van de BNG is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Hieronder worden verstaan de waterschappen, gemeenten, provincies, sociale woningbouw, zorg- en onderwijsinstellingen. Voor de publieke sector is de BNG een belangrijke financieringspartner. Bij de BNG kunnen deze partijen altijd terecht voor hun financiering.

Beleidsvoornemens:

De eisen waaraan Europese banken moeten voldoen zijn de afgelopen jaren verscherpt. Dat geldt onder meer voor de eigen vermogenspositie. Om die te verbeteren heeft de BNG de afgelopen jaren de dividend uitkering gemaximeerd op 25% van de winst. De resterende winst wordt ingehouden ter verbetering van het eigen vermogen. Ter versterking van de eigen vermogenspositie zal ook de BNG Bank een hybride lening gaan uitgeven.

NV Bank Nederlandse Gemeenten	per 1 jan 2014	per 31 dec 2014
-------------------------------	----------------	-----------------

Eigen vermogen	€ 3.430 miljoen	€ 3.582 miljoen
Vreemd vermogen	€ 127.753 miljoen	€ 149.923 miljoen
Financieel resultaat	€ 283 miljoen	€ 126 miljoen
Dividend over 2013 en 2014	€ 50.800	€ 22.800

*financiële gegevens voor 2016 zijn niet beschikbaar. Daarom zijn hier de meest recente cijfers op basis van de jaarrekening 2014 opgenomen.

-10.Delta NV (algemeen financieel beleid)

Doelstelling:

Delta is in 1991 ontstaan uit een fusie tussen Watermaatschappij Zuidwest-Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). Aangezien deze fusie werd betaald in aandelen en de provincie aandelen bezat in WMZ, werd Noord-Brabant aandeelhouder in Delta met een aandelenpercentage van 0,05% (8 aandelen). Delta NV is een multi-utility bedrijf en is hoofdzakelijk Zeeuws georiënteerd. Zij levert o.a.: energie, water, televisie en internet.

Beleidsvoornemens:

Op 13 december 2011 hebben GS besloten om haar aandelen Delta te willen verkopen. Door tegenvallende resultaten in de energiesector heeft geen van de overige aandeelhouders de aandelen over willen nemen. We zullen ons blijven inspannen om de verkoop van de aandelen tot stand te brengen.

Op 26 juni 2015 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over de zaak die Delta, Essent en Eneco hadden aangespannen met betrekking tot de Splitsingswet. Deze Splitsingswet zou onverenigbaar zijn met het vrije kapitaalverkeer. De Hoge Raad heeft de Staat hierbij in het gelijk gesteld en dat betekent dat Delta NV haar netwerkbedrijven hoogstwaarschijnlijk zal moeten gaan afsplitsen. Binnen welke termijn dit gaat gebeuren is nog niet bekend. Bij splitsing zouden de dochterbedrijven Evides (water) en DNWB (infrastructuur energie) en kerncentrale Borselle (EPZ) losgekoppeld moeten worden van Delta NV. Een splitsing van de betreffende bedrijfsonderdelen zal ingrijpende organisatorische en financiële gevolgen voor Delta hebben.

Delta NV en haar aandeelhouders zitten in een proces om gezamenlijk de strategie voor de toekomst te bepalen. De opties zijn; verkoop van commerciële activiteiten, fusering of zelfstandig verder met dezelfde bedrijfsonderdelen. Om Delta NV schuldenvrij te maken zijn in 2015 Windpark Kreekraksluis en Afvalbedrijf Indaver verkocht.

Governance:

Er is een governancebeleid dat gebaseerd is op de governance code Tabaksblad. Er zijn verder geen bijzonderheden met betrekking tot de governance, de statuten of het beloningsbeleid.

Financiële risico's:

Delta NV heeft activiteiten die qua omzet vrij stabiel zijn. De marges staan echter wel onder druk, vooral bij haar energie-activiteiten. De energie-activiteiten van Delta zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de omzet van het bedrijf en aangezien de marges onder druk staan en er op dit moment zelfs verliesgevend geproduceerd wordt, zijn de vooruitzichten niet positief. Eventuele gevolgen van de Splitsingswet en de herijking van de strategie hebben mogelijk ook financiële gevolgen voor Delta NV. Ook zal Delta waarschijnlijk de nodige afboekingen moeten doen op enkele centrales als gevolg van het Nationaal Energieakkoord.

Delta NV	per 1 jan 2014	per 31 dec 2014
Eigen vermogen	€ 1.213.429.000	€ 1.145.794.000
Vreemd vermogen	€ 2.605.248.000	€ 2.519.180.000
Netto resultaat	€ 74.788.000	€ 3.760.000
Dividend over 2015 en 2016	€ 0	€ 0

*Delta NV heeft aangegeven op dit moment geen cijfers naar buiten te kunnen brengen m.b.t. de meerjarenbegroting. Zij sluiten het budgetproces pas in oktober intern af en leggen dit in december voor aan de aandeelhouders in de Algemene Vergadering ter goedkeuring.

-11.Oss Life Sciences Park (OLSP) vastgoed BV (programma 4 Economie)

Doelstelling:

OLSP Vastgoed BV is opgericht op 31 januari 2012 en kent twee aandeelhouders, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Oss, in de verhouding 2:1. Daarnaast heeft de provincie een hypothecaire lening verstrekt van maximaal € 10 miljoen. Hiervan is bij aankoop € 5,8 miljoen verstrekt en aanvullend in 2015 een bedrag van € 1,1 miljoen. Ook BHB investeert in de toekomst € 2,5 miljoen in de herstructurering van de gebouwen op het park. OLSP Vastgoed BV is gestart als erfpachter van een vijftal gebouwen op het MSD-terrein in Oss, welke langjarig verhuurd zijn aan Pivot Park BV (30 jarige huurovereenkomst). In 2015 is door de partijen besloten tot aankoop van het gehele campusterrein door de gemeente Oss waarbij de gemeente dit vervolgens in erfpacht uitgeeft aan OLSP Vastgoed BV.

Samengevat draagt OLSP Vastgoed BV bij aan:

- het creëren van een robuust en duurzaam ecosysteem voor open innovatie, gebaseerd op de faciliteiten en expertise die beschikbaar zijn gekomen op de site in Oss;
- het geven van toegang aan de regionale en (inter)nationale life sciences sector tot de beschikbare gebouwen, apparatuur en infrastructuur;
- het in staat stellen van de regionale en (inter)nationale life sciences sector om voordeel te halen uit de beschikbare kennis en ervaring van, onder andere, de huidige en voormalige MSD-werknemers;
- het creëren van robuuste en hoogwaardige werkgelegenheid in en rond de gemeente Oss;
- het faciliteren en stimuleren van het delen van expertise en open innovatie tussen de gebruikers van het Pivot Park, het Development Center Oss, relevante research- en onderzoeksinstituten en organisaties in de omgeving van het Pivot Park.

Beleidsvoornemens:

Door het besluit van MSD om de development activiteiten in Oss te gaan sluiten is er een nieuwe situatie voor de Life Science Campus en medewerkers van MSD ontstaan. MSD, Pivot Park, Gemeente Oss, Provincie Noord-Brabant, OLSP Vastgoed BV (OLSP), BOM, en Ministerie van Economische Zaken hebben de ontwikkeling en de potentiële gevolgen voor het Life sciences ecosysteem in Oss beoordeeld en bekeken welke mogelijkheden er zijn voor synergie. Dit heeft in 2014 geresulteerd in een intentieovereenkomst waarin is opgenomen dat er diverse transacties tussen de verschillende stakeholders plaatsvinden zodat Pivot Park haar terrein kan herstructureren tot een volledig open-innovatie campus. Het gaat hier om de aankoop van de infrastructuur (ondergronds), sluiten van erfpachtovereenkomsten voor de gebouwen RX, RY, TP en de grond van de volledige beoogde campus, verhuur van de gebouwen RX, RY en parkeerplaats aan Pivot Park en de verhuur van gebouw RD aan MSD in plaats van huidige verhuur aan Pivot Park. Deze transacties zijn inmiddels grotendeels uitgewerkt. Eind augustus 2015 wordt het herijkte businessplan van Pivot Park verwacht en naar verwachting zal de toetsingscommissie in september 2015 haar advies geven. De toetsingscommissie zal een advies geven over de haalbaarheid van het businessplan door te kijken naar onder andere de marktkansen van Pivot Park, positie in ecosysteem, exploitatiemodel en de inzet van vastgoed.

KPI OLSP -> percentage verhuurd ten opzichte van de totaal verhuurbare ruimte:

2016: 50%

2017: 70%

2018: 70%

2019: 90%

2020: 100%

Financiële risico's:

Belangrijkste risico's van OLSP Vastgoed BV is dat indien het Life Science Campus concept niet slaagt, Pivot Park niet langer zal kunnen voldoen aan de verplichtingen aan het huurcontract. Hierdoor zal OLSP Vastgoed BV op zoek moeten gaan naar een alternatief programma voor de gebouwen.

Het risico van het provinciaal aandeelhouderschap is volledig afgedekt via de risicoreserve van het Ontwikkelbedrijf. Het risico van de verstrekte geldlening groot € 10 miljoen, waarvan op dit moment € 6,9 miljoen is opgevraagd, is voor een klein gedeelte afgedekt via de algemene risicoreserve.

OLSP Vastgoed BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 7.562.750	€ 6.685.865
Vreemd vermogen	€ 6.601.261,-	€ 11.109.283
Financieel resultaat 2015/2016	-/- € 483.278	€ 876.885,-

Tabel is gebaseerd op de bestaande situatie.

-12.Green Chemistry Campus BV (programma 4 Economie)

Doelstelling

Doel van de campus is het tot stand brengen van een topfaciliteit binnen de biobased economy met een focus op jonge innovatieve bedrijven op het snijvlak van 'Agro meets Chemistry'. De campus is business-driven en biedt kantoor-, laboratorium- en demofaciliteiten. Inhoudelijk speerpunt van de campus zijn groene chemische bouwstenen. Via het SRC Bioaromaten is er een specifieke focus op bio-aromaten. De campus is één van de toplocaties binnen de Biobased Delta, een groot samenwerkingsverband rond het thema biobased economy in Zuidwest Nederland. De campus is in 2011 geopend en huisvest momenteel 16 bedrijven en kennisinstellingen.

De provincie is groot aandeelhouder met 60% van de aandelen. Overige aandeelhouders zijn NV REWIN West Brabant (20%) en de gemeente Bergen op Zoom (20%). REWIN is tevens directievoerende partij over de campus en is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering.

Beleidsvoornemens:

De campus huisvest sinds 2014 het Shared Research Centre bio-aromaten van TNO en Vito. Dit onderzoekscentrum geeft een belangrijke impuls aan de campusontwikkeling en trekt wellicht meer bedrijvigheid aan. Tevens heeft verdergaande internationale samenwerking met Vlaanderen, Frankrijk (IAR) en Nord Rhein Westfalen prioriteit (dit loopt hoofdzakelijk via de Biobased Delta).

Op gebied van kantoorafaciliteiten is de bezettingsgraad op de campus 100%. Echter, de verhuur van laboratoriumfaciliteiten blijft achter. Dit heeft een negatief effect op de exploitatie inkomsten. Om te kunnen groeien moet de campus investeren in demofaciliteiten en kantooruimten. Hiervoor heeft de campus risicodragend kapitaal nodig.

financiële risico's:

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (60% van € 18.000). Naast het aandelenkapitaal heeft de campus een renteloze achtergestelde lening bij de provincie ter hoogte van € 1,6miljoen. Deze lening loopt tot 2024. Zodra het financieel resultaat van de campus positief zullen afspraken worden gemaakt over de aflossing van de lening.

Green Chemistry Campus BV	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	Pm	Pm
Vreemd vermogen	Pm	Pm
Financieel resultaat	pm	Pm

Alle financiële cijfers zijn "Pm" ingevuld. Reden hiervan is dat Provincie, SABIC, gemeente Bergen op Zoom, NV REWIN West-Brabant en GCC BV bezig zijn met het opstellen van het business plan voor de tweede fase. De eerste fase loopt af per 31-12-2015. Het nieuwe business plan voorziet in een schaa sprong van enkele tientallen miljoenen Euro's, daarmee zou de balans er per 1-1-2016 totaal anders uit zien. Indien partijen er met elkaar niet in slagen om de financiering voor het business plan te realiseren, dan moet vastgesteld worden dat de campus niet verder geëxploiteerd kan worden. Op dat moment stopt de GCC met te bestaan en zijn de financiële cijfers voor 1-1-2016 niet meer relevant.

Havenschap Moerdijk (programma 4 Economie)

Doelstelling:

Het Havenschap is van groot belang voor de versterking van de economische structuur van Brabant en voor de werkgelegenheid in de regio. Conform de in juli 2014 vastgestelde Havenstrategie is het uitgangspunt hierbij een goede balans tussen waardecreatie, duurzaamheid en een veilige en leefbare regio (3P's). De ambitie is dat Moerdijk in 2030 hét belangrijkste knooppunt is van duurzame logistiek en duurzame chemie en procesindustrie in de Vlaams- Nederlandse Delta. Randvoorwaarde hierbij is dat groei niet ten koste mag gaan van de veiligheid en leefbaarheid in de regio. Tot de economische speerpunten behoren:

- Uitbouwen van de extended gate functie ten opzichte van Rotterdam en Antwerpen. Hiermee wordt de poort van de zeeterminal "verlegd" naar het achterland. Naar verwachting levert dit de voor Moerdijk substantiële extra goederenstromen op.
- Short sea shipping: Moerdijk heeft een directe verbinding met zee en kan een rol spelen in het intra- continentale zeeverkeer. Betrouwbaarheid van vaartijden en afhandeling en flexibiliteit zijn hierbij cruciaal. Randvoorwaarde voor deze functie is dat kwaliteit van ontsluiting minimaal gehandhaafd blijft en er voldoende terminalruimte beschikbaar is.
- Benutten van het chemisch industrieel complex; het gaat hierbij om het innovatief uitbouwen van het huidige complex, zowel op fijnchemie als biobased gefundeerde chemie. M.b.t. biobased chemie gaat het zowel om overslag van grondstoffen als om het creëren van startups en benutten van reststromen. Maintenance levert een belangrijke bijdrage aan hoogwaardige dienstverlening en innovatiekracht in dit cluster.

Beleidsvoornemens

In 2016 wordt vol ingezet op de acties uit de Uitvoeringsagenda van de Havenstrategie Moerdijk 2030. Speerpunten hierbij zijn onder meer de voorbereiding van en acquisitie voor het LPM, de versterking en uitbouw van het Industrial Park, het versterken van de extended gate functie en de gefaseerde uitbouw van de spoorfaciliteiten. Ook aspecten als het verder verduurzamen krijgen volop aandacht in bijvoorbeeld de voorbereiding van het LPM en de uitvoering van het natuurmanagement programma. Verder is de verbetering van de leefbaarheid van de kern Moerdijk een van de belangrijke thema's in de Uitvoeringsprogramma.

Governance

Op 6 februari jl. hebben Provinciale Staten ingestemd met de notitie Herijking Governance Havenschap Moerdijk (PS 3/15). Daarbij is opdracht gegeven aan het college om samen met de gemeente Moerdijk en Havenschap Moerdijk het voorkeursmodel van een NV in combinatie met een gemeenschappelijke regeling verder uit te werken en de uitwerking ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen. Door middel van voortgangsrapportages worden de betrokken partijen op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en in de gelegenheid gesteld om bij te sturen. De uiteindelijke uitwerking van het voorkeursmodel met de benodigde documenten die ter besluitvorming aan uw Staten en de gemeenteraad worden voorgelegd is indicatief gesteld in het voorjaar van 2016.

Financiële risico's:

Om zicht te houden op de mogelijke risico's die wij als provincie lopen, kijken wij jaarlijks naar de garantieverplichting die de provincie heeft als deelnemer in het Havenschap. Voor de dekking van de garantieverplichting is op dit moment €4,5 miljoen opgenomen in de risicoreserve. Dit niveau wordt vooralsnog

gehandhaafd. Als onderdeel van de provinciale begroting wordt bezien of dit bedrag nog toereikend is met het oog op ontwikkelingen zoals de verzelfstandiging en Logistiek Park Moerdijk.

Havenschap Moerdijk	Per 1 jan 2016	Per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 89.689.000	€ 94.673.000
Vreemd vermogen	€ 134.694.000	€ 136.444.000
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 4.730.000	€ 4.388.000

Parkschap Nationaal Park de Biesbosch (programma 3 Ecologie)

Het Parkschap is een gemeenschappelijke regeling waarin de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant en de Gemeentes Dordrecht, Sliedrecht, Drimmelen en Werkendam in deelnemen. Het Parkschap levert een bijdrage aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op Brabant: Uitnodigend Groen.

In de Toekomstvisie Biesbosch 2021 staan plannen en doelstellingen die met een aantal betrokkenen uit de Biesboschregio zijn opgesteld. Er wordt ingezet op een verandering naar een duurzame financiering en organisatie voor de gebiedsontwikkeling. Dit wordt verbonden met impulsen aan marketing, kwaliteit, gastvrijheid en de samenwerking met partners in een breed netwerk van de Biesboschregio.

De provincie Noord-Brabant zal haar toekomstige rol met betrekking tot de Nationale Parken nader gaan onderzoeken. Dit kan gevolgen hebben voor onze rol/positie in/deelname aan de Gemeenschappelijke regeling Nationaal Park de Biesbosch.

Parkschap N.P. de Biesbosch	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 518.600	€ 693.312
Vreemd vermogen	€2.360.477	€1.744.915
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 0	€ 0

Inter Provinciaal Overleg IPO (programma 1 Bestuur)

De vereniging IPO heeft tot doel de belangen te behartigen van de provincies bij het Rijk en een effectief platform te vormen voor de uitwisseling van kennis en ervaring tussen provincies. De provincie Noord-Brabant betaalt naar rato mee in de kosten van het IPO.

Het bestuur wordt gevormd door de voorzitter (apart gekozen) en een lid van elk college van GS. De vereniging kent een algemene ledenvergadering waarin vanuit elke provincie twee Statenleden participeren. Er zijn voor de behartiging van de provinciale belangen bestuurlijke commissies in het leven geroepen die elk een omschreven en afgebakend beleidsterrein behartigen. Deze commissies worden gevormd door leden uit de colleges van GS. Uitvoerende taken waarin de 12 provincies samenwerken, zijn ondergebracht in de aan het IPO gelieerde uitvoeringsorganisatie BIJ12.

IPO	per 1 jan 2014	per 31 dec 2014
Eigen vermogen	€ 0,3 mln.	€ 4,5 mln.
Vreemd vermogen	€ 7,8 mln.	€ 15,0 mln.

* BIJ12 is sinds 1 januari 2014 operationeel en in de balans opgenomen.

Zuidelijke Rekenkamer (programma 1 Bestuur)

De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Door onderzoek wil de rekenkamer voor Provinciale Staten en de burgers van de provincies Noord-Brabant en Limburg zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed en wat er van de beleidsvoornemens terecht komt. In 2013 is de Gemeenschappelijke Regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg 2013 (GR ZRK) vastgesteld naar aanleiding van een gewenste verdergaande verzelfstandiging van de bedrijfsvoering van de Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) (PS 08/13, d.d. 22 februari 2013).

Op 4 juli 2014 hebben PS van beide provincies besloten dat de Zuidelijke Rekenkamer ten behoeve van de uitvoering van haar taak, mag beschikken over een bedrijfsreserve ter grootte van maximaal maximaal 5% van de jaarlijkse bijdrage. Deze reserve wordt gevormd of aangevuld uit overschotten van de bijdragen in voorgaande jaren.

De jaarlijkse bijdrage van de provincie Noord-Brabant bedraagt € 300.000.

Zuidelijke Rekenkamer	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 30.000	€ 30.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Financieel resultaat 2015 /2016	€ 0	€ 0

INPA huis der provincies in Brussel (programma 1 Bestuur)

De provincie is lid van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en betaalt daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Het HNP is een vereniging volgens Belgisch recht (Internationale non-profit organisatie) gevestigd te Brussel.

Vertegenwoordigers van de twaalf provincies en het IPO werken in opdracht van het HNP bestuur vanuit het Huis als liaison tussen de provincies en Europese instellingen en netwerken. Wim van de Donk is de voorzitter van het HNP bestuur en Bert Pauli is lid namens Noord-Brabant.

INPA huis der provincies	per 31 dec 2014
Eigen vermogen	€ 198.599,18
Vreemd vermogen	€ 271.747,94
Financieel resultaat	€ 0

Kleinschalig Collectief Vervoer (programma 5 Mobiliteit)

Samenwerking

De provincie werkt sinds 2000 met de gemeenten waarvoor zij de vervoersautoriteit is, samen in vier regio's aan de ontwikkeling en instandhouding van de Regiotaxi.

De samenwerking is gericht op aanbesteding, beheer en ontwikkeling van de Regiotaxi en de transitie van gehandicapte reizigers uit de Regiotaxi naar het toegankelijke OV.

De samenwerking regelt onder andere de jaarlijkse besteding van de provinciale bijdrage vanuit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer, uit te geven aan exploitatiekosten regiotaxi, contractbeheer, (toegankelijk) OV en onderzoek. In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over een effectievere besteding van de middelen. Daartoe behoort ook een afname van een provinciale bijdrage vanuit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer die nu wordt ingezet voor de bekostiging van vervoer op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Gemeenschappelijke regeling Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noord-Oost

Het betreft gemeenschappelijke regeling met rechtspersoonlijkheid met 14 gemeenten met als doel het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een stelsel van kwalitatief hoogwaardig kleinschalig collectief vervoer.

Jaarlijkse bijdrage: ca. € 1 miljoen uit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer).

Gemeenschappelijke regeling Kleinschalig collectief vervoer Brabant Noord-Oost	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 1.525.259	€ 1.525.259
Vreemd vermogen	€ 642.917	€ 642.917
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 94.199	€ 94.199

De verwachte omvang van het vermogen en het verwacht resultaat zijn gebaseerd op de gegevens die zijn ontleend aan jaarrekening 2014 van de Gemeenschappelijke regeling kleinschalig collectief vervoer Brabant Noord-Oost.

Omgevingsdiensten gemeenschappelijke regelingen (programma 3 Ecologie)

De omgevingsdiensten zijn opgericht om een kwaliteitsslag te realiseren in de uitvoerende taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het gaat hierbij om VTH-taken op het gebied van milieu, water en natuur en daaraan gerelateerde beleidsvelden. Kaders daarbij zijn de landelijke kwaliteitscriteria 2.1 die voor alle overheden van toepassing zijn. De omgevingsdiensten bereiden zich voor op de toekomst in verband met de intrede van de Omgevingswet. De omgevingsdiensten leveren (onder andere) een bijdrage aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op het verbeteren van het naleefgedrag (product 03.02.07 Handhaving).

Onderstaande cijfers zijn ontleend aan de ontwerpbegrotingen 2016 van de omgevingsdiensten:

Omgevingsdienst	Geraamde omzet 2016	Aandeel provincie
OMWB	€ 22,7 miljoen	€ 8,5 miljoen 37%
ODZOB	€ 15,6 miljoen	€ 4,9 miljoen 31%
ODBN	€ 21,0 miljoen	€ 4,5 miljoen 21%

In 2015 zijn de voorbereidingen gestart om de gemeentelijke bevoegdheden en taken voor zogeheten Brzo- en RIE4-bedrijven, Wabo-breed, over te dragen naar de provincies. Dit om het stelsel te vereenvoudigen. Er wordt naar gestreefd om dit te effectueren per 1 januari 2016. Hiervoor is het nodig dat er (tijdig) duidelijkheid is over de berekening van de structurele kosten van de uitvoering van de Brzo-taken, de organisatie van de overdracht en de actualisatie van de gemeentelijke Brzo-dossiers en de overgangsregeling. Bij de overdracht van deze taken hoort ook een overdracht van middelen; er worden middelen uit het gemeentefonds gehaald en deze worden toegevoegd aan het provinciefonds. De opdracht die de provincie verstrekt aan de Brzo-omgevingsdienst (de OMWB) zal door deze bevoegdheidswijziging toenemen. Het is nog onduidelijk of de financiële compensatie (middelen toevoeging in het provinciefonds) voldoende groot is.

Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (*)	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 0,9 miljoen	€ 0,9 miljoen
Vreemd vermogen	€ 3,4 miljoen	€ 2,5 miljoen
Financieel resultaat 2015 / 2016	<i>nog niet beschikbaar</i>	<i>Nog niet beschikbaar</i>

(*) De ontwerpbegroting OMWB 2016 is niet vastgesteld in de bestuursvergadering van 1/7/2015. Dit heeft tot gevolg dat pas in het najaar van 2015 een definitieve versie beschikbaar wordt vastgesteld. Bovenstaande gegevens zijn daardoor niet beschikbaar.

De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (afgekort OMWB) is opgericht op 12-12-2012. Deelnemers van deze gemeenschappelijke regeling zijn 27 gemeenten en de provincie Noord Brabant. De dienst levert, als

verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving voor de regio Midden- en West Brabant.

De OMWB streeft er naar om in 2017 een organisatie te zijn die op een doelmatige wijze een kwalitatief hoogwaardige bijdrage levert aan een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving voor Midden- en West Brabant. Deze dienst voert (onder andere) de Brzo-taken uit voor heel Noord-Brabant. Op basis van een tussentijdse evaluatie is door de OMWB geconcludeerd dat de dienst meer tijd nodig heeft om te kunnen voldoen aan de eisen van een gezonde bedrijfsvoering: in 2015 is een start gemaakt met het actieplan "Huis op orde" waarbij de focus is gericht op de besturing van het samenwerkingsverband, het politiek-bestuurlijke en ambtelijke leiderschap, de organisatie van de dienst in relatie tot de zijn deelnemers en de prestaties die het samenwerkingsverband wil neerzetten. Het actieplan kent 4 sporen: governance, prestaties, organisatie en leiderschap.

Het actieplan betekent enerzijds inzet op standaardisatie, logistiek in processen, transparante samenwerking met de deelnemers, kwaliteit van contracten, effectieve dienstverlening, betrouwbare bedrijfsvoering, adequate producten en diensten én het treffen van maatregelen om te waarborgen dat de dienst in staat is om mee te groeien met nieuwe wet- en regelgeving. Anderzijds betekent die strategie dat in 2016 wordt ingezet op gerichte bezuinigingen die het mogelijk moeten maken om doeltreffende verbeteringen door te voeren, de schulden af te lossen en te werken aan voldoende reserves.

De OMWB onderkent in de ontwerpbegroting 2016 de volgende majeure risico's:

- Kwetsbare vermogenspositie / onvoldoende rentabiliteit
- Kwetsbare sturing
- Informatievoorziening werkt onvoldoende
- Onduidelijke afspraken in werkprogramma's
- Achterblijvende omzet: lagere bezettingsgraad en tarifiering

Bovenstaande risico's zijn door de dienst gekwantificeerd en gewogen naar kans van optreden. Dit levert een totaalwaarde op van € 1,7 miljoen.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 1,1 miljoen	€ 1,3 miljoen
Vreemd vermogen	€ 2,2 miljoen	€ 1,7 miljoen
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 0,2 miljoen	€ 0,2 miljoen

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) is opgericht op 31 januari 2013. De ODZOB is de uitvoeringsorganisatie van een gemeenschappelijke regeling van de provincie Noord-Brabant en 21 gemeenten.

Het bestuur van deze dienst heeft in een concernplan "Samen meer waarde" de koers voor de middellange termijn (tot 2018) uitgezet. In dit plan zijn 3 thema's benoemd die van belang zijn om de beoogde kwaliteitsverbetering op het gebied van VTH te realiseren. Centraal staan de thema's: kwaliteit, gelijkheidsbeginsel en samenwerking.

De ODZOB zoekt zowel ambtelijk al bestuurlijk de samenwerking met deelnemers en andere organisaties die die werkzaam zijn in op het gebied van de fysieke leefomgeving. Doel is hierbij om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren: risico-reductie en minder overlast.

Ter afdekking van mogelijke risico's is de ODZOB bezig om het weerstandvermogen op orde te brengen. Uit de (voorlopige) jaarstukken 2014 blijkt dat het positief rekeningresultaat grotendeels aan de algemene reserve wordt toegevoegd om daarmee een beperkte financiële buffer te creëren (circa € 0,6 miljoen).

De ODZOB noemt in haar ontwerpbegroting 2016 de volgende risico's:

- Het niet halen van de productiviteitsdoelstelling
- Het is niet duidelijk of een van de grootste "latende partijen" (oprichters) bereid is om de garantielonen voor haar ex-werknemers te betalen
- Als gevolg van de bevoegdheidsverschuiving VVGB is er een meerjarig intensiveringsbudget in het leven geroepen. Onduidelijk is nog of dit budget daadwerkelijk beschikbaar komt in 2016 en 2017.
- Mogelijke verlaging van (rijks)budgetten voor de uitvoering van de Wet bodembescherming kunnen in de toekomst leiden tot een lagere opdrachtwaarde.
- Een fors deel van de batenkant is onzeker doordat verzoektaken soms beperkt worden ingebracht, terwijl de hiermee gepaard gaande kosten minder flexibel zijn.
- De taakstelling voor 2016 moet deels via een efficiencyverbetering gerealiseerd worden. Dit kan alleen via een standaardisering van werkwijzen, in samenwerking met de deelnemers.

De ODZOB heeft geen berekening gemaakt van de totale waarde van deze risico's (rekening houdend met de kans waarom ze zich kunnen voordoen).

Omgevingsdienst Brabant Noord	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	€ 6,3 miljoen	€ 5,7 miljoen
Vreemd vermogen	<i>Nog niet beschikbaar</i>	<i>Nog niet beschikbaar</i>
Financieel resultaat 2015 / 2016	€ 0,5 miljoen	

De Omgevingsdienst Brabant Noord (hierna ODBN) is in april 2013 opgericht op basis van een wijziging van de gemeenschappelijke regeling RMB. Per 1 oktober 2013 is de ODBN operationeel geworden. Aan de regeling nemen 18 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel.

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Brabant (programma 3 Ecologie)

Op 1 april 1998 is de Nazorgregeling Wet Milieubeheer (Leemtewet bodembescherming) in werking getreden. In deze wet is de verantwoordelijkheid voor een eeuwigdurende nazorg voor stortplaatsen, waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort, neergelegd bij de provincies.

Doel van de wetgever is te voorzien in een zodanig beheer van stortplaatsen dat na de sluiting de grootste mogelijke bescherming wordt geboden tegen nadelige gevolgen. Om hiervoor de benodigde financiële middelen aan te trekken is de nazorgheffing ingesteld die wordt opgelegd aan stortplaatseigenaren. De opbrengst van de heffing wordt in het Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds wordt naast de heffingen ook gevoed door beleggingsopbrengsten. Het fonds is van rechtswege een rechtspersoon.

Het beleid rond het beheer van het vermogen van het Nazorgfonds is in 2015 niet gewijzigd.

Vanaf het moment van sluiting komen de kosten voor de nazorg voor rekening van de provincie. De provincie kan deze kosten declareren bij het Nazorgfonds.

Bij sluiting van een stortplaats wordt het vermogen voor de eeuwigdurende nazorg daarvan overgebracht in een voorziening en wordt daardoor omgezet van eigen vermogen in vreemd vermogen. In 2015 gold dat voor twee stortplaatsen die in 2013 zijn gesloten. In 2016 vinden naar verwachting wederom drie sluitingen plaats van stortplaatsen: Gulbergen, Meerendonk en Zevenbergen.

Nazorgfonds	per 1 jan 2016	per 31 dec 2016
Eigen vermogen	100.080.000	€ 47.782.000
Vreemd vermogen	€ 22.434.000	€ 78.940.000
Financieel resultaat 2015/2016	€ 3.278.000	€ 2.065.000

Stichting Brabant C Fonds

Doelstelling:

Brabant investeert in kunst en cultuur. Met Brabant C wil de provincie stimuleren dat in de toekomst in Brabant meer kunst en cultuur van nationaal en internationaal niveau te zien en te beleven is. Brabant C heeft drie kerntaken: het verbinden van de personen en organisaties achter culturele initiatieven, het aanjagen van kansrijke initiatieven en het financieren van bijzondere culturele projecten. Om in aanmerking te komen voor een projectsubsidie van Brabant C, moet een project voldoen aan een aantal criteria. Brabant C maakt daarbij onderscheid tussen kleine projectsubsidies van 25.000 tot 65.000 euro en grote projectsubsidies van 65.000 euro of meer. Voor kleine projectsubsidies geldt dat het project minimaal een begroting heeft van 83.000 euro.

Governance:

Brabant C is een initiatief van de provincie Noord-Brabant. De dagelijkse leiding is in handen van een directeur-bestuurder, Frans van Dooremalen. Verder bestaat Brabant C uit een scout, een netwerkcoördinator en een secretaris. Een raad van toezicht, onder voorzitterschap van Bert van der Els, houdt toezicht op Brabant C. De voorzitter van Brabant C wordt benoemd door de Gedeputeerde Staten van de provincie.

Brabant C kent verder een pool van adviseurs - de adviescommissie - die het bestuur van het fonds adviseert bij het nemen van besluiten over aanvragen. Uit deze pool wordt per beoordelingsronde telkens de meest geschikte sub-adviescommissie gerekruteerd die namens de adviescommissie de daadwerkelijke beoordeling van de aanvragen doet.

Financiën:

Via Brabant C stelt de provincie 25 miljoen euro beschikbaar voor bijzondere culturele projecten. Projecten worden voor maximaal 30% gefinancierd door Brabant C. Nieuw is dat niet alleen de cultuursector wordt uitgenodigd om projectvoorstellen in te dienen, maar ook bedrijven en maatschappelijke organisaties. Brabant C gaat ondernemend financieren en is er dus niet alleen voor subsidies, maar ook voor participaties en het verstrekken van garanties en leningen. Het Brabant C Fonds ontvangt een jaarlijkse subsidie om de organisatiekosten te bekostigen, zie onderstaande tabel.

Brabant C-fonds	2016
Subsidie provincie organisatiekosten	€ 695.000
Verwachte organisatiekosten	€ 670.000
Resultaat 2015	€ 25.000

Brabantse Investeringsfondsen Nieuwbouwwoningen (BIFN)

Doelstelling:

De Brabantse investeringsfondsen zijn opgericht om een afzetgarantie te kunnen geven aan projectontwikkelaars voor onverkochte woningen. Daarmee 'koopt' de ontwikkelaar de garantie dat hij alle bij oplevering onverkochte woningen met een korting kan verkopen aan de betrokken woningcorporatie. De woningcorporatie krijgt van het investeringsfonds een winstdelende lening om het rendabele deel van de huur te bekostigen. De rente en aflossing van de winstdelende leningen bestaan uit de volledige waardeontwikkeling van de woningen: positief en negatief. De woningcorporatie verhuurt de woningen vervolgens maximaal 5 jaar en probeert in deze periode zoveel mogelijk woningen te verkopen. De woningen die nog verhuurd zijn na het beëindigen van het fonds worden definitief in eigendom genomen door de corporatie. De woningcorporatie kan met de winstdelende lening naar verwachting een kostendekkende exploitatie voeren. Het exploitatierisico ligt echter geheel bij de woningcorporatie. Het investeringsfonds loopt het waarde risico van de woningen. In het investeringsfonds participeren in principe de provincie (50%), de betreffende gemeente (25%) en de woningcorporatie.

Governance:

De provincie heeft geen zetel in het bestuur, wel is de provincie bevoegd/verplicht om bij een vacature een voordracht te doen waarna benoeming gebeurt door de participanten in het fonds. De provincie heeft stemrecht in de participantenvergadering. Op grond van de statuten van de stichtingen en de voorwaarden voor beheer en bewaring van het betreffende fonds zijn bepaalde onderwerpen onderworpen aan besluitvorming door de participantenvergadering zoals vaststelling van het jaarverslag.

Financiën:

De provincie participeert met stortingen in de fondsen. De fondsen zijn niet het kapitaal van de stichting maar worden wel door de stichtingen bewaard en beheerd. De participanten in het fonds dragen het risico over deze inleg. Voor ieder project wordt een eigen jaarrekening aangeleverd.

Verantwoording aan PS over het BIFN vindt twee keer per jaar plaats via de voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf. Dit als onderdeel van de verantwoording over het totale pakket aan stimuleringsmaatregelen woningbouw. De verantwoording over het BIFN treft u daarom niet hier aan maar in bovengenoemde voortgangsrapportages stimuleringsmaatregelen woningbouw.

BIFN project Havenmeester	per 01-01-2014	Per 31-12-2014
Eigen vermogen	-/- € 30.821	€ 4.204.311
Vreemd vermogen	€ 259.492	€ 6.454
Financieel resultaat 2013/2014	-/- € 14.078	-/- € 282.867

BIFN project Hoven Noord	per 01-01-2014	Per 31-12-2014
Eigen vermogen	€ 1.512.362	€ 1.230.774
Vreemd vermogen	€ 10.949	€ 5.243
Financieel resultaat 2013/2014	-/- € 676.917	-/- € 281.588

BIFN project Meerrijk	per 01-01-2014	Per 31-12-2014
Eigen vermogen	€ 2.759.370	-/- € 611.961
Vreemd vermogen	€ 17.450	€ 1.235.446
Financieel resultaat 2013/2014	-/- € 174.390	-/- € 3.371.331

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

Doelstelling:

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (GOB) heeft als doelstelling het realiseren van het volledige Natuur Netwerk Brabant. Het GOB is opgericht op 1 mei 2014 en het fonds loopt tot en met 2027. Het GOB gaat het provinciale- en rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant realiseren. Het provinciale deel wordt gefinancierd met provinciale middelen en het rijksdeel met rijksmiddelen in de vorm van geld of grond. Via de aandeelhouderinstructie is er aan het GOB een opdracht verstrekt voor:

- Het verwerven van 2274 ha en het inrichten van 5648 ha in het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant.
- Het verwerven en inrichten van 3100 ha in het provinciale deel van het Natuurnetwerk Brabant.
- Het realiseren van 710 KM EVZ.

Voor de komende jaren zal aan het GOB nog aanvullende opdrachten worden verstrekt voor het verwerven van 4226 ha en het inrichten van 6500 ha in het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant, met bijbehorende rijksmiddelen en daarnaast zullen er provinciale middelen beschikbaar worden gesteld voor het realiseren van 1300 km EVZ's. Gezien de lange doorlooptijd van natuurprojecten (gemiddeld 5 jaar) zullen er naar verwachting geen projecten worden afgerond in 2016, echter is met de oprichting van het GOB en in samenwerking met de manifestpartners de ambitie uitgesproken om de projecten anders en sneller te realiseren

(3 jaar). Met de oprichting van het GOB medio 2014 betekent dit dat de eerste resultaten in latere jaren te zien zullen zijn.

Governance:

Het Groen Ontwikkelfonds is een initiatief van de provincie Noord-Brabant. De dagelijkse leiding is in handen van een directeur, Mary Fiers. Naast de directeur is er procesmanager en voor de overige werkzaamheden is ervoor gekozen om deze weg te zetten via SLA's (met de provincie). Voor het beoordelen van de aanvragen is er een investeringscommissie ingesteld.

Financiën:

Voor het uitvoeren van de opdracht is er €104 miljoen (middels een subsidiebeschikking) en de trekkingsrechten op 3336 ha grond beschikbaar gesteld aan het GOB BV. Voor de aanvullende opdrachten zullen ook aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld.

Groen Ontwikkelfonds BV	per 25-04-2014	Per 31-12-2014
Eigen vermogen	€ 1	€ 1
Vreemd vermogen	€ 0	€ 870.000
Financieel resultaat 2014/2015	€ 0	€ 0

Stichting Beheer Museum Kwartier

Doelstelling:

Het museumcomplex aan de Verwerstraat en de Waterstraat te 's-Hertogenbosch is provinciaal eigendom. De provincie verhuurt het complex aan de in 2013 opgerichte Stichting Beheer Museumkwartier (SBMK). De Stichting heeft als doel:

- het exploiteren en beheren van het vastgoed in het Museumkwartier te 's-Hertogenbosch;
- het verrichten van alle handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

SBMK verhuurt de ruimten in het complex aan de stichting het Noordbrabants Museum, het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, Stichting Erfgoed Brabant en de horecaondernemer Maison van den Boer. Het Depot Bodemvondsten is ook gevestigd in dit complex.

Governance:

De governance voldoet aan de in de nota Samenwerking en Verbonden Partijen gestelde eisen. Het bestuur en de Raad van Toezicht zijn op sterkte.

Provinciaal risico:

De Provincie is samen met de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van het vastgoed van het museumkwartier. Onderhuurders/gebruikers zijn (m.u.v. de horecaondernemer) culturele instellingen die mede bekostigd worden vanuit een subsidierelatie met provincie en/of gemeente waarbij er geen voornemens zijn tot beëindiging hiervan, er is dus sprake van een solide en duurzame gebruikersrelatie.

Toekomstige verwachting:

SBMK coördineert tevens het onderhoud voor het Museumcomplex op basis van het in 2014 aangescherpte meerjaren-onderhoudsplan. De met het onderhoud gemoeide kosten worden deels gedragen door de provincie als eigenaar en deels door de eindhuurders als gebruikers. Ter dekking van haar deel van de kosten doteert de provincie € 290.000 aan de onderhoudsvoorziening voor de eigenaarslasten en € 38.000,- voor de gebruikerslasten van het depot bodemvondsten.

Er worden nu extra kosten voorzien in verband met extra uitgaven bij ingebruikname van het gebouw na de verbouwing, ondermeer als gevolg van nog niet voldoende adequaat functionerende installaties en extra kosten voor beveiligingsmaatregelen. Dekking hiervan wordt nog geregeld.

Stichting Beheer Museumkwartier	per 01-01-2016	Per 31-12-2016
Eigen vermogen*	< € 100.000	€ 100.000
Financieel resultaat	€ 0	€ 0

*De stichting ontvangt elk jaar van de gebruikers en eigenaars geld voor beheer en onderhoud en de beheerskosten. Het eigen vermogen mag elk kalenderjaar de 100.000,- niet overschrijden. Het teveel aan gelden wordt dan eventueel teruggestort aan eigenaars en gebruikers.

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2016	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2016
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis	0,000	107.898.628				107.898.628
Ruimte voor ruimte	3 maands	15.330.000				15.330.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	9.983.361	127.963	1.000.000		9.111.324
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	55.422.346	7.905.725			63.328.071
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		201.634.335	8.033.688	1.000.000	0	208.668.023
Leningen aan overige verbonden partijen						
Lening aan LSP	0,000%	6.282.000				6.282.000
Biobased lening PWP Water	0,000%	3.000.000				3.000.000
Life Science & Health Fund	0,000%	2.000.000				2.000.000
Lening Bio-connection	4,000%	500.000				500.000
Lening Cleantechfonds	0,000%	1.500.000	4.000.000			5.500.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	15.000.000	10.137.250			25.137.250
Lening Energiefonds	0,000%	7.000.000	10.000.000			17.000.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	3.250.000	6.500.000			9.750.000
Lening NWB	3,100%	50.000.000				50.000.000
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		88.532.000	30.637.250	0	0	119.169.250
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
Deelneming NV Monumentenfonds	3,500%	4.000.000				4.000.000
Woningbouw productie in kredietcrisis	0,000%	8.590.400		3.770.400		4.820.000
Lening MKB-bedrijven	Div.	6.227.889				6.227.889
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Energieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	696.600		103.400		593.200
Versterken elektrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2016	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2016
Biobased economie lening	0,000%	998.570				998.570
Startersleningen		20.938.558		2.500.000		18.438.558
Lening Kloppend Hart	3,700%	90.000	135.000			225.000
Lening Redmedtech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Gocartridge	4,500%	500.000				500.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	460.000		40.000		420.000
Lening Havestrategie Moerdijk	2,500%	4.000.000	6.000.000			10.000.000
Lening Visit Brabant	0,000%	650.000				650.000
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	7.912.730	1.400.000	75.000		9.237.730
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	459.000		41.000		418.000
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	100.000				100.000
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		<i>59.198.747</i>	<i>7.535.000</i>	<i>6.529.800</i>	<i>0</i>	<i>60.203.947</i>

Overige leningen
Decentrale overheden

Emmen	2,130%	15.000.000				15.000.000
Oldambt	2,170%	9.666.667		333.333		9.333.334
Heerde	1,120%	6.750.000		750.000		6.000.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000				25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000				10.000.000
Schouwen-Duivenland	1,530%	4.750.000		250.000		4.500.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	14.250.000		750.000		13.500.000
Capelle	1,790%	4.833.333		166.667		4.666.666
Amsterdam	1,189%	50.000.000				50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000				50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000				75.000.000
Nijmegen	0,590%	20.000.000				20.000.000
Papendrecht	4,449%	5.000.000				5.000.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2016	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2016
Almere	3,550%	15.000.000				15.000.000
Almere	3,819%	15.000.000				15.000.000
Almere	3,849%	15.000.000				15.000.000
Katwijk	1,000%	10.000.000		500.000		9.500.000
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	10.000.000				10.000.000
Waterschap Salland	0,990%	5.000.000				5.000.000
Waterschap Salland	1,030%	5.000.000				5.000.000
Maastricht	1,260%	25.000.000		690.910		24.309.090
Amsterdam	0,548%	100.000.000				100.000.000
Zwolle	1,000%	10.000.000				10.000.000
Groningen	1,435%	50.000.000				50.000.000
Nijmegen	0,900%	23.100.000				23.100.000
<i>Subtotaal overige leningen decentrale overheden</i>		573.350.000	0	3.440.910	0	569.909.090
Totaal		922.715.083	46.205.938	10.970.710	0	957.950.311

Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de reserves die worden onderscheiden naar:

- de centrale reserves te weten: de Algemene reserve en de reserve Essent
- de bestemmingsreserves (een bestemmingsreserve is een reserve waaraan PS een bepaalde bestemming heeft gegeven).

In de begroting en jaarstukken is bij elk programma per productgroep de bijdrage uit de bestemmingsreserves aangegeven.

I Centrale reserves

Algemene reserve (nr 0001)

De algemene reserve bestaat uit een aantal componenten:

- 1 Overhevelingen
Voor het schuiven met lasten tussen verschillende begrotingsjaren wordt de component overhevelingen binnen de algemene reserve gebruikt. Wanneer bijvoorbeeld tijdens het begrotingsjaar blijkt dat een prestatie niet meer tot uitvoering kan komen, kunnen binnen de daarvoor met PS overeengekomen criteria de prestatie en de daarbij horende financiële middelen worden doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar. De component overhevelingen van de Algemene Reserve dient daarbij als tijdelijke stallingsplaats voor de aansluiting tussen de begrotingen van beide jaren.
- 2 De component 'doorgeschoven begrotingsruimte' in de Algemene Reserve omvat de ruimte op de begroting die op basis van de geactualiseerde inkomstenraming nog niet aan een programma is toegewezen.
- 3 De component voortfinanciering van de algemene reserve bevat de middelen van activiteiten op de meerjarenbegroting die in de tijd naar voren zijn gehaald. Met het naar voren halen in de tijd ontstaat in een later jaar ruimte op de begroting. Deze ruimte wordt gebruikt om de tijdelijke voortfinanciering via de Algemene Reserve te compenseren.
De mutaties in 2014 hebben betrekking op de voortfinanciering van de intensieve veehouderij en de voortfinanciering van de Regionale uitvoeringsdiensten.
- 4 Component regionale structuurversterking (nr. 1720 PS 56/08)
Bij de behandeling van de begroting 2009 en Najaarsbrief 2008 hebben PS besloten tot de instelling van de component regionale structuurversterking. Dit onderdeel is bedoeld voor de cofinanciering van bovenlokale projecten die bijdragen aan de provinciale beleidsdoelen over de volle breedte van onze begroting en die anders niet of pas veel later gerealiseerd zouden kunnen worden. Hieronder vallen onder meer de uitwerking van de intentieovereenkomst Samen investeren in West-Brabant en de 2e tranche van de samenwerking met de B5. Vooralsnog is de de reserve regionale structuurversterking als component van de algemene reserve ondergebracht in verband met het risico van overprogrammering dat bij de tranches van samen investeren wordt toegepast.
- 5 Component Risicoreserve (nr. 0505 PS 51/04)
Bij de Voorjaarsnota 2004 is door Provinciale Staten de risicoreserve ingesteld om de beleidsrisico's (de risico's die uitdrukkelijk zijn aanvaard als consequenties van bepaald functioneel beleid en die in de toekomst kunnen leiden tot extra budgettaire beslag) af te dekken.
Een nadere toelichting op de risico's die via de risicoreserve worden afgedekt is opgenomen in paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- 6 Bestuursakkoordmiddelen (PS 63/14)
Bij de behandeling van de Najaarsbrief 2014/begroting 2015 is besloten het restant van de stelpost bestuursakkoord te storten in de nieuwe component Bestuursakkoord middelen 2011-2015.
- 7 Chemiepack (PS 58/13)
Met het rijk is overeengekomen de kosten van sanering Chemie-pack via een 50/50 verhouding tot €35 mln te dekken. Voor het aandeel van de provincie (€17,5 mln.) is een aparte reserve gevormd. De restantmiddelen (€ 17,5 mln -/- reeds gemaakte kosten) worden in de reserve gestort ter dekking van de kosten t/m 2018. De totale kosten zijn geraamd op € 38,2 mln. Het tekort zijnde €3,2 mln zal in eerste instantie tot 2018 ingelopen moeten worden. Mocht er een tekort resteren, zal dit door het ministerie van

lenM in de nieuwe programmaperiode 2015-2020 worden meegenomen. Dit risico van € 3,2 mln wordt meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Reserve Essent

Met de opbrengst van de verkoop Essent is een obligatieportefeuille gevormd en deze opbrengst is in de reserve Essent gestort.

De reserve Essent is onderverdeeld in vier componenten:

1 Immunisatieportefeuille (PS 60/10)

Deze component heeft tot doel om eeuwigdurend jaarlijks de met de aandelenverkoop vervallen dividenduitkering van Essent te compenseren (zie ook de paragraaf Treasury).

De reserve wordt gevoed met de jaarlijkse resultaten c.q. het rendement op de immunisatieportefeuille die is gevormd met de verkoopopbrengst Essent (zogenoemd stamkapitaal).

Onttrekkingen uit de reserve hebben jaarlijks plaats om de algemene inkomsten in de begroting op niveau te houden. De stortingen betreffen het rendement op de immunisatieportefeuille.

2 Investeringsagenda (PS 60/10)

De reserve staat ten dienste van de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant en moet op de juiste momenten de middelen genereren voor de uitvoering van de geplande investeringen (zie ook de paragraaf Treasury).

De reserve wordt gevoed met de jaarlijkse opbrengsten (beleggingsrendementen en kapitaalopbrengsten) voortvloeiend uit de aandelenverkoop Essent, voor zover het de middelen betreft die niet zijn aangemerkt als onderdeel van de immunisatieportefeuille.

Onttrekkingen uit de reserve hebben plaats om de projecten uit de investeringsstrategie te realiseren. De stortingen betreffen het rendement en de kapitaalopbrengsten die niet behoren tot de immunisatieportefeuille.

In juni 2013 is door PS besloten tot de instelling van de volgende fondsen t.l.v. de reserve:

- Innovatiefonds Brabant ad € 125 mln.
- Energiefonds Brabant ad. € 60 mln.
- Breedbandfonds Brabant ad € 50 mln.
- Groen Ontwikkelfonds Brabant ad. € 240 mln.

3 Balansverkorting

In 2010 hebben PS besloten de provinciale balans te verkorten door het afwaarderen van investeringsbijdragen aan derden (waar geen provinciaal bezit tegenover staat). Conform het advies van de accountant zijn de geactiveerde bijdragen aan investeringen van derden vervroegd afgeschreven (Zie ook Voorjaarsnota 2010 blz 25/26). Hiervoor is een deel van de opbrengst verkoop Essent aangewend.

Het effect van deze maatregel is dat de jaarlijkse kapitaallasten in de begroting komen te vervallen.

Door de versnelde afwaardering ontstaat een tekort van maximaal € 436 mln dat vanaf 2016 jaarlijks wordt aangezuiverd met een storting van € 30 mln in de reserve.

II Bestemmingsreserves

Reserve herhuisvesting districten (nr.0141 PS 48/02, PS 35/01, PS 19/07)

In verband met de financiering van de herhuisvesting districten t.b.v. het wegenbeheer is door Provinciale Staten de reserve ingesteld. Om uitvoering te geven aan het "districtendossier 2000+" wordt het geld dat bij verkoop van provinciale steunpunten wordt ontvangen gereserveerd en gebruikt voor het aanpassen en vernieuwen van de te behouden districtskantoren/steunpunten.

Inmiddels heeft de aanbesteding voor de renovatie van 4 steunpunten (Eethen, Oud gastel, Helmond en Westerhoven) plaatsgevonden. De kosten hiervan gaan ten laste van de reserve.

In 2016 zal er grootscheeps moeten worden verbouwd of herbouwd. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe e.e.a. exact wordt vormgegeven. Onderzocht moet worden of- en waar samenwerking met Rijkswaterstaat mogelijk is, welke steunpunten er aangehouden en verbouwd gaan worden en wat de benodigde investeringen zijn. De reserve kan worden opgeheven zodra de herhuisvesting is afgerond.

Reserve vernieuwing openbaar vervoer (nr.0162 PS 98/01)

In september 2001 hebben Provinciale Staten besloten de netto-verkoopopbrengst van de aandelen BBA in de nieuw in te stellen reserve vernieuwing openbaar vervoer te storten.

De reserve is bedoeld voor uitgaven ter bevordering van de vernieuwing van het openbaar vervoer inclusief de infrastructuur.

Reserve Cofinanciering Europese programma's (nr. 360 PS 35/08)

Bij de Voorjaarsnota 2008 hebben PS de reserve cofinanciering Europese programma's ingesteld. Doel van de reserve is de cofinanciering van projecten (inclusief uitvoeringskosten) die medegefinancierd worden door Europa. De provinciale middeleninzet kan per jaar sterk wisselen.

Cofinanciering is beschikbaar voor de volgende onderdelen:

- 1 Operationeel Programma Zuid (OPZuid)
- 2 PlattelandsontwikkelingsProgramma (POP)
- 3 Interregionale samenwerking (Interreg)
- 4 Uitvoeringskosten Europese programma's genoemd onder 1 t/m 3.

Tegelijk met de begroting 2016 wordt aan PS een geactualiseerd instellingsbesluit voorgelegd.

Reserve instandhouding onroerend erfgoed (nr. 0410 PS 24/05)

De reserve instandhouding onroerend erfgoed wordt aangewend op basis van de Uitvoeringsnota monumenten (vastgesteld door PS op 1 juli 2004) en de hieruit voortvloeiende beleidsregels, zoals bijvoorbeeld de kerken- en molenregeling. Voornaamste doelstelling is het instandhouden van monumentale waarden. De reserve wordt tevens aangewend voor implementatiekosten, voortvloeiend uit de Uitvoeringsnota monumenten en binnen de doelstelling passende incidentele knelpunten.

Reserve uitvoeringsimpuls reconstructie

Het negatieve saldo op deze reserve zal bij de jaarrekening 2015 vanwege voordelige balansafwikkeling op € 0 uitkomen.

Reserve Investeringsbudget Landelijk Gebied (nr. 1590 PS 65/06)

De reserve Investeringsbudget Landelijk gebied (ILG) bevat provinciale cofinancieringsmiddelen op grond van de bestuursovereenkomst in het kader van de Wet inrichting Landelijk Gebied (WILG), waarin de provincie meer ruimte krijgt om samen met gemeenten en waterschappen op een effectieve wijze de rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling.

De reserve is o.a. ingezet voor inrichting en morfologie oppervlaktewater, verbetering waterkwaliteit, soortenbescherming, verbetering landbouwkundige structuren, verbrede landbouw, duurzame productiesystemen in de landbouw, landschappelijke kwaliteit, verbeteren bodemkwaliteit en verbeteren landelijke routestructuren.

De reserve wordt na afloop van de ILG-periode opgeheven. De einddatum van de reserve is bij bestuursrapportage 1-2012 bepaald op 31 december 2015.

Reserve revitalisering landelijk gebied (nr. 1690 PS 53/07 PS 08/08)

Reserve voor projecten die in uitvoering zijn/komen m.b.t. revitalisering landelijk gebied, maar waarvan de uitvoering zelf meerdere jaren in beslag neemt en het verloop over de jaren onduidelijk is. Het gaat daarbij om uitgaven voor EVZ's, groen/blauwe diensten, proeftuin Het Groene Woud en biodiversiteit.

Reserve Ontwikkelbedrijf (Grondbank) (nr 1710 PS 56/08)

Bij de behandeling van de begroting 2009 en Najaarsbrief 2008 hebben PS de reserve grondbank ingesteld voor de uitvoering van het provinciale grondbeleid.

Op 23 april 2010 is een beheersstatuut ingesteld (PS 14/10) waarin een organisatorisch en financieel kader is neergelegd voor het ontwikkelbedrijf. Binnen de reserve ontwikkelbedrijf/grondbank is € 50 miljoen gereserveerd ter afdekking van risico's met betrekking tot stimulering woningbouw als onderdeel van het maatregelenpakket economische recessie.

Reserve BMIT (nr. 1770 PS 41/09)

Conform toezegging in memorie van antwoord bij de begroting 2009 (PS 56/08D) en Investeringsprogramma Brabant (PS 59/08D) is een aantal reserves samengevoegd tot de reserve BMIT.

De reserve is bedoeld voor de afwikkeling van eerder aangegane verplichtingen mbt Openbaar vervoer (NSP Breda/Helmond Brandevoort, spoorzone Tilburg), Wilhelminakanaal Tilburg, Randweg Den Bosch, Lage Heideweg Valkenswaard, Ecozones Den Bosch/Zuid-Willemsvaart en aanvullende bijdrage A4.

Daarnaast is de reserve bedoeld voor de afwikkeling van enkele projecten Samen Investeren / B5 uitvoeringsprogramma en projecten Brabantse kanalen.

Reserve uitvoeren IDOPS (nr. 1810 PS 30/10)

De reserve is ingesteld om de provinciale middelen t.b.v. uitvoeren IDOPS te kunnen toevoegen aan reserve IDOPS. Dit omdat het meerjarig projecten betreft en verloop over de jaren van veel factoren afhankelijk is.

Reserve Provinciaal Waterplan (nr. 1820 PS /10)

In 2010 is de reserve provinciaal waterplan gevormd t.b.v. de dekking van de kosten van het uitvoeringsplan PWP 2010-2015.

Reserve Uitvoeringskosten Agenda van Brabant (nr. 1840 PS 39/10)

Voor de uitvoeringskosten van de Agenda van Brabant is een reserve ingesteld.

Het betreft hier de provinciale middelen voor de uitvoering van een sociaal kaderplan in het kader van de reductiemaatregelen en formatieverschuivingen als gevolg van de Agenda van Brabant, begroot op een bedrag van € 2 mln per jaar van 2012 t/m 2015 (PS-voorstel 29/10, blz. 13).

Daarbovenop wordt € 0,2 mln op jaarbasis geraamd voor extra apparaatskosten i.v.m. verdere uitwerking van de Agenda. Totaalbedrag € 8.800.000.

Zodra de ombuigingsoperatie in het kader van de Agenda van Brabant is afgerond kan de reserve worden opgeheven.

Reserve ICT-basisinfrastructuur en duurzame productiemiddelen (nr. 1880 PS 60/10 PS 47/11)

De reserve is bedoeld om de aanschaffkosten en onderhoudskosten van hard- en software te dekken, alsmede de periodieke vervanging van facilitaire productiemiddelen met beperkte financiële omvang.

Reserve grondportefeuille De Kempen (nr 2010 PS 62/12 – Najaarsbrief 2012)

Reserve voor Grondportefeuille de Kempen (gronden en opstallen) waarmee de provincie bijdraagt in projecten. Met de reserve worden de risico's afgedekt met betrekking tot de gronden (bijschrijving rente en waardeontwikkeling) alsmede de eventuele risico's die de provincie loopt bij participatie in projecten. Dit conform projectopdracht Levende Beerze 3.0.

Reserve decentralisatie-uitkering Natuur (PS 65/14)

De rijksmiddelen voor natuur worden via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds ontvangen. Omdat het hier gaat om geormerkt geld is bij de Najaarsbrief 2014 een instellingsbesluit voor de reserve decentralisatie-uitkering Natuur opgenomen.

Reserve DU-bodem (PS 69/15)

De rijksmiddelen voor bodem worden via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds ontvangen. Omdat het hier gaat om geormerkt geld is bij de begroting 2016 een instellingsbesluit voor de reserve decentralisatie-uitkering Bodem opgenomen.

Reserve DU-verkeer en vervoer/spaar- en investeringsfonds (nr. 1940 PS 32/11 PS 47/11 / PS 63/14/PS 69/15)

De reserve DU-verkeer en vervoer bevat 2 componenten:

Component 1 betreft de rijksmiddelen voor voormalige specifieke Brede Doeluitkering verkeer en vervoer die via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds worden ontvangen. Omdat het hier gaat om geormerkt geld is bij de begroting 2016 een instellingsbesluit voor de reserve opgenomen.

Component 2 Spaar- en investeringsfonds infrastructuur (SIF) is bedoeld voor de aanpak van mobiliteitsmaatregelen om verbindingen binnen Brabant te verbeteren en de internationale bereikbaarheid te vergroten, waarbij ingezet wordt op:

- N279- Veghel A67 (ca € 155 mln),
- Versnellingsopgave internationale bereikbaarheid (€ 290 mln)
- Snelfietsroutes (ca. € 72 mln),
- Smart Mobility (ca 25 mln)

Deze component is daarnaast bestemd voor de (co)financiering van:

- € 60 mln voor de kapitaalslasten wegeninfrastructuur in 2016 t/m 2018 om te buigen ten behoeve van de beleidsintensivering van het bestuursakkoord 2015-2019,
- N69: verbinding Eindhoven-Valkenswaard-België (€ 84 mln.)
- Verbreding noordelijk deel van de N279 (€ 138 mln.)
- PHS Meteren – Boxtel: cofinanciering (bovenwettelijke) maatregelen op het traject bij Vught € 105,3 mln excl IBOI.

Via de beleidscyclus wordt het beleidskader voorgelegd aan PS, waarna het college overgaat tot uitvoering (eerst beleid dan geld). In het beleidskader wordt dekking gezocht voor eventuele structurele exploitatiekosten zoals beheer- en onderhoudskosten voortvloeiend uit het beleid. Deze worden niet uit het SIF gedekt.

Deze reservecomponent wordt gevoed door:

- 18 jaarlijkse stortingen van € 50 miljoen voor de periode 2012 tot en met 2029;
- laatste storting van minimaal 15,3 mln in 2030, naar boven bij te stellen naar aanleiding van de indexatie van de bijdrage aan de PHS.

Reserves	Saldo per	Vermeerderingen		Verminderen		Saldo per
	01-01-15	bijschrijving	overige	totaal	waarvan ivm	31-12-15
		rente	toevoegingen		afschrijving	
<u>Centrale reserves</u>						
Algemene reserve						
- Overheveling	-16.110.296		4.412.743	75.000.000		-86.697.553
- Doorgeschoven ruimte	124.738.585			14.229.788		110.508.797
- Voorfinanciering	-26.932.519		5.614.514	3.692.946		-25.010.951
- Regionale structuur versterking	-9.753.095					-9.753.095
- Risicoreserve	136.172.977		8.413.838	21.466.362		123.120.453
- BA middelen 2011 - 2015	21.933.006		21.531.994	14.465.000		29.000.000
- BA middelen 2015 - 2019			26.677.000	13.472.200		13.204.800
- Chemiepak	13.083.747			1.293.525		11.790.222
Totaal algemene reserve	243.132.405		66.650.089	143.619.821		166.162.673
Reserve Essent						
- Immunisatieportefeuille	2.251.712.793		105.983.456	15.309.051		2.342.387.198
- Investeringsagenda	580.156.012		66.084.040	52.929.720		593.310.332
- Dividend- en rentereserve	56.960.055		65.539.945			122.500.000
- Balansverkorting	-388.979.323			61.652.202		-450.631.525
Totaal reserve Essent	2.499.849.537		237.607.441	129.890.973		2.607.566.005
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve Herhuisvesting districten	5.060.934			85.000	85.000	4.975.934
Reserve Vernieuwing OV	6.048.605			131.119		5.917.486
Reserve co-financiering Europese Programmas's	12.804.827		24.175.000	21.307.340		15.672.487
Reserve Instandhouding onroerend erfgoed	7.620.357		6.262.713	8.762.100		5.120.970
Res. Uitvoeringsimpuls reconstructie				2.182.937		-2.182.937
Res. Investeringsbudget Landelijk Gebied	2.862.606		11.799.226	592.838		14.068.994
Reserve Revitalisering Landelijk Gebied	5.755.351		9.037.894	10.270.996		4.522.249
Reserve Ontwikkelbedrijf	49.672.461		3.596.790	7.425.066		45.844.185
Reserve BMIT	7.221.381		1.425.000	1.425.000		7.221.381
Reserve IDOPS	1.153.544			700.000		453.544
Reserve PWP	15.747.595			14.920.420		827.175
Reserve Uitvoeringskst Agenda van Brab.	4.383.602			780.000		3.603.602
Reserve Basisinfrastruc. en duurz. Prodmid	2.637.078		4.697.594	7.365.873		-31.201
Reserve Grondwaterheffing						
Risicoreserve Grondport. De Kempen	1.001.952		72.721	2.522		1.072.151
Reserve DU Natuur Faunabeheer / Natuurwet			120.244.061	100.338.130		19.905.931
Reserve Bodem; DU Bodem			21.915.102	5.844.112		16.070.990
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	117.080.017		47.203.376	38.514.157		125.769.236
Totaal Bestemmingsreserves	239.050.310		250.429.477	220.647.610	85.000	268.832.177
Totaal Reserves	2.982.032.252		554.687.007	494.158.404	85.000	3.042.560.855

Reserves	Saldo per	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo per
	01-01-16	bijschrijving	overige	totaal	waarvan ivm	31-12-16
		rente	toevoegingen		afschrijving	
<u>Centrale reserves</u>						
Algemene reserve						
- Overheveling	-86.697.553		43.496.884			-43.200.669
- Doorgeschoven ruimte	110.508.797			32.338.194		78.170.603
- Voorfinanciering	-25.010.951		7.114.514			-17.896.437
- Regionale structuur versterking	-9.753.095					-9.753.095
- Risicoreserve	123.120.453		971.792	1.612.000		122.480.245
- BA middelen 2011 - 2015	29.000.000			15.000.000		14.000.000
- BA middelen 2015 - 2019	13.204.800		38.615.000	22.994.200		28.825.600
- Chemiepak	11.790.222			3.743.325		8.046.897
Totaal algemene reserve	166.162.673		90.198.190	75.687.719		180.673.144
Reserve Essent						
- Immunisatieportefeuille	2.342.387.198		16.202.723	14.738.388		2.343.851.533
- Investeringsagenda	593.310.332		16.859.396	42.035.614		568.134.114
- Dividend- en rentereserve	122.500.000		2.192.052			124.692.052
- Balansverkorting	-450.631.525		30.000.000			-420.631.525
Totaal reserve Essent	2.607.566.005		65.254.171	56.774.002		2.616.046.174
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve Herhuisvesting districten	4.975.934			100.000	100.000	4.875.934
Reserve Vernieuwing OV	5.917.486			125.000		5.792.486
Reserve co-financiering Europese Programmas's	15.672.487		3.800.000	3.944.173		15.528.314
Reserve Instandhouding onroerend erfgoed	5.120.970		2.290.585	3.421.854		3.989.701
Res. Uitvoeringsimpuls reconstructie	-2.182.937					-2.182.937
Res. Investeringsbudget Landelijk Gebied	14.068.994		444.833			14.513.827
Reserve Revitalisering Landelijk Gebied	4.522.249		7.154.804	4.625.000		7.052.053
Reserve Ontwikkelbedrijf	45.844.185		1.230.604	14.148.295		32.926.494
Reserve BMIT	7.221.381					7.221.381
Reserve IDOPS	453.544			400.000		53.544
Reserve PWP	827.175					827.175
Reserve Uitvoeringskst Agenda van Brab.	3.603.602					3.603.602
Reserve Basisinfrastruc. en duurz. Prodmid	-31.201		6.170.361	6.132.439		6.721
Reserve Grondwaterheffing						
Risicoreserve Grondport. De Kempen	1.072.151					1.072.151
Reserve DU Natuur Faunabeheer / Natuurwet	19.905.931		69.725.000	66.938.000		22.692.931
Reserve Bodem; DU Bodem	16.070.990		4.581.623	3.743.326		16.909.287
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	125.769.236		186.010.938	194.573.333		117.206.841
Totaal Bestemmingsreserves	268.832.177		281.408.748	298.151.420	100.000	252.089.505
Totaal Reserves	3.042.560.855		436.861.109	430.613.141	100.000	3.048.808.823

Reserves	Saldo per 01-01-17	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo per 31-12-17
		bijschrijving	overige	totaal	waarvan ivm	
		rente	toevoegingen		afschrijving	
<u>Centrale reserves</u>						
Algemene reserve						
- Overheveling	-43.200.669		38.786.011			-4.414.658
- Doorgeschoven ruimte	78.170.603			28.750.518		49.420.085
- Voorfinanciering	-17.896.437		7.114.514			-10.781.923
- Regionale structuur versterking	-9.753.095					-9.753.095
- Risicoreserve	122.480.245		772.454			123.252.699
- BA middelen 2011 - 2015	14.000.000					14.000.000
- BA middelen 2015 - 2019	28.825.600		37.315.000	17.385.800		48.754.800
- Chemiepak	8.046.897			3.778.037		4.268.860
Totaal algemene reserve	180.673.144		83.987.979	49.914.355		214.746.768
Reserve Essent						
- Immunisatieportefeuille	2.343.851.533		13.938.560	13.938.560		2.343.851.533
- Investeringsagenda	568.134.114		14.784.334	11.721.242		571.197.206
- Dividend- en rentereserve	124.692.052		306.851			124.998.903
- Balansverkorting	-420.631.525		30.000.000			-390.631.525
Totaal reserve Essent	2.616.046.174		59.029.745	25.659.802		2.649.416.117
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve Herhuisvesting districten	4.875.934			4.875.934	4.875.934	
Reserve Vernieuwing OV	5.792.486			125.000		5.667.486
Reserve co-financiering Europese Programmas's	15.528.314		1.800.000	1.918.843		15.409.471
Reserve Instandhouding onroerend erfgoed	3.989.701		2.290.700	3.299.679		2.980.722
Res. Uitvoeringsimpuls reconstructie	-2.182.937					-2.182.937
Res. Investeringsbudget Landelijk Gebied	14.513.827					14.513.827
Reserve Revitalisering Landelijk Gebied	7.052.053		7.154.804	4.625.000		9.581.857
Reserve Ontwikkelbedrijf	32.926.494		626.896	1.695.411		31.857.979
Reserve BMIT	7.221.381					7.221.381
Reserve IDOPS	53.544					53.544
Reserve PWP	827.175			5.850.000		-5.022.825
Reserve Uitvoeringskst Agenda van Brab.	3.603.602					3.603.602
Reserve Basisinfrastruc. en duurz. Prodmid	6.721		6.182.961	6.173.604		16.078
Reserve Grondwaterheffing						
Risicoreserve Grondport. De Kempen	1.072.151					1.072.151
Reserve DU Natuur Faunabeheer / Natuurwet	22.692.931		69.010.000	65.508.000		26.194.931
Reserve Bodem; DU Bodem	16.909.287		4.581.623	1.108.978		20.381.932
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	117.206.841		186.135.060	58.700.000		244.641.901
Totaal Bestemmingsreserves	252.089.505		277.782.044	153.880.449	4.875.934	375.991.100
Totaal Reserves	3.048.808.823		420.799.768	229.454.606	4.875.934	3.240.153.985

Reserves	Saldo per 01-01-18	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo per 31-12-18
		bijschrijving	overige	totaal	waarvan ivm	
		rente	toevoegingen		afschrijving	
<u>Centrale reserves</u>						
Algemene reserve						
- Overheveling	-4.414.658		1.286.011			-3.128.647
- Doorgeschoven ruimte	49.420.085			26.552.648		22.867.437
- Voorfinanciering	-10.781.923		7.114.514			-3.667.409
- Regionale structuur versterking	-9.753.095					-9.753.095
- Risicoreserve	123.252.699		643.830			123.896.529
- BA middelen 2011 - 2015	14.000.000					14.000.000
- BA middelen 2015 - 2019	48.754.800		33.615.000	17.337.800		65.032.000
- Chemiepak	4.268.860			6.808.977		-2.540.117
Totaal algemene reserve	214.746.768		42.659.355	50.699.425		206.706.698
Reserve Essent						
- Immunisatieportefeuille	2.343.851.533		12.196.268	12.196.268		2.343.851.533
- Investeringsagenda	571.197.206		13.785.334	9.532.996		575.449.544
- Dividend- en rentereserve	124.998.903		475.132			125.474.035
- Balansverkorting	-390.631.525		30.000.000			-360.631.525
Totaal reserve Essent	2.649.416.117		56.456.734	21.729.264		2.684.143.587
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve Herhuisvesting districten						
Reserve Vernieuwing OV	5.667.486			125.000		5.542.486
Reserve co-financiering Europese Programmas's	15.409.471		1.825.000	1.939.027		15.295.444
Reserve Instandhouding onroerend erfgoed	2.980.722		2.290.816	3.299.679		1.971.859
Res. Uitvoeringsimpuls reconstructie	-2.182.937					-2.182.937
Res. Investeringsbudget Landelijk Gebied	14.513.827					14.513.827
Reserve Revitalisering Landelijk Gebied	9.581.857		7.154.804	4.375.000		12.361.661
Reserve Ontwikkelbedrijf	31.857.979		712.484	185.500		32.384.963
Reserve BMIT	7.221.381					7.221.381
Reserve IDOPS	53.544					53.544
Reserve PWP	-5.022.825					-5.022.825
Reserve Uitvoeringskst Agenda van Brab.	3.603.602					3.603.602
Reserve Basisinfrastruc. en duurz. Prodmid	16.078		6.183.565	6.203.267		-3.624
Reserve Grondwaterheffing						
Risicoreserve Grondport. De Kempen	1.072.151					1.072.151
Reserve DU Natuur Faunabeheer / Natuurwet	26.194.931		47.910.000	27.734.000		46.370.931
Reserve Bodem; DU Bodem	20.381.932		4.581.623	2.500.000		22.463.555
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	244.641.901		186.872.909	73.700.000		357.814.810
Totaal Bestemmingsreserves	375.991.100		257.531.201	120.061.473		513.460.828
Totaal Reserves	3.240.153.985		356.647.290	192.490.162		3.404.311.113

Reserves	Saldo per 01-01-19	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo per 31-12-19
		bijschrijving	overige	totaal	waarvan ivm	
		rente	toevoegingen		afschrijving	
<u>Centrale reserves</u>						
Algemene reserve						
- Overheveling	-3.128.647		3.203.647			75.000
- Doorgeschoven ruimte	22.867.437			22.867.437		
- Voorfinanciering	-3.667.409		4.660.008			992.599
- Regionale structuur versterking	-9.753.095					-9.753.095
- Risicoreserve	123.896.529		644.675			124.541.204
- BA middelen 2011 - 2015	14.000.000					14.000.000
- BA middelen 2015 - 2019	65.032.000		26.643.500	16.425.000		75.250.500
- Chemiepak	-2.540.117					-2.540.117
Totaal algemene reserve	206.706.698		35.151.830	39.292.437		202.566.091
Reserve Essent						
- Immunisatieportefeuille	2.343.851.533		10.080.653	10.080.653		2.343.851.533
- Investeringsagenda	575.449.544		11.680.834	4.836.927		582.293.451
- Dividend- en rentereserve	125.474.035			3.753.964		121.720.071
- Balansverkorting	-360.631.525		30.000.000			-330.631.525
Totaal reserve Essent	2.684.143.587		51.761.487	18.671.544		2.717.233.530
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve Herhuisvesting districten						
Reserve Vernieuwing OV	5.542.486			125.000		5.417.486
Reserve co-financiering Europese Programmas's	15.295.444		1.900.000	2.594.260		14.601.184
Reserve Instandhouding onroerend erfgoed	1.971.859		2.290.933	3.099.679		1.163.113
Res. Uitvoeringsimpuls reconstructie	-2.182.937					-2.182.937
Res. Investeringsbudget Landelijk Gebied	14.513.827					14.513.827
Reserve Revitalisering Landelijk Gebied	12.361.661		7.154.804	4.705.000		14.811.465
Reserve Ontwikkelbedrijf	32.384.963		573.904	1.666.950		31.291.917
Reserve BMIT	7.221.381					7.221.381
Reserve IDOPS	53.544					53.544
Reserve PWP	-5.022.825					-5.022.825
Reserve Uitvoeringskst Agenda van Brab.	3.603.602					3.603.602
Reserve Basisinfrastruc. en duurz. Prodmid	-3.624		6.184.177	6.233.227		-52.674
Reserve Grondwaterheffing						
Risicoreserve Grondport. De Kempen	1.072.151					1.072.151
Reserve DU Natuur Faunabeheer / Natuurwet	46.370.931		47.910.000	27.678.000		66.602.931
Reserve Bodem; DU Bodem	22.463.555		4.581.623			27.045.178
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	357.814.810		184.585.268	8.250.000		534.150.078
Totaal Bestemmingsreserves	513.460.828		255.180.709	54.352.116		714.289.421
Totaal Reserves	3.404.311.113		342.094.026	112.316.097		3.634.089.042

Voorziening grondwaterheffing (nr 240 PS 24/05)

De kosten van het grondwaterbeheer worden bestreden uit de grondwaterheffing. De nog niet tot besteding gekomen middelen uit de grondwaterheffing worden in de voorziening gestort. De voorziening wordt aangevuld vanuit de reserve grondwaterheffing.

Voorziening rechtspositie statenleden

De voorziening rechtspositie statenleden is bij bestuursrapportage 2015 volledig vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen. De verplichtingen zijn toegelicht in de financiële begroting. Op basis van BBV-regelgeving is het niet de bedoeling voor deze arbeidskosten gerelateerde verplichtingen een voorziening op te nemen.

Voorziening onderhoud provinciale gebouwen (nr 1040 PS 24/05)

De onderhoudskosten van de provinciale gebouwen fluctueren jaarlijks. Om deze fluctuerende lasten op te kunnen vangen is een onderhoudsegalisatievoorziening gewenst. Het betreft de provinciale gebouwen: hoogbouw (inclusief audiovisuele voorzieningen/beveiliging en beheer kunstwerken), nieuwbouw, en het PCC. Voor het onderhoud aan deze panden worden periodiek zgn. onderhoudsboeken opgesteld.

Voorziening APPA

De Appa-voorziening is gevormd ter dekking van de verplichtingen die voortvloeien uit de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers. Op basis van actuariële berekeningen van Loyalis wordt de contante waarde van de pensioenverplichtingen per 31 december elk jaar bij de jaarrekening geactualiseerd.

Voorziening onderhoud Noordbrabants Museum (PS 38/12)

De voorziening is ingesteld ter financiering van het groot onderhoud en vervangings-investeringen Waterstraatcomplex, Noordbrabants Museum en het provinciaal Depot voor bodemvondsten. Een en ander op basis van een 25 jarig onderhoudsplan. Klein/ dagelijks onderhoud verloopt via een beheersstichting. Onttrekking aan de voorziening geschiedt aan de hand van de werkelijke kosten op basis van het meerjarig onderhoudsplan.

Voorziening omgevingsdiensten

Voor het aandeel dat de provincie heeft in deze omgevingsdiensten is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd. Op basis van de verwachting omtrent het eigen vermogen van de omgevingsdiensten per 31 december 2014 is de voorziening in 2014 geactualiseerd.

Voorziening risico beleidswijzigingen Ruimtelijke ordening

In verband met de wijzigingen van het bestaand beleid m.b.t. de Verordening ruimte loopt de provincie een risico. Naar aanleiding van het Burgerinitiatief "Megastallen Nee" en de uitbraak van de Q-koorts epidemie, is het ruimtelijk beleid m.b.t. de intensieve veehouderij aangepast en zijn de ontwikkelmogelijkheden van de Landbouw Ontwikkelingsgebieden (LOG's) ingeperkt. In verband met dit risico is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd.

Risicovoorziening ontwikkelbedrijf/grondbank

Voor de garantie tot overname van per 2020 niet uitgegeven grond in projectvestiging glastuinbouw Deurne is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd tot een bedrag van € 15.412.322. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

Risicovoorziening algemeen

In relatie tot de garantie aan de TOM is bij de jaarrekening 2013 een risicovoorziening gevormd. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

Voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa.

Naast de voorzieningen die aan de passivakant van de geprognosticeerde balans zijn opgenomen, kent de provincie ook een aantal voorzieningen waarvan in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is voorgeschreven dat deze rechtstreeks op de waardering van het actief in mindering gebracht dienen te worden. Het overzicht van deze voorzieningen is eveneens opgenomen.

Bijlage 11				
Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-15	Toevoegingen	Verminderen door: vrijval aanwending	Saldo per 31-12-15
Voorziening Grondwaterheffing	12.816.220	7.100.094		15.279.912
Voorziening Rechtspostie Statenleden	350.000		350.000	0
Voorziening Onderhoud provinciehuis	1.739.018	1.478.123		1.240.866
Voorziening APPA	10.219.148			10.219.148
Voorziening onderhoud NBM	67.660	1.429.072		954.181
Voorziening Omgevingsdienst	943.000			943.000
Voorziening beleidswijzigingen RO	4.072.000		4.072.000	0
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	15.874.692	476.241		16.350.933
Risicovoorziening algemeen	7.000.000	1.029.395		8.029.395
Totaal Voorzieningen	53.081.738	11.512.925	350.000 11.227.228	53.017.435

Bijlage 11				
Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-16	Toevoegingen	Verminderen door: vrijval aanwending	Saldo per 31-12-16
Voorziening Grondwaterheffing	15.279.912	3.800.000		17.630.510
Voorziening Rechtspostie Statenleden	0			0
Voorziening Onderhoud provinciehuis	1.240.866	1.480.444		963.297
Voorziening APPA	10.219.148			10.219.148
Voorziening onderhoud NBM	954.181	326.867		672.515
Voorziening Omgevingsdienst	943.000			943.000
Voorziening beleidswijzigingen RO	0			0
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	16.350.933	490.528		16.841.461
Risicovoorziening algemeen	8.029.395	2.214.745		10.244.140
Totaal Voorzieningen	53.017.435	8.312.584	0 3.815.948	57.514.071

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-17	Toevoegingen	Verminderen door: vrijval aanwending	Saldo per 31-12-17
Voorziening Grondwaterheffing	17.630.510	3.800.000		19.981.108
Voorziening Rechtspostie Statenleden	0			0
Voorziening Onderhoud provinciehuis	963.297	1.482.740		670.445
Voorziening APPA	10.219.148			10.219.148
Voorziening onderhoud NBM	672.515	324.659		701.067
Voorziening Omgevingsdienst	943.000			943.000
Voorziening beleidswijzigingen RO	0			0
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	16.841.461	505.244		17.346.705
Risicovoorziening algemeen	10.244.140	2.476.862		12.721.002
Totaal Voorzieningen	57.514.071	8.589.505	0 3.521.101	62.582.475

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-18	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-18
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	19.981.108	3.800.000		1.449.402	22.331.706
Voorziening Rechtspostie Statenleden	0				0
Voorziening Onderhoud provinciehuis	670.445	1.485.011		1.793.349	362.107
Voorziening APPA	10.219.148				10.219.148
Voorziening onderhoud NBM	701.067	324.112		216.303	808.876
Voorziening Omgevingsdienst	943.000				943.000
Voorziening beleidswijzigingen RO	0				0
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	17.346.705	520.401			17.867.106
Risicovoorziening algemeen	12.721.002	2.200.606			14.921.608
Totaal Voorzieningen	62.582.475	8.330.130	0	3.459.054	67.453.551

Bijlage 11

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-19	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-19
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	22.331.706	3.800.000		1.449.402	24.682.304
Voorziening Rechtspostie Statenleden	0				0
Voorziening Onderhoud provinciehuis	362.107	1.487.257		1.811.282	38.082
Voorziening APPA	10.219.148				10.219.148
Voorziening onderhoud NBM	808.876	323.575		217.929	914.522
Voorziening Omgevingsdienst	943.000				943.000
Voorziening beleidswijzigingen RO	0				0
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	17.867.106	536.013			18.403.119
Risicovoorziening algemeen	14.921.608	1.917.686			16.839.294
Totaal Voorzieningen	67.453.551	8.064.531	0	3.478.613	72.039.469

Verloop van voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-15	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-15
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	680.607				680.607
Voorziening Escrow	140.423.823		92.484.300		47.939.523
Voorziening overige leningen	10.727.890				10.727.890
Voorziening leningen aan deelnemingen	10.849.782	820.000			11.669.782
Voorziening grondexploitaties	535.426				535.426
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	2.250.000				2.250.000
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	4.669.306	3.339.000			8.008.306
Totaal Voorzieningen	170.136.834	4.159.000	92.484.300	0	81.811.534

Verloop van voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-16	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-16
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	680.607				680.607
Voorziening Escrow	47.939.523		1.464.335		46.475.188
Voorziening overige leningen	10.727.890				10.727.890
Voorziening leningen aan deelnemingen	11.669.782	828.000			12.497.782
Voorziening grondexploitaties	535.426				535.426
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	2.250.000				2.250.000
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	8.008.306	3.350.000			11.358.306
Totaal Voorzieningen	81.811.534	4.178.000	1.464.335	0	84.525.199

Verloop van voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-17	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-17
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	680.607				680.607
Voorziening Escrow	46.475.188				46.475.188
Voorziening overige leningen	10.727.890				10.727.890
Voorziening leningen aan deelnemingen	12.497.782	350.000			12.847.782
Voorziening grondexploitaties	535.426				535.426
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	2.250.000				2.250.000
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	11.358.306				11.358.306
Totaal Voorzieningen	84.525.199	350.000	0	0	84.875.199

Verloop van voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-18	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-18
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	680.607				680.607
Voorziening Escrow	46.475.188				46.475.188
Voorziening overige leningen	10.727.890				10.727.890
Voorziening leningen aan deelnemingen	12.847.782	350.000			13.197.782
Voorziening grondexploitatie	535.426				535.426
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	2.250.000				2.250.000
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	11.358.306				11.358.306
Totaal Voorzieningen	84.875.199	350.000	0	0	85.225.199

Verloop van voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-19	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-19
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	680.607				680.607
Voorziening Escrow	46.475.188				46.475.188
Voorziening overige leningen	10.727.890				10.727.890
Voorziening leningen aan deelnemingen	13.197.782	350.000			13.547.782
Voorziening grondexploitatie	535.426				535.426
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	2.250.000				2.250.000
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	11.358.306				11.358.306
Totaal Voorzieningen	85.225.199	350.000	0	0	85.575.199

Vaste schulden

Bijlage 12

Lening- nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente- percen- tage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2016	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebe- standdeel	Bedrag van de aflossing of het aflos- singsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2016
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	33.992.542	0	1.114.095	6.329.877	27.662.665
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			36.559.208	0	1.114.095	6.329.877	30.229.331

Lening- nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente- percen- tage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2017	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebe- standdeel	Bedrag van de aflossing of het aflos- singsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2017
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	27.662.665	0	888.092	6.555.971	21.106.694
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			30.229.331	0	888.092	6.555.971	23.673.360

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2018	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2018
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	21.106.694		0	654.017	6.790.142
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666		0	PM	0
Totaal			23.673.360		0	654.017	6.790.142

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2019	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2019
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	14.316.552		0	411.581	7.032.677
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666		0	PM	0
Totaal			16.883.218		0	411.581	7.032.677

Overzicht van door de provincie gewaarborgde geldleningen

Bijlage 13a

Lening nummer	Omschrijving van het doel der door de provincie gewaarborgde lening en door wie deze is aangegaan	Omschrijving van hetgeen door de pro- vincie wordt gewaarborgd	Datum van het door de provincie genomen besluit/ Datum van het goedkeuringsbesluit	Wijze van aflossing	Bedrag v/d aflossing of van de annuïteit	Rente % van de lening	Totaalbedrag dat op de lening is opgenomen	Restantbedrag van de gewaar- borgde lening op 01-01-2016	Restantbedrag van de gewaar- borgde lening op 31-12-2016
(zie paragraaf 3*)									
74	Stichting De Wever te Tilburg	Rente+ afl	17.12.1971 25.09.1975	39 jr Afl.	174.660	6,910	6.806.703	174.660	0
108	Stichting Pantein van Cuijk te Boxmeer	Rente+ afl	02.06.1985 21.08.1985	40 jr Afl.	47.819	8,000	1.815.121	380.540	332.721
116	Stichting Pantein van Cuijk te Boxmeer	Rente+ afl	09.09.1985 10.10.1986	30 jr Afl.	60.522	7,000	1.815.121	60.522	0
Totaal							10.436.945	615.722	332.721

* De afdekking is toegelicht in Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Overzicht van gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen
Bijlage 13b

Nr	Oorspronkelijk Door wie de lening bedrag is aangegaan	Gevalen van gemeenschappelijke waarborging van de lening		Datum van besluit		Restant per 1 januari	Aflossings- bestanddeel	Restant per 31 december
		Namen van andere lichamen die waarborgen	Deel dat door de provincie is gewaarbord	PS c.q. GS	van de goedkeuring			
a.	2.500.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	2.500.000	0	2.500.000 Aflossing op 01-06-2022
b.	27.500.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	17.500.000	0	17.500.000 Aflossing op 15-12-2017
c.	6.000.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	6.000.000	0	6.000.000 Aflossing op 04-07-2018
d.	25.000.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	25.000.000	0	25.000.000 Aflossing op 15-12-2020
e.	10.000.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	10.000.000	0	10.000.000 Aflossing op 08-08-2017
f.	10.000.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	10.000.000	0	10.000.000 Aflossing op 28-09-2017
g.	8.000.000 Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	8.000.000	0	8.000.000 Aflossing op 02-01-2017
h.	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998			1.204.099 Saldo van de door het Nationaal Groenfonds aangetrokken kortlopende leningen per 30 juni 2015
Totaal	89.000.000					79.000.000	0	80.204.099
								10.506.737 Aandeel NBr 13,1%

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Industrie- en Havenschap Moerdijk	Geldleningen Havenschap	8.900.000	50%	4.450.000	-	T.a.v. de door het Havenschap te sluiten geldleningen staat elk der deelnemers naar rato in (provincie en gemeente Moerdijk ieder voor 50%) voor de betaling van rente en aflossingen, zonder dat daarvoor een afzonderlijk besluit is vereist. Voor deze garantstelling wordt een buffer aangehouden van € 4,5 mln. Als het schap in de toekomst wordt omgevormd tot een NV, zal dit risicobedrag opnieuw worden afgewogen. In de PS-vergadering van 4 juli 2014 is de Havenstrategie Moerdijk 2030 en de bijbehorende strategische uitvoeringsagenda vastgesteld. Voor de uitvoering van de maatregelen in de strategische uitvoeringsagenda t.b.v. kern Moerdijk is door PS ingestemd met een mogelijke garantstelling voor eventuele aanvullende financiering van max. € 12,5 mln. Op 9 december 2014 is door GS besloten om een incidentele subsidie te verlenen van € 22.500.000 in de vorm van een geldlening (€ 10.000.000) en in de vorm van een garantstelling (€ 12.500.000) aan de gemeente Moerdijk voor de uitvoering van de waarborgregeling Kern Moerdijk voor de periode tot 1 januari 2030 in het kader van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant. De risico's die met het verlenen van een garantstelling samenhangen worden later betrokken bij de integrale risicobeoordeling van het havenschap. De afdekking van de risico's zullen t.z.t. worden verwerkt in de (meerjaren) begroting.
Stimulering woningbouw	Brabantse verkoopgarantie en garanties aan corporaties en projectontwikkelaars	250.000.000	variabel	0	10.506.009	In 2009 is een pakket maatregelen vastgesteld voor de aanpak van de krediet-crisis. In totaal € 250 mln is bestemd voor het stimuleren van de woningbouw, opgebouwd uit € 205 mln revolverend en een buffer van € 45 mln (per medio 2016 € 10,5 mln) binnen de Reserve ontwikkelbedrijf (zie paragraaf 7). Het pakket bestaat uit maatregelen voor de consumenten (w.o. de Brabantse verkoop-garantie) en maatregelen voor producenten (maatwerkoplossingen zoals renteloze leningen, garantstellingen en het Brabants investeringsfonds).
Ministerie van EL&I	Financiering 1e tranche sloop-vergoedingen Regeling Beëindiging Veehouderij-takken (RBV)	113.445.054	-	-	-	In 2000 is een begin gemaakt met de sloop van veestallen in het buitengebied. Voor de 1e tranche van de RBV-regeling is een bovengrens gesteld van € 113,5 mln aan sloopvergoedingen. Het bedrag aan toegewezen beschikkingen is uitgekomen op € 86,3 mln. In 2001 is de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) opgericht om met de ontwikkeling van woningbouwkwavels de kosten van de sloop van veestallen terug te verdienen. De 1e tranche is inmiddels met succes afgerond.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Ministerie van EL&I	Financiering 2e tranche sloop-vergoedingen Regeling Beëindiging Veehouderij-takken (RBV)	155.000.000	-	3.027.328	-	In 2002 is besloten tot een 2e tranche van maximaal € 155,0 mln. Het uiteindelijke programma inclusief rente t/m 2011, sanering glastuinbouwlocaties en MOB-complexen heeft een omvang van € 128,4 mln. Ultimo 2013 staat hiervan € 98,3 mln open. De ORR moet dit bedrag terugverdienen. Als gevolg van de verslechterde marktomstandigheden liepen de kavelverkopen terug, maar is er sinds 2014 weer sprake van een toename (51 t.o.v. 36 in 2013 en 34 in 2012). Begin 2014 is er een risicoanalyse opgesteld. Daaruit blijkt dat momenteel de risicoreserve een kleinere voorziening moet aanhouden dan nu het geval is. Ultimo 2014 heeft de provincie de aandelen van Grontmij en NIBC overgenomen (PS 66/14). Een groot deel van de aankoop is afgedekt via het bedrag dat was opgenomen in de risicoreserve (zie bijlage m.b.t. deelnemingen en leningen). In afwachting van een nieuwe businesscase die samen met de andere overgebleven partner (BNG Gebiedsontwikkeling) wordt opgesteld en waarbij het risico in de loop van 2015 opnieuw berekend worden, wordt voorgesteld om het bedrag te handhaven.
Nationaal Groenfonds	Garantstellingen in het kader van de voorfinanciering subsidieregeling particulier natuurbeheer Noord-Brabant	23.136.300	-	-	-	Aan het Groenfonds zijn twee garantstellingen afgegeven voor de voor-financiering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer. De eerste garantstelling betreft de betalingsverplichtingen die voortvloeien uit de leningen die Groenfonds aantrekt. De tweede garantstelling betreft het geval de subsidiegrondslag vervalt. Bij elkaar genomen gaat het om maximaal € 23,1 mln. De garanties lopen door tot 2042 PS(29/08).
Gemeenten Werkendam, Woudrichem en Aalburg	Garantie ter ondersteuning van de realisatie van het Regionale Bedrijventerrein Land van Heusden en Altena	2.500.000	-	-	-	Werkendam, Woudrichem en Aalburg ontwikkelen in het Land van Heusden en Altena een regionaal bedrijventerrein met drie subregionale bedrijventerreinen. Dit wordt gekoppeld aan de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen in de regio, waarbij de gemeenten samenwerken met de BOM-BHB. Gezien de forse belasting voor de relatief kleine gemeenten, heeft de provincie zich garant gesteld voor een bedrag van € 2,5 mln. De afdekking komt zo nodig ten laste van de Reserve ontwikkelbedrijf.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Gemeente Deurne	Garantie tot overname van per 2020 niet uitgegeven grond in projectvestiging glastuinbouw Deurne	28.938.794	-	-	16.841.461	De gemeente Deurne, de TOM en een coöperatieve vereniging van glastuinders hebben in 2005 de Tuinbouwvestiging Deurne BV (TVD) opgericht. De gronden zijn verworven door de gemeente. Toen het gebied rijp werd voor uitgifte bleek dat de glastuinders niet in staat waren de gronden af te nemen. De coöperatieve vereniging is in 2010 uit de TVD gestapt. Gemeente en TOM hebben de TVD voortgezet, in de verwachting dat gronduitgifte vóór 2020 zal lukken. De provincie heeft een garantie afgegeven om de grond eventueel over te nemen (RM-1587). De schatting van het risico is in 2013 aanzienlijk omhoog gegaan als gevolg van een aantal factoren. In de eerste plaats is het algemeen bekend dat glastuinbouwbedrijven het moeilijk hebben de afgelopen jaren. In heel Nederland zijn weinig glastuinbouwgronden verkocht en in Deurne is nog geen grond verkocht. In de tweede plaats heeft Deurne op dit moment een nadeel ten opzichte van concurrerende locaties in Limburg (Californië, Siberië, beide onderdeel van Greenport Venlo), namelijk dat in Deurne nog geen infrastructuur aanwezig is voor elektriciteit en gas. De aanleg hiervan kost € 5 miljoen en dit wordt vooralsnog, mede gezien het zodadelijk te noemen marktonderzoek, als een te risicovolle investering gezien door TVD en haar financiers. In de derde plaats zijn de resultaten van een marktonderzoek beschikbaar waaruit blijkt dat de vooruitzichten voor grondverkoop in Deurne ook los van de aanwezigheid van infrastructuur voor elektriciteit en gas slecht zijn. Een en ander maakt dat het risico thans is becijferd op € 16,8 miljoen. Dit risico is afgedekt in een voorziening van het ontwikkelbedrijf.
Gemeente Boxtel	Garantstelling voor het kunnen realiseren van het project "Kloppend Hart van het Groene Woud" op grond van de subsidieregeling landschappen van allure Noord-Brabant.	751.000	100%	-	-	- De garantstelling ter hoogte van € 751.000,- valt uiteen in drie delen: Garantstellingdeel A: realisatie bezoekerscentrum De Vleut voor een bedrag ter hoogte van € 226.000,-. Garantstellingdeel B: realisatie educatieboerderij voor een bedrag van € 200.000,-. Garantstellingdeel C: realiseren recreatief paviljoen voor een bedrag ter hoogte van € 325.000,-. De garantstelling mag uitsluitend voor de financiering van de eerder genoemde objecten worden gebruikt. De garantstelling mag alleen worden ingeroepen als er geen ander financieel alternatief meer is. De garantstelling wordt dan automatisch omgezet in een lening. De gemeente Boxtel betaalt een jaarlijkse vergoeding van € 3.755,00 aan de provincie Noord-Brabant. De garantstelling eindigt op 1 januari 2018. Afdekking komt vanuit de reserve Investeringsagenda onderdeel Landschappen van Allure.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
ROC West Brabant	Garantstelling door de provincie aan ROC West-Brabant ter afdekking van het risico dat de cash-inkomsten voor het CIV Biobased lager uitvallen dan geraamd.	300.000	100%	300.000	-	ROC West-Brabant is voornemens een Centrum voor Innovatief Vakmanschap te starten op het vakgebied van de biobased economy (CIV Biobased), daarbij gebruik makend van de subsidieregeling van het Rijk voor opzetten van dergelijke Centra voor Innovatief Vakmanschap. Doelstelling van het CIV Biobased is om te voorzien in de behoefte aan adequaat opgeleid personeel voor bedrijven en instellingen die actief zijn in de biobased economy door intensieve samenwerking van onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Het CIV Biobased draagt hiermee bij aan de beleidsdoelen van het Economisch Programma Brabant. Het project heeft een looptijd van 2013 t/m 2017. De garantstelling is verleend onder de opschortende voorwaarde dat de totale projectkosten in deze projectperiode minimaal € 3.800.000,- bedragen. De provincie staat garant voor een tekort aan begrote cash-inkomsten ter financiering van de begrote projectkosten tot maximaal € 3.800.000,-, maximum zijn niet subsidiabel. Indien garantstelling niet wordt geëffectueerd, dan komen de middelen weer beschikbaar voor het economisch programma.
Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM)	Garantstelling door de provincie aan de BOM ter ondersteuning van de ontwikkeling van elektrische bussen van Brabantse makelij.	100.000	100%	100.000	-	De provincie Noord-Brabant werkt samen met de BOM en de Stichting Zero Emissie Busvervoer aan een duurzaam openbaar vervoer, het stimuleren van de regionale economie en aan de transitie van fossiele naar duurzaam opgewekte energie. De BOM heeft voor dat doel het Cleantechfonds opgericht. Het Cleantechfonds is mede bedoeld om het Brabantse MKB te betrekken bij de ontwikkeling van "Brabantse " elektrische bussen. Een bedrijf is gestart met de ontwikkeling van de eerste elektrische bus van Brabantse makelij. Om de start van de pilot met elektrische bussen te versnellen is aan de BOM een incidentele subsidie van €100.000 verleend in de vorm van een garantstelling. De BOM verstrekt voor dit bedrag een garantie aan het bedrijf dat met de ontwikkeling van de elektrische bus is gestart. De garantstelling heeft een looptijd tot uiterlijk 1-1-2016. Dan moet duidelijk zijn of de doelstellingen zijn behaald en of de garantstelling moet worden geëffectueerd.
Gemeente 's-Hertogenbosch	Garantstelling aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor het tekort dat ontstaat als de realisatiekosten van de Snelfietsroute 's-Hertogbosch-Oss hoger zijn dan de bijdrage van de deelnemers.	603.905	100%	-	-	Garantstelling door de provincie aan de gemeente 's-Hertogenbosch, voor een bijdrage van maximaal € 603.905 in het dekkingstekort van de snelfietsroute, zijnde het tekort dat ontstaat als de realisatiekosten van de snelfietsroute na aanbesteding uitstijgen boven de bedragen die elke partij inbrengt zoals is vastgelegd in de bestuursovereenkomst 'Snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Oss'. De garantstelling loopt tot 1 december 2015 en eindigt op die dag van rechtsweg terzij partijen nader overeenkomen om de looptijd te verlengen. Afdekking komt vanuit de reserve BDU.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
IPO/BNG	Borgstelling op een lening die het IPO is aangegaan bij de BNG Bank.	600.000	0%	-	-	Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft besloten tot (herhuisvesting) van het IPO-Bureau naar een nieuwe kantoorlocatie. De benodigde financiering (€ 1.200.000) wordt verstrekt door de BNG. De BNG vraagt hiervoor een borgstelling. De provincie Noord-Brabant en een andere provincie hebben zich bereid verklaard om borg te staan. De provincie Noord-Brabant stelt zich garant voor een bedrag van € 600.000. De looptijd van de lening is 10 jaar. De kosten van de verhuizing komen ten laste van de IPO begroting. Voor de dekking van de begroting van het IPO dragen alle provincies jaarlijks een bijdrage af aan het IPO. De provincie Noord-Brabant heeft als aanvullende voorwaarde gesteld dat indien er aanspraak op de borgstelling wordt gemaakt, de provincie Noord-Brabant bevoegd is om de aanspraak te verrekenen met de reguliere bijdragen die de provincie doet aan het IPO. Naar verwachting zal de borgstelling niet ingeroepen worden. Er zal dan ook geen beslag worden gelegd op een reserve.
Triple Bridge	Garantstelling aan Triple Bridge voor een tegenvallende nettokasstroom als gevolg van: - tegenvallende vraag of aanbod van warmte - verminderde baten door bijvoorbeeld prijsdalingen of toename van lasten door bijvoorbeeld vertragingen in het project.	1.673.000	100%	-	-	De provincie Noord-Brabant heeft met het ministerie van EZ een Green Deal gesloten. De Green Deal heeft tot doel om risico's voor investeerders te verlagen waardoor zij sneller en tegen gunstiger voorwaarden kunnen participeren in energie-projecten. Het ministerie heeft hiervoor een subsidie in de vorm van een garantstelling beschikbaar gesteld. De provincie heeft op basis van de Green Deal de 'Eerste wijzigingsregeling subsidieregeling economie en innovatie Noord-Brabant' vastgesteld. De provincie Noord-Brabant heeft op grond van deze subsidieregeling een subsidie onder opschortende voorwaarden verstrekt aan Triple Bridge voor het project stoomkoppeling Middenweg Moerdijk. De beschikking heeft geen financiële gevolgen. Het is een subsidie onder opschortende voorwaarden. Als de subsidie moet worden uitbetaald dan zal het ministerie van EZ op basis van de Green Deal die de basis vormt van de subsidieregeling, de middelen aan de provincie beschikbaar stellen. De garantiestelling bedraagt € 1.975.000. In 2015 is een bedrag van € 302.000 uitgekeerd aan Triple Bridge in verband met verminderde baten ontstaan door vertragingen door het project.
Stichting Zero Emissie Busvervoer	Garantstelling aan de Stichting Zero Emissie Busvervoer voor de ondersteuning van de subsidie aanvraag bij de ELENA-faciliteit voor de Europese Investerings Bank (EIB).	860.974	100%	-	-	De provincie Noord-Brabant werkt samen met de stichting ZEB aan de transitie naar zero emissie busvervoer. De stichting ZEB heeft voor de financiering van praktijkproeven met elektrische bussen in Noord-Brabant en Limburg een subsidie-aanvraag ingediend bij de ELENA-faciliteit van de Europese Investerings Bank (EIB). Ter ondersteuning van die aanvraag heeft de provincie Noord-Brabant een garantiestelling afgegeven (letter of endorsement) voor een bedrag van € 860.973,75. De reservering wordt gedaan uit de te verwachten vrije ruimte uit het meerjarenprogramma verkeer en vervoer 2013. De reservering dient minimaal voor een periode van 3 jaar na ondertekening van het EIB-contract te worden gehandhaafd, eventueel nog aan te vullen met de door de EIB benodigde proceduurtijd om één en ander af te handelen, mocht na 3 jaar blijken dat niet aan de verplichtingen is voldaan.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
regionale ontwikkelingsmaatschappij NV REWIN West-Brabant	Garantstelling aan REWIN voor de ondersteuning van de subsidie aanvraag bij het Ministerie van SZW.	1.200.000	15%	180.000		De regio West-Brabant werkt aan het opstellen van het Sectotplan West-Brabant. Met een regionaal sectorplan wordt mede met inzet van Rijksmiddelen (de zogenaamde derde tranche Assher gelden) gewerkt aan het versterken van de mobiliteit en inzetbaarheid van werknemers en werkzoekende voor het bedrijfsleven in een regio. Het sectotplan richt zich primair op de sectoren Maintenance Logistiek. De financiering van maatregelen uit het sectorplan komen voor maximaal 50% uit Rijksmiddelen en 50% uit middelen van deelnemende bedrijven en/of lokale en provinciale overheden. Om tot een aanvraag van te kunnen komen dient de hoofdaanvrager (REWIN) zich garant te stellen voor 80% van de gevraagde Rijkssubsidie . Het betreft een totaalbedrag van € 2.000.000,- met een garantstelling van €1.600.000,-. Door partners in de regio is aan de provincie gevraagd zich op te werpen als één van de partijen voor die garantstelling. De andere partij wordt gevormd door de gezamenlijke RPA gemeenten, die voor het meest risicovolle deel (de algemene kosten) gevraagd zullen worden garant te staan. Het risicoprofiel is vastgesteld en wordt geschat op 15%. De middelen worden aan de risicoreserve toegevoegd. De garantstelling kent een looptijd van drie jaar. In 2018 vind door de aanvrager eindverantwoording plaats aan het Ministerie SZW, en de provincie, waarna inzichtelijk wordt of garantstelling noodzakelijk is.
Afdekking garanties				8.057.328	27.347.470	

bedragen x € 1.000	Risico-aandeel provincie	Percentage af te dekken	Benodigde dekking a	Aanwezige dekking begroting b	Restrisico binnen Risicores. c=a-b	Toelichting
rubrieken 1 t/m 7						
1. Financieel belang en risico's i.r.t. verbonden partijen						Zie paragraaf 6 Verbonden partijen
1.1 balanswaarde deelnemingen / aandelen (bijlage 9a)	47.722	divers	40.409	10.988	26.854	deelnemingen Park Aviolanda en OLSP-vastgoed afgedekt in Reserve ontwikkelbedrijf voor ca € 11 mln.
1.2 niet volgestort aandelenkapitaal	570	100%	570	0	570	Lening van het Rijk, i.v.m. overname aandelen BOM met gesloten beurs
1.3 vordering op de Verkoop Vennootschap BV i.r.t. RWE	22.259	100%	22.259	22.259	0	betreft € 556.000 Eindhoven Airport en € 14.000 NV Waterschapsbank
1.4 aandeelhouderslening Enexis (bijlage 9c)	107.899	0%	0	0	0	dekking d.m.v. voorziening escrow (zie toelichting balans)
1.5 vordering op de Verkoop Vennootschap BV i.r.t. Attero	2.701	100%	2.701	2.701	0	dekking d.m.v. voorziening escrow (zie toelichting balans)
2. Leningen en overige kapitaalverstrekkingen						
2.1 leningen aan deelnemingen en overige verbonden partijen	327.837	divers	169.391	132.766	36.624	zie bijlage 9c, dekking in de begroting betreft de voorziening leningen die op de balans in mindering wordt gebracht op de FVA en de dekking in de reserve investeringsagenda voor de gevormde fondsen en de immunisatieportefeuille
2.2 overige leningen (bijlage 9c)	60.204	divers	17.952	11.809	6.143	dekking in de begroting betreft de voorziening leningen ad € 10,7 mln die op de balans in mindering wordt gebracht op de FVA, de afdekking van leningen binnen de reserve ontwikkelbedrijf en dekking van de leningen binnen de reserve investeringsagenda. Stand van de leningen is inclusief lening maatregelenpakket woningbouw, waarvan de dekking van € 10,5 mln is opgenomen onder 3.3.
3. Waarborgen en garanties						
3.1 gewaarborgde geldleningen aan zorgcentra (bijlage 13a)	333	0%	0	0	0	resterende gewaarborgde leningen
3.2 gewaarborgde geldleningen aan groenfondsen (bijlage 13b)	10.507	10%	1.051	1.051	0	totaal gemeenschappelijke leningen € 86,0 mln per 1-1-2016 w.v. aandeel Brabant 13,1%
3.3 overige garantieverplichtingen (bijlage 13c)	-	divers	35.405	27.347	8.057	zie toelichtingen bijlage 7c
4. Majeure projecten						Zie desbetreffende programma's
a claims rond megastallen landbouwonwikkelingsgebieden	3.100	100%	3.100	175	2.925	Benodigde dekking is inclusief de getroffen voorziening
b Ecologische hoofdstructuur (EHS) voorfinanciering	86.000	0%	0	0	0	kredieten bij voorjaarsnota en najaarsbrief 2010 van resp. € 70 mln en € 16 mln
c Samen investeren BrabantStad, overprogrammering	13.800	100%	13.800	0	13.800	volgens verplichtingenstand per ultimo 2014, incl. ingelopen overprogrammering
d Provinciaal waterplan (PWP), overprogrammering	5.367	100%	5.367	0	5.367	in te verdienen binnen programma ecologie
f PPS A59	0	0%	0	0	0	risico's afgedekt in pps-contract
g1 projecten/beleidsrisico's ontwikkelbedrijf	2.200	100%	2.200	2.200	0	afdekking tot 100% in Reserve ontwikkelbedrijf (zie paragraaf 7), inclusief voorziening grondexploitaties
g2 overige krediet ontwikkelbedrijf	-	-	10.910	10.910	0	zie paragraaf grondbeleid/ontwikkelbedrijf
h nog af te dekken risico's economisch programma (economisch programma Brabant (PS 18/12), Clean-tech fondsen, (MKB/Holst)	-	-	13.763	0	13.763	toevoeging voor de verder uitwerking van het economische programma Brabant, incl. Clean-tech fondsen
i restantdekking Chemie-pack	3.200	0%	0	0	0	Rijk heeft toegezegd de restantdekking mee te nemen in de nieuwe programmeringsperiode
j frictiekosten Omgevingsdiensten	422	100%	422	422	422	Voor het opvangen van mogelijke frictiekosten in de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt een buffer aangehouden in de risicoreserve
k hogere verwervingskosten natuur ivm PAS-overeenkomst			PM	0	PM	Bij de aanleg van het rijksnatuurnetwerk kan een financieel tekort ontstaan. Provincies en Rijk hebben de gezamenlijk verantwoordelijkheid om te komen tot een oplossing die voor alle partijen redelijk en aanvaardbaar is. Bij de eerstkomende evaluatie van het Natuurpact in 2016 of zoveel eerder als één van de partijen hier aanleiding toe ziet, zal worden getoetst of er sprake is van onbedoelde (neven)effecten en bespreken partijen de gezamenlijke oplossing.
5. Bedrijfsrisico's						
juridische en procesrisico's (3%-norm)	9.900	100%	9.900	0	9.900	buffer 3% netto begrotingsomvang wordt gereserveerd voor bedrijfsrisico's
6. Financiering						
risico's i.r.t. treasury (dividend- en renterisico's)	-	-	122.500	122.500	0	De reserve is gemaaximeerd op 122,5 mln en eind 2015 bereikt de reserve het maximum
7. Risico's i.r.t. rijksbeleid, wetgeving en samenwerking met derden						
BTW-verplichting	16.000	100%	16.000	10.400	5.600	De vordering op de belastingdienst bedraagt € 16 mln. Hiervan wordt € 10,4 mln gedekt uit de beschikbare projectgelden PPS-A59 en € 5,6 mln wordt gedekt in de risico-reserve.
Provinciefonds	1.942	100%	1.942	0	1.942	De negatieve algemene uitkering voor 2016 wordt vooralsnog afgedekt
totaal (rest-)risico's	-	-	489.639	358.095	131.967	
volume Risicoreserve per 31-12-2016					117.480	* In de stand volgens de bijlage is 5 mln. hoger, ivm afdekking van toekomstige verplichtingen

Kengetallen en uiteenzetting financiële positie

Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opnemng van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken. Het opnemen van de kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Tevens wordt beoogd provinciale staten in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie met het oog op hun kaderstellende en controlerende rol. Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid en de signaalfunctie beoogd.

De voorgeschreven kengetallen betreffen:

- 1a Netto schuldquote*
- 1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*
- 2 Solvabiliteitsratio*
- 3 Grondexploitatie*
- 4 Structurele exploitatieruimte
- 5 Belastingcapaciteit

* Het BBV kent geen regels voor de presentatie van vlottende activa en korte passiva ten tijde van de begroting. De balanswaarde van de vlottende activa en korte passiva per 31 december 2015 en per 31 december 2016 kan op basis van de huidige regelgeving niet eenduidig worden bepaald. Op advies van het ministerie van BZK is voor de waarden van de vlottende activa en korte passiva het gemiddelde genomen van de balanswaarde in de jaren 2012 t/m 2014.

Ad 1a) Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

<i>Netto schuldquote (ultimo jaar)</i>		bedragen x € 1.000		
		Rek. 2014	Begr.2015	Begr.2016
+ A Vaste schulden		42.692	36.559	30.229
+ B Netto vlottende schuld		51.598	43.840	43.840
+ C Overlopende passiva		1.201.413	1.525.500	1.528.500
-/- D Financiële vaste activa: uitzettingen > 1 jr		-2.382.300	-2.342.196	-2.342.196
-/- E Uitzettingen < 1 jaar		-275.070	-279.037	-279.037
-/- F Liquide middelen		-137	-116.945	-116.945
-/- G Overlopende activa		-181.281	-216.764	-216.764
Netto schuld (A+B+C-D-E-F-G)		-1.543.085	-1.349.042	-1.352.372
H Totaal baten		973.485	1.014.405	794.454
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H) x 100%		-158,5%	-133,0%	-170,2%

De schuldquote komt voor Noord-Brabant gunstig uit. Vanwege de aanzienlijke omvang van het eigen vermogen is de netto schuld negatief. De daling van de schuldquote in 2016 t.o.v. 2014 en 2015 is het gevolg van de lagere geraamde baten.

Ad 1b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

<i>Netto schuldquote (ultimo jaar)</i>		bedragen x € 1.000		
gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Rek. 2014	Begr.2015	Begr.2016	
+ A Vaste schulden	42.692	36.559	30.229	
+ B Netto vlottende schuld	51.598 ^F	43.840 ^F	43.840	
+ C Overlopende passiva	1.201.413	1.525.500	1.528.500	
-/- D Financiële vaste activa (cf BBV art.36 lid b,c,d,e en f)	-3.015.584 ^F	-3.264.911 ^F	-3.300.146	
-/- E Uitzettingen < 1 jaar	-275.070	-279.037	-279.037	
-/- F Liquide middelen	-137	-116.945	-116.945	
-/- G Overlopende activa	-181.281	-216.764	-216.764	
Netto gecorrigeerde schuld (A+B+C-D-E-F-G)	-2.176.369	-2.271.757	-2.310.322	
H Totaal baten	973.485	1.014.405	794.454	
<i>Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen</i> <i>(A+B+C-D-E-F-G/H) x 100%</i>	-223,6%	-223,9%	-290,8%	

Het verschil tussen 1a de netto schuldquote en 1b de gecorrigeerde netto schuldquote wordt veroorzaakt door het effect van de door de provincie verstrekte leningen (zie bijlage 9c Verstrekte geldleningen).

Ad 2) Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen (= reserves) als percentage van het balanstotaal.

<i>Solvabiliteits ratio</i>		bedragen x € 1.000		
	Rek. 2014	Begr.2015	Begr.2016	
A Eigen vermogen	2.982.032	3.042.561	3.048.809	
B Totaal vermogen	4.330.784	4.783.289	4.793.418	
<i>Solvabiliteit (A/B) x 100%</i>	68,9%	63,6%	63,6%	

Met een solvabiliteitspercentage van 64% komt de provincie uit op een zeer gezonde vermogenspositie. Noord-Brabant heeft ervoor gekozen de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut te activeren m.u.v. de investeringen in het kader van het spaar- en investeringsfonds. De Investeringen van het spaar- en investeringsfonds komen ten laste van de desbetreffende reserve en hebben daarmee een verlagend effect op de solvabiliteit.

Ad 3) Grondexploitatie

<i>Kengetal grondexploitatie</i>	bedragen x € 1.000		
	Rek. 2014	Begr.2015	Begr.2016
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden	9.716	9.306	9.406
B Bouwgronden in exploitatie	76.988	75.918	80.341
Totaal bouwgronden (A+B)	86.704	85.224	89.747
C Totaal baten	973.485	1.014.405	794.454
<i>Kengetal grondexploitatie (A+B)/C x 100%</i>	8,9%	8,4%	11,3%

Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

Ad 4) Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Kanttekening hierbij is wel dat Noord-Brabant alle mutaties in de reserves als incidenteel aanmerkt. Los van de regelgeving van het BBV hanteert BZK als toezichthouder de regel dat onttrekkingen aan reserves - die bedoeld zijn om afschrijvingslasten van investeringen te dekken - als structureel kunnen worden aangemerkt. Noord-Brabant heeft dat soort onttrekkingen wel, maar presenteert ze niet als structurele component. Als Noord-Brabant dat wel zou doen zou de structurele exploitatieruimte iets hoger uitkomen.

<i>Kengetal structurele exploitatieruimte</i>	bedragen x € 1.000		
	Rek. 2014	Begr.2015	Begr.2016
A Totaal structurele lasten	468.558	525.505	569.318
B Totaal structurele baten	552.356	601.198	775.755
C Totaal structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0
D Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Structurele exploitatieruimte B-/-A + D-/-C	83.798	75.693	206.438
E Totaal Baten	973.485	1.014.405	794.454
<i>Structurele ruimte ((B-A)+(D-C)) /E x 100%</i>	8,6%	7,5%	26,0%

Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten bevordert dat de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting.

Ad 5) Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Belastingcapaciteit: Opcenten

	Rek. 2014	Begr.2015	Begr.2016
A Aantal opcenten motorrijtuigenbelasting	75,8	76,1	76,1
B Landelijk gemiddelde aantal opcenten in jaar er voor	80,6	81,3	82,2
<i>Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x 100%</i>	94,0%	93,6%	92,6%

Bij het bestuursakkoord "2015-2019- Beweging in Brabant" is besloten dat de provincie gedurende de looptijd van het bestuursakkoord 2015 t/m 2019 vasthoudt aan het opcententarief van 76,1. De benutte belastingcapaciteit (uitgedrukt als percentage van het gemiddeld aantal opcenten) komt daarmee in 2016 t.o.v. 2015 lager uit.

N.B. De ingezette beweging om tot uniforme kengetallen te komen is een positieve ontwikkeling, maar daarbij worden wel de volgende kanttekeningen geplaatst:

- Het BBV bevat geen nadere regels over de normering van de kengetallen m.b.t. de financiële positie. Normering wordt overgelaten aan provinciale staten en gemeenteraden. Verder verwacht het ministerie van BZK een normerende werking door publicatie van ranglijsten en de bepaling van signaalwaarden.
- Daarbij geldt wel dat de interpretatieruimte in het BBV dusdanig groot is dat begrotingen/jaarrekeningen van provincies onderling en van gemeenten onderling zich op basis van dit soort kengetallen moeilijk laten vergelijken zolang het gemodificeerd stelsel van lasten en baten - dat ten grondslag ligt aan het BBV - onvoldoende houvast biedt voor een uniforme en eenduidige uitleg.

Bijlage 15: Financiële positie van Noord-Brabant in relatie tot overige provincies

In deze bijlage worden de financiën van Noord-Brabant vergeleken met de overige provincies.

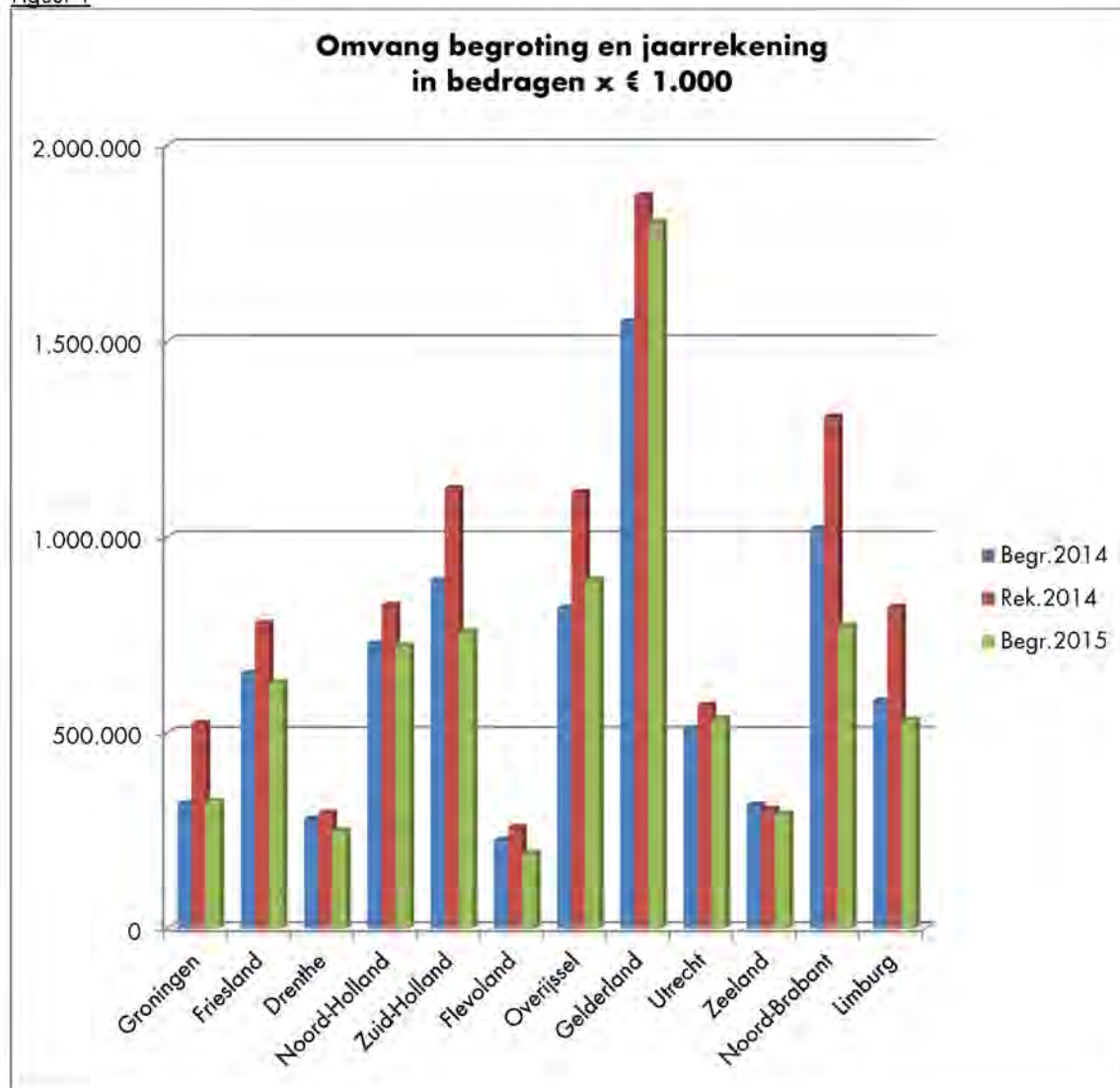
De vergelijking betreft:

1. De financiële omvang van de jaarrekening/begroting;
2. Aandeel structurele lasten in begrotingsomvang;
3. Aandeel structurele baten in begrotingsomvang;
4. Balanstotaal en verhouding reserves en vreemd vermogen
5. Omvang financiële borgstellingen en afgegeven garanties.

Ad 1 Financiële omvang van jaarrekening en begroting.

Bij de totstandkoming van de begroting 2016 waren nog niet alle begrotingen 2016 van de andere provincies beschikbaar. Daarom zijn in figuur 1 de financiële omvang van de begroting 2014, de meest recente jaarrekening 2014 en de begroting 2015 van elke provincie in beeld gebracht.

Figuur 1

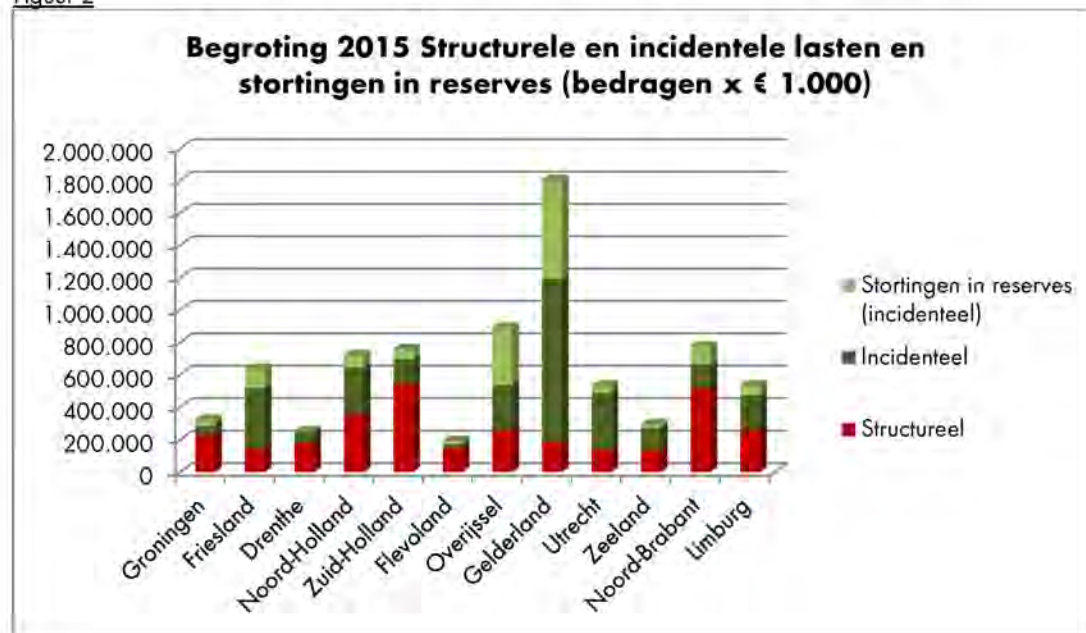


Ad 2 Aandeel structurele lasten in begrotingsomvang

Op basis van de begrotingen 2015 van de provincies zijn in onderstaande tabel de structurele en de incidentele componenten aan de lastenkant opgenomen. De stortingen in de reserves zijn daarbij consequent als incidenteel beschouwd. Hoe lager het percentage van de structurele lasten, hoe wendbaarder de begroting is.

Begroting 2015	Bedragen x € 1.000			
	Structurele lasten (a)	Incidentele lasten (b)	Stortingen in reserves (c)	% structureel (a)/(a+b+c)
Groningen	228.471	56.541	37.796	70,8%
Friesland	142.399	373.470	121.314	22,3%
Drenthe	175.911	73.011	2.102	70,1%
Noord-Holland	356.287	285.301	81.243	49,3%
Zuid-Holland	542.731	150.662	66.016	71,5%
Flevoland	145.976	27.588	20.846	75,1%
Overijssel	257.471	276.977	356.600	28,9%
Gelderland	182.936	1.009.632	611.952	10,1%
Utrecht	138.313	347.819	46.532	26,0%
Zeeland	134.331	136.488	24.081	45,6%
Noord-Brabant	514.935	147.966	111.461	66,5%
Limburg	258.641	213.004	62.674	48,4%

Figuur 2

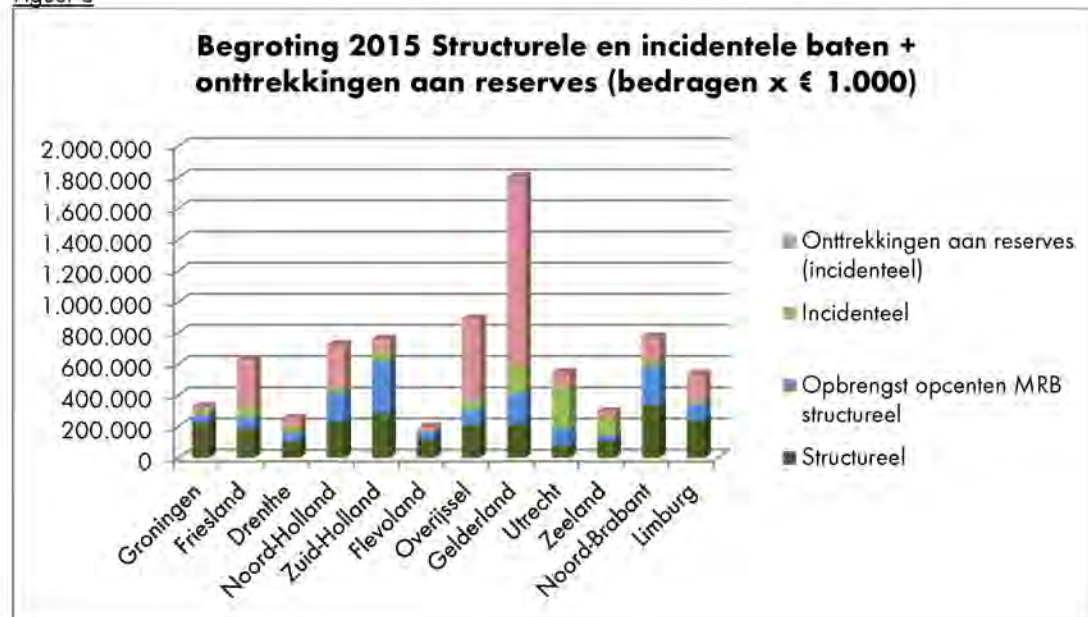


Ad 3 Aandeel structurele baten in begrotingsomvang

Ook aan de batenzijde zijn de incidentele en structurele componenten vergeleken. De onttrekkingen aan de reserves zijn consequent als incidentele component beschouwd. Een hoog percentage structurele baten bevordert de continuïteit.

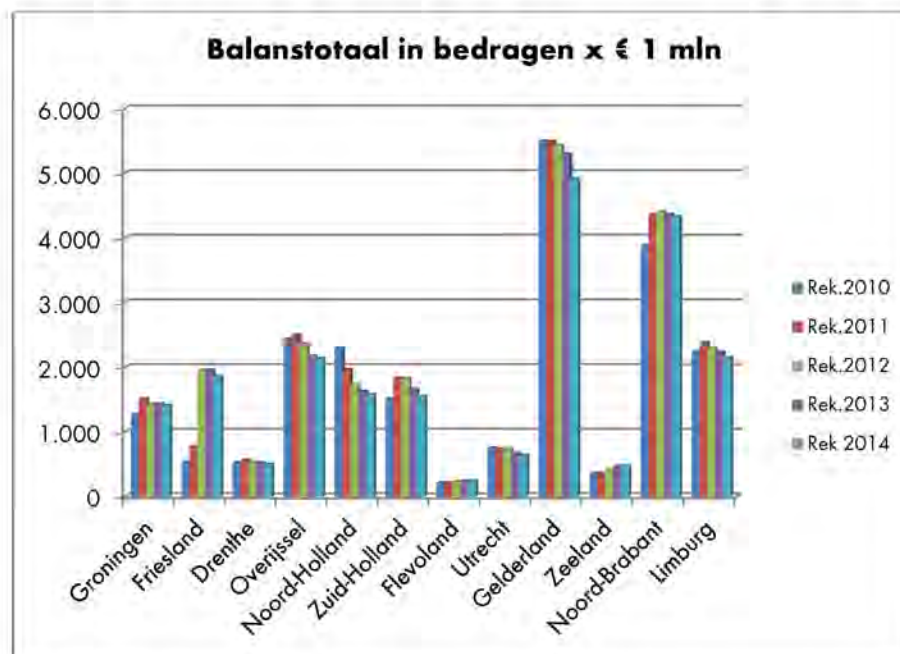
Begroting 2015	Bedragen x € 1.000				
	Structurele	Structurele	Incidentele	Onttrekkingen	% structureel
	baten excl.	Opbrengst	baten	Reserves	
	opbrengst mrb	mrb		(incidenteel)	
	(a)	(b)	(c)	(d)	(a+b)/(a+b+c+d)
Groningen	223.962	52.450	16.922	32.486	84,8%
Friesland	185.438	68.197	74.849	300.854	40,3%
Drenthe	105.122	53.176	36.292	56.434	63,1%
Noord-Holland	230.710	185.400	19.742	286.979	57,6%
Zuid-Holland	286.626	330.000	61.707	81.076	81,2%
Flevoland	115.235	50.768	2.445	25.962	85,4%
Overijssel	204.688	101.500	51.560	533.300	34,4%
Gelderland	213.829	200.500	172.845	1.217.339	23,0%
Utrecht	76.125	112.600	260.856	96.498	34,6%
Zeeland	106.318	35.500	116.737	35.620	48,2%
Noord-Brabant	337.973	247.000	36.306	153.083	75,5%
Limburg	242.814	99.167	18.559	173.779	64,0%

Figuur 3



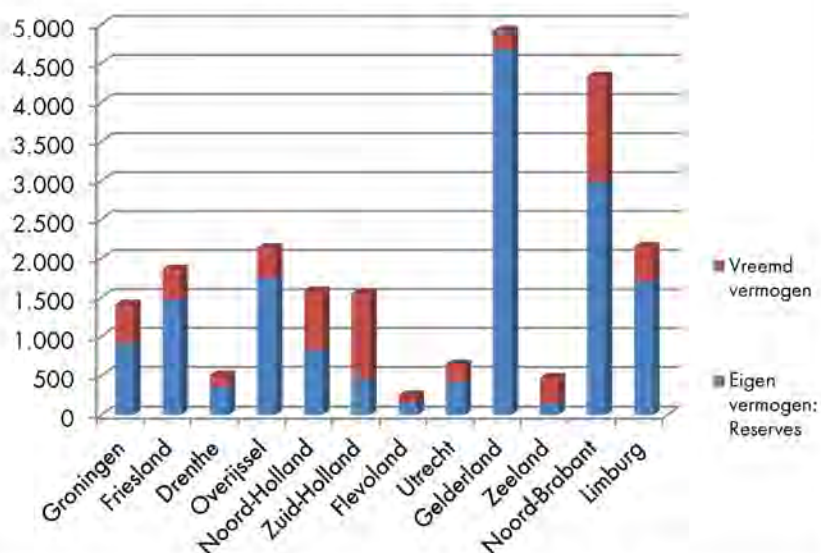
Ad 4 Balanstotaal en verhouding reserves en vreemd vermogen:

Figuur 5 Omvangrijke vermogensposities door de verkoop van de aandelen in nutsbedrijven.



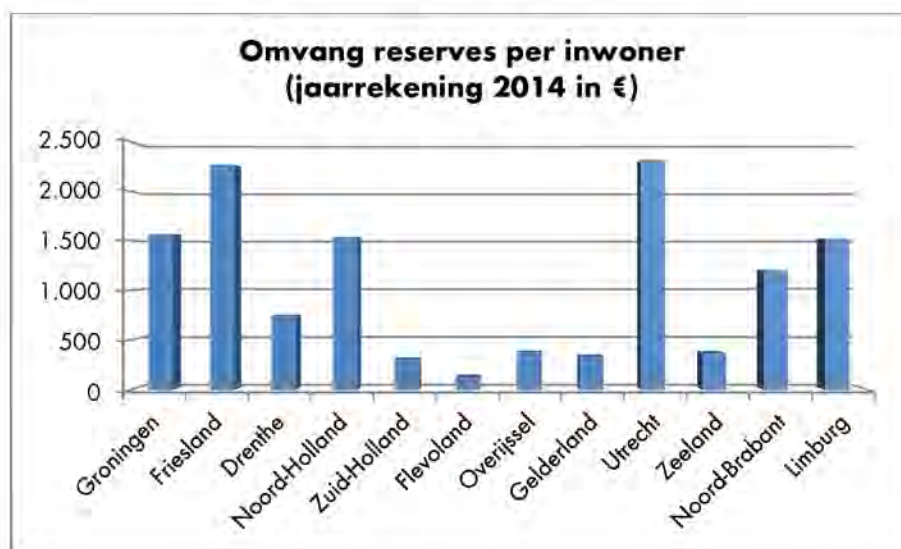
Jaarrekening 2014 (bedragen x € 1 mln)			
	Eigen Vermogen: totaal reserves	Vreemd Vermogen	Solvabiliteit
	(EV)	(VV)	(EV)/(EV+VV)
Groningen	912,61	497,86	64,7%
Friesland	1.466,65	393,94	78,8%
Drenthe	363,30	139,86	72,2%
Overijssel	1.752,39	382,15	82,1%
Noord-Holland	828,61	750,56	52,5%
Zuid-Holland	457,50	1.097,04	29,4%
Flevoland	149,32	100,36	59,8%
Utrecht	414,22	229,31	64,4%
Gelderland	4.679,54	241,41	95,1%
Zeeland	139,69	332,35	29,6%
Noord-Brabant	2.982,03	1.348,77	68,9%
Limburg	1.705,91	444,79	79,3%

**Eigen en vreemd vermogen 2014
bedragen x € 1 mln**



Omvang reserves per inwoner (jaarrekening 2014)

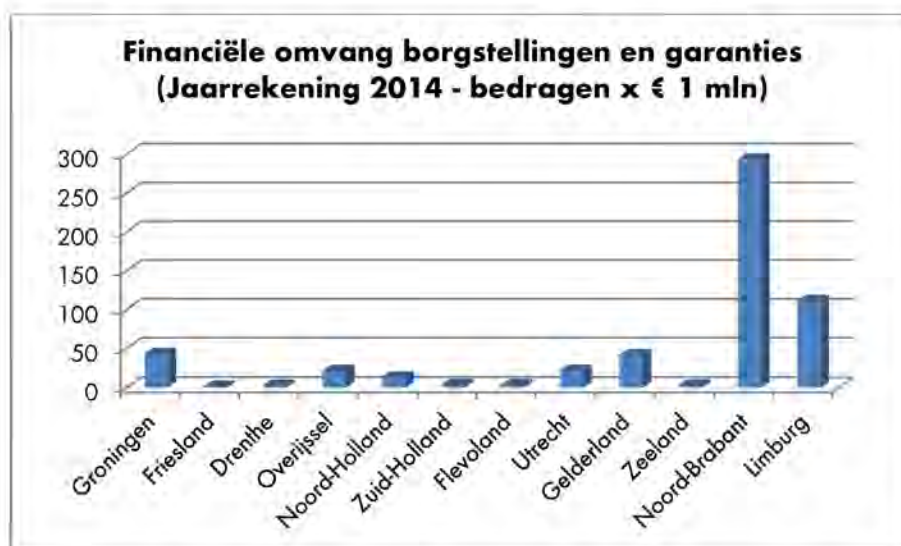
	Reserves	Inwoners	Reserves/inwoner
Groningen	912.609.000	582.728	1.566
Friesland	1.466.650.122	646.317	2.269
Drenthe	363.300.000	488.988	743
Overijssel	1.752.386.000	1.139.697	1.538
Noord-Holland	828.605.788	2.741.369	302
Zuid-Holland	457.504.000	3.577.032	128
Flevoland	149.323.000	399.893	373
Utrecht	414.218.000	1.253.672	330
Gelderland	4.679.539.000	2.019.692	2.317
Zeeland	139.691.000	380.621	367
Noord-Brabant	2.982.033.000	2.479.274	1.203
Limburg	1.705.912.000	1.120.006	1.523



Ad 5 Omvang financiële borgstellingen en afgegeven garanties.

Gewaarborgde geldleningen en afgegeven
garantieverplichtingen (jaarrekening 2014)
Bedragen x € 1 mln

Groningen	43,05
Friesland	1,55
Drenthe	3,03
Overijssel	21,29
Noord-Holland	13,56
Zuid-Holland	3,74
Flevoland	3,61
Utrecht	21,51
Gelderland	41,43
Zeeland	3,26
Noord-Brabant	293,50
Limburg	111,05



III Overige bijlagen

16 Berekening EMU-saldo

In deze bijlage is aangegeven wat het effect op het EMU-saldo is van de in de begroting 2016 opgenomen bedragen.

Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. Wanneer het werkelijke saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het werkelijke saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo; vergelijken kon hierdoor niet. In de wet Houdbare OverheidsFinanciën is hiervoor een eenduidige berekeningswijze voorgeschreven.

Het EMU-saldo van de begroting 2016 komt voor Noord-Brabant uit op € 37,3 miljoen.

17 Inkomensoverdrachten en subsidiebudgetten

Dit overzicht bevat een specificatie per productgroep en programma van de inkomensoverdrachten en subsidiebudgetten in de begroting 2016.

18 Begrotingssubsidies

Overzicht van maximale subsidiebedragen waarvoor GS geen regeling hebben vastgesteld.

19 Uitwerking fondsen investeringsagenda

In deze bijlage is een nadere toelichting opgenomen van:

- het Innovatiefonds;
- het Energiefonds;
- het Breedbandfonds;
- het Brabant C fonds.



Vragenlijst

Berekening EMU-saldo
Provincie Noord-Brabant (0010)

Algemene gegevens:

Provincienaam: **Noord-Brabant**
Provincienummer: **0010**
Jaar: **2016**
Naam contactpersoon:
Telefoon:
E-mail:
Bestandsnaam: **EMU180030010.XLS**

Omschrijving	2015	2016	2017
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2015, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2016	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2016
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	60.529	6.248	191.345
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	42.264	63.742	68.158
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	11.513	12.491	8.940
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	95.634	40.538	35.778
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie	57.183	34.974	8.918
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	69.571	35.659	11.555
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze met derden betreffen	11.227	5.280	3.521
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de	☐ ja ☒ n 	☐ ja ☒ n 	☐ ja ☒ n
Berekend EMU-saldo	19.833	37.347	231.779

Overzicht inkomensoverdrachten/subsidiebudgetten geraamd in begroting 2016

Omschrijving		bijlage 16 Raming
0101	Kosten ondersteuning functioneren PS.	629.949,00
	Lidmaatschap Vereniging Bestuurskunde	409,00
	Subsidie aan PON	486.794,00
	Brabant Kennis (Kennis en onderzoek)	823.222,00
	Centraal Onderzoeksbudget	600.000,00
	Brabant Advies	911.277,00
0102	Krachtig Bestuur	750.000,00
	Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Bestuur	4.201.651
0201	Regionale afstemming wonen en werken	117.710,00
	Ontwikkelingsbedrijf	133.856,00
	Streeknetwerken	377.000,00
	Ruimtelijke kwaliteit Kleine Beerze	382.575,00
0201	Natuurzone Pielis	5.500,00
0202	Stuurgroep LIB	497.479,00
	Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Ruimte	1.514.120
0301	Onderhoudsbijdrage aan waterschap	1.346.124,00
	Bescherming waterkw.mens.cons.	1.130.000,00
0301	Co-financiering POP3 vanuit water	2.000.000,00
0302	Hergebruik en Nazorg stortplaatsen	139.795,00
	Voorbereiding van Majeureprojecten (Stp)	270.250,00
	Uitgaven IPO-Boog	435.000,00
	Bodemsanering Chemie Pack	7.486.651,00
	Uitbesteding vth omgevingsdienst basis	9.284.162,00
	Uitbested vth omgevingsdienst collectief	625.749,00
0302	Uitbesteding vth omgevingsdienst verzoek	10.024.637,00
0303	Subsidie stichting BMF	444.699,00
	Subsidie IVNC (NME) bijdrage Natuur	168.118,00
	Subsidie stichting Brabants Landschap	836.207,00
	Schaapkuddes	88.000,00
	Parkschap Nationaal Park de Biesbosch	158.882,00
	ontsnippering gem.wegen (od,pnb)	250.000,00
	Kleine landschapselementen(od,pnb)	255.000,00
	Exploitatie CLB (Prov.)	566.199,00
	Groen-blauwe diensten (res,od,pnb)	2.400.000,00
	Biodiversiteit (prov)	2.225.167,00
	Opvang Inheemse diersoorten	195.000,00
	SNL Beheer (rijksdeel)	13.615.000,00
	SNL Beheer (prov.deel)	10.209.599,00
	BrUG; uitwerking Natuur + Samenleving	1.600.000,00
	PAS en Natura 2000 projecten	12.600.000,00
	Schade-uitkeringen Faunafonds	800.000,00
	Subsidie FBE	207.096,00
	Subs UVT leerst.nat.besch.recht	20.000,00
0303	Natuurwet	510.000,00
0304	Exploitatiesubsidie GOB	1.100.000,00
	Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Ecologie	80.991.335
0401	Bijdrage aan Brab. Ontwikkelings Mij.	5.485.754,00
	Reg.arbeidsmarktbeleid/PACT Brabantbel.	514.862,00
	Subs.Kennis en expert. unit bedrijvent.	720.998,00
	Bijdrage aan Euregio RijnWaal	11.345,00

Overzicht inkomensoverdrachten/subsidiebudgetten geraamd in begroting 2016

		bijlage 16
Omschrijving		Raming
	Algemeen economisch beleid	2.514.311,00
	REAP's	1.379.110,00
	Leven lang leren	100.000,00
	Uitvoeringskosten POP	1.119.640,00
	Visit Brabant	1.103.230,00
0401	Brabant als internationaal sterk merk	250.000,00
0402	Subsidieregeling PHP	800.000,00
	MKB en Ondernemerschap	5.000.000,00
	Innovatie met Topsectoren	1.052.000,00
	Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie	1.100.000,00
0402	Holst Centre	1.808.000,00
0404	Project duurzame energie	455.459,00
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Economie		23.414.709
0501	Stimulering Regionale verkeersveiligheid	900.000,00
	Subsidie stichting MCA Brabant	219.000,00
	Regionale maatregelen tlv BDU	13.313.800,00
	Beter Benutten regiopakket Brabant	1.618.685,00
	Goederenvervoer	1.000.000,00
	Beter Benutten 2.0 provinciale bijdrage	4.680.000,00
	Brabants Mobiliteitsmanagement Rijk	203.581,00
	Brabants Mobiliteitsmanagement PNB	246.333,00
	Ons Brabant Fietst - SRE	100.000,00
0501	Ons Brabant Fietst - RIJK	684.000,00
0502	Bedrijfsvervoer	140.000,00
	Treintaxi	8.000,00
	Meerkosten concessies OV	168.369,00
	Werkbudget concessiebeheer	84.000,00
	Actieprogramma regionaal OV	1.000.000,00
	Reiskosten MBO	3.550.000,00
	OV Onderzoek en ontwikkeling	1.700.000,00
	OV Kleinschalig Vervoer	6.300.000,00
0502	OV busconcessie en werkbudget	58.785.617,00
0503	Projectkosten PPS-A59	16.920.000,00
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Mobiliteit		111.621.385
0601	Prov.archiefinsp. donaties en lidmaatsch	7.150,00
	Subsidie internationalisering cultuur	48.481,00
	BKV 2001-2004 (prov. deel)	74.088,00
	Buurtcultuurfonds	918,00
	Mjr.subsidies podiumkunsten	2.967.876,00
	Subsidie Nexus Instituut	84.825,00
	BKKC (NBKS Verdeel)	257.918,00
	Subsidies instandhouding onr. erfgoed	300.000,00
	Subsidie St Monumentenhuis Noord-Brabant	175.845,00
	Subsidies topmonumenten	222.850,00
	NB Federatie van Schuttersgilden	19.074,00
	Subs St Monumentenwacht Noord-Brabant	1.032.233,00
	Subsidie Stichting Noord-Brabants museum	4.171.267,00
	Erfgoed Brabant	1.600.147,00
	verdeelsubs Erfgoed Brabant	342.974,00
	Subsidie Archeologisch bodemonderzoek	85.160,00
	Brabant-Collectie KUB	584.185,00

Overzicht inkomstenoverdrachten/subsidiebudgetten geraamd in begroting 2016

bijlage 16

Omschrijving		Raming
	Subsidie aan de Stichting Brabants Heem	50.776,00
	Leerstoel Cultuur in Brabant	75.000,00
	Leerstoel Brabantse taal en letterkunde	75.000,00
	Restauratie opleidingsproject	22.000,00
	BKKC	2.345.108,00
	Kunstabalje	4.290.304,00
	Regionaal historische centra	430.000,00
	Brabants Orkest 2013-2016	1.750.000,00
	Stichting Kamp Vught	100.000,00
	Brabant C	6.750.000,00
	Liberation route en Overloon	179.000,00
0601	Uitgaven tlv DU Monumenten	3.121.854,00
0603	Regionaal sociaal beleid	600.000,00
	Brabantse Raad voor de informele zorg	230.335,00
	Health@Home	173.408,00
	Brab. Ver. voor Welzijn Ouderen (BVWO)	28.302,00
	Ouderenbonden	423.774,00
	PMJP:opst.&uitv IDOPS (od,pnb)	400.000,00
	Stichting Zet	2.323.238,00
	Zorgbelang Brabant	1.106.597,00
	Stichting 't Heft	30.160,00
0603	Vereniging Kleine Kernen	190.763,00
0604	Onderzoek en advies tbv ZWC	213.250,00
	Knelpuntenbudget	33.622,00
	Procesgeldten SCO	70.422,00
	Sportservice Noord-Brabant	375.048,00
	Cubiss ondersteuning Bibliotheken	2.565.587,00
	Communicatie-activiteiten ZW	54.674,00
	Alg.proj/Sportnetwerken;sportservice-adv	850.028,00
	Sportacc topwedstr of topsportevenem.	514.696,00
	Sportacc voor topsporttraining	3.100.000,00
	Fieldlabs voor topsportonderzoek	380.000,00
	Topsportevenementen - Sponsoring	858.991,00
	Talentontwikkeling	833.689,00
	Breedtesport/gehandicaptensportontw.	649.815,00
0604	Cubiss programma's	1.873.458,00
Totaal inkomstenoverdrachten/subsidies programma Cultuur en Samenleving		49.043.890
Totaal van de inkomstenoverdrachten/subsidies die als last in de begroting zijn opgenomen		270.787.090

Begrotingssubsidies**Bijlage 18**

Maximale subsidiebedragen aan instellingen

Subsidies waarvoor GS geen regeling hebben vastgesteld

Instelling	Subsidiebedrag 2016
Sportservice Noord-Brabant	375.048
Vrijtijdshuis Brabant	1.700.000
Kunstbalie	3.494.804
Federatie Schuttersgilde	19.074
Nexus Instituut	84.825
Brabants Kenniscentrum Kunst en Cultuur (BKKC)	2.345.108
Stichting Monumentenhuis Noord-Brabant	175.845
Brabants Heem	50.776
Stichting Monumentenwacht Noord-Brabant	1.032.233
Het Noordbrabants museum	4.171.267
Erfgoed Brabant	1.750.147
Stichting Cubiss Brabant	4.439.045
Brabantse Raad voor de Informele Zorg	230.335
Verenigd Bonden Overleg Brabant (VBOB)	423.774
Stichting Zet	2.323.238
Zorgbelang Brabant	1.106.597
Stichting 't Heft	30.160
Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant (VKK)	190.763
Philharmonie Zuidnederland	1.750.000
Restauratie Opleidingsproject-Zuid (ROP) (stichting Behoud Monumenten)	22.000
Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM)	5.400.000
Parkschap Nationaal park de Biesbosch	158.882
Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid consulentenschap (IVNc)	168.118
Brabantse Milieu Federatie (BMF)	444.699
Stichting Brabantslandschap	836.207
Reizigersoverleg Brabant	322.900
Faunabeheereenheid	207.096
Groen Ontwikkelbedrijf (GOB)	1.100.000
Topsport Brabant	1.250.000
Stichting Brabant C	6.750.000
Stichting Kamp Vught	100.000
Stichting Kasteel Heeswijk	61.250
Kathedrale Basieliek Sint Jan 's Hertogenbosch	61.250
Markiezenhof Bergen op Zoom	61.250
Stichting OLV Kerk Breda	61.250
Stichting Nederlands Kennisplatform Laadinfrastructuur (NKL)	75.000
Strategic Board Delta Region	100.000
Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging Bzw	100.000
	42.972.941

Innovatiefonds

Doelstelling

Doelstelling van het Innovatiefonds Brabant is:

- Bij te dragen aan maatschappelijke opgaven middels innovaties in bijvoorbeeld duurzame agro-foodketens, gezond ouder worden, slimme mobiliteit en duurzame energie.
- Versterken van technologische groei in Noord-Brabant middels krachtige, innovatieve topclusters en cross-overs van topclusters.
- Verleiden van andere (private) financiers om zo veel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor innovatieve MKB-bedrijven in Noord-Brabant.
- Sluiten van de keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve MKB-bedrijven in de topclusters van Noord-Brabant.

De omvang van het fonds bedraagt € 125 miljoen en de looptijd is 24 jaar. Het Innovatiefonds is opgericht in december 2013 en sinds 2014 operationeel.

Het fonds is als aparte BV ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2016

Het Innovatiefonds participeert in innovatieve MKB-bedrijven en consortia van bedrijven en kennisinstellingen:

- In de (Pre-)Seed, Early Stage, Growth en Later Stage fasen van ontwikkeling;
- In de topclusters van Brabant – HighTech Systemen en Materialen, Life Sciences & Health, (Agro)food, Biobased Economy, Maintenance en Logistiek – en cross-overs;
- Met bijdragen aan maatschappelijke opgaven gezond ouder worden, duurzame agrofoodketens, slimme mobiliteit en duurzame energie, en op enablers en thema's als vrijetijdseconomie;
- Gevestigd in, zich vestigend in en/of business ontwikkelend in Noord-Brabant.

Dit doet zij door:

- Participaties in derden-fondsen;
- Subfondsen in eigen beheer;
- Directe investeringen in veelbelovende, innovatieve MKB bedrijven;
- Vanuit een regiefunctie ondernemers te ondersteunen in de transitie tussen verschillende financieringsfasen.

Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds

Het Innovatiefonds kent een geleidelijk verloop van de investeringen, zodat een evenwichtige portefeuille ontstaat die qua beheer, opbrengspotentie en risico goed kan worden gemanaged. Over de gehele looptijd van het fonds zijn de investeringen in het businessplan uitgewerkt volgens een basisscenario, die moet leiden tot de gewenste resultaten. Tussentijds kan dit scenario worden aangepast op basis van nieuwe omstandigheden en bereikte resultaten. Vanaf jaar 7 is voorzien dat er sprake zal zijn van herinvesteringen van opbrengsten uit de eerste ronde van investeringen. In onderstaande overzichten zijn de geplande prestaties en resultaten in kaart gebracht, het verloop van het geïnvesteerd vermogen en het te verwachten rendement.

Geplande prestaties en resultaten einde looptijd

Aantal gesteunde MKB-bedrijven	200-230
Waarvan:	
- Preseed	110-125
- Early stage	25-30
- Growth	40-45
- Later Stage	25-30
Aantal patenten	125-145
Directe werkgelegenheidseffect	1400-1600

Geïnvesteed vermogen per investeringsvorm [EUR miljoen]



Geïnvesteed vermogen per ronde van investeringen [EUR miljoen]



Verloop investeringen

Zoals in onderstaande tabel is af te lezen zijn de investeringen vanuit het Innovatiefonds op dit moment hoger dan oorspronkelijk verwacht werd (zie bovenstaande grafieken). Hoofdzakelijk bij het onderdeel 'derden fondsen' en het onderdeel 'subfondsen in eigen beheer' is meer geïnvesteerd dan oorspronkelijk werd verwacht. Herinvesteringen en exits worden pas verwacht rond 2020 (jaar 7 van het fonds).

Jaar	Oorspronkelijk verwachte investering	Werkelijk gecommitteerd tot 30 juni 2015
2015	€ 36,3 miljoen onderverdeeld in: Directe investeringen (4,7 mln.) Subfondsen eigen beheer (22,4 mln.) Participaties derden fondsen (9,1 mln.)	€ 42,2 miljoen onderverdeeld in: Directe investeringen (7,2 mln.) Subfondsen eigen beheer (20 mln.) Participaties derden fondsen (15 mln.)

Revolverendheid; beoogde rendementen per type

Type investering/kosten	Begin looptijd (2014)	Einde looptijd (24 jr)
Bedragen x € 1 mln.		
Fondskosten	(22,5)*	
Participaties in Derdenfondsen	37,9	67,2
Fondsen in Eigen Beheer	30,8	8,9
Fonds Directe Investeringsen	33,8	49,3
Totaal	125,0	125,4

* betreft reservering fondskosten voor de gehele looptijd van het fonds

Het hele bedrag is reeds gestort in het fonds en daardoor niet meer van invloed op de provinciale begroting.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

De kosten voor het dakfonds bedragen gemiddeld (over de looptijd van 24 jaar) maximaal 0,75% per jaar van het fondsvermogen van het Innovatiefonds Brabant. De kosten in de eerste jaren liggen boven de 0,75%, door veel activiteiten rondom initiatie van fondsen-ideeën, beoordeling van voorstellen, onderhandeling en implementatie. Dit wordt gecompenseerd met lagere kosten in latere jaren. De kosten worden gedekt door de baten van het Innovatiefonds Brabant, maar lopen vooruit op deze baten.



Voor subfondsen beheerd door de BOM geldt dat de kosten maximaal gemiddeld (over de looptijd van het subfonds) 3% per jaar van het fondsvermogen van het subfonds mogen bedragen. Deze kosten worden gedekt door de middelen en de opbrengsten van het subfonds. De kosten van het dakfonds en de subfondsen beheerd door de BOM liggen onder typische kosten van marktpartijen en beloningen zijn in lijn met publieke normen.

Stand van zaken m.b.t. de fondsbeheerkosten

De fondsbeheerkosten liggen in lijn met de verwachting en het in de bovenstaande grafiek geschetste verloop van de fondskosten behoeft daarom op dit moment ook geen bijstelling.

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)

KPI's Innovatiefonds Brabant	Normen	voortgang
Nominale waarde	De verwachte eindwaarde van het fonds is na 24 jaar gelijk aan de initiële inleg.	- Hierover kan nog niet worden gerapporteerd. Dit zal namelijk pas blijken wanneer de eerste exits plaatsvinden en de verwachting is dat de eerste exits in jaar 7 (2020) zullen plaatsvinden.
Multiplier	Met € 125 miljoen aan middelen mobiliseert het Innovatiefonds minimaal € 250 miljoen aan middelen van andere financiers. Dit komt neer op een multiplier van 3.	- Bij de huidige investeringen is de multiplier 5 en daarmee boven verwachting.
Nieuwe oplossingen voor maatschappelijke opgaven middels innovaties	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds bestaat voor 40-50% uit bedrijven die zich richten op maatschappelijke opgaven.	- Bij de huidige investeringen is dit 50% en voldoet daarmee aan de norm.
Versterken van de Brabantse economie	De totale investeringsportefeuille van	- Bij de huidige investeringen is

KPI's Innovatiefonds Brabant	Normen	voortgang
en bevorderen werkgelegenheid	het Innovatiefonds bestaat voor 50-60% uit bedrijven uit (cross-overs van) topclusters.	dit 100% en voldoet daarmee aan de norm.
Sluiten van de keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve MKB-bedrijven in de topclusters van Noord-Brabant.	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds Brabant bestaat voor minimaal 60% uit bedrijven in de (Pre-)Seed, Early Stage en Growth fasen van innovatieve MKB bedrijven en consortia.	- Bij de huidige investeringen is dit 100% en voldoet daarmee aan de norm.

Energiefonds

Doelstelling

De doelstellingen van het Energiefonds Brabant zijn:

- Het aanjagen en versnellen van energiebesparing en opwekking van duurzame energie in Noord-Brabant door bij te dragen aan de financiering van bewezen duurzame energietechnieken;
- Verleiden van andere (private) financiers om zoveel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor duurzame energieprojecten in Noord-Brabant.

Daarmee beoogt het fonds de volgende effecten te sorteren:

- Hoeveelheid CO₂-reductie;
- Realiseren van werkgelegenheid (met name bij bouwbedrijven en installateurs en toeleveranciers van materialen en milieuvraagstukken);
- Bijdragen aan andere milieuvraagstukken (bijvoorbeeld het verbeteren van de luchtkwaliteit).

De omvang van het fonds bedraagt € 60 miljoen en de looptijd is 24 jaar. Het fonds is opgericht in december 2013 en sinds 2014 operationeel. Het fonds is als aparte BV ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Het fonds werkt vanuit twee functies:

1. Project-ontwikkeelfunctie: gericht op het verkleinen van risico's in de aanloophase, verkrijging van vergunningen en het onderbouwen en 'hard' maken van de business case zodat deze financierbaar wordt.
2. Financieringsfunctie: gericht op het onder marktcondities samen met private partijen en initiatiefnemers sluitend maken van de financieringsvraag in de bouwfase.

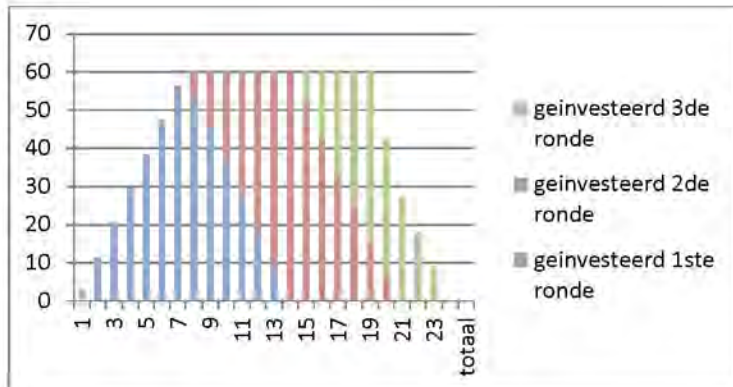
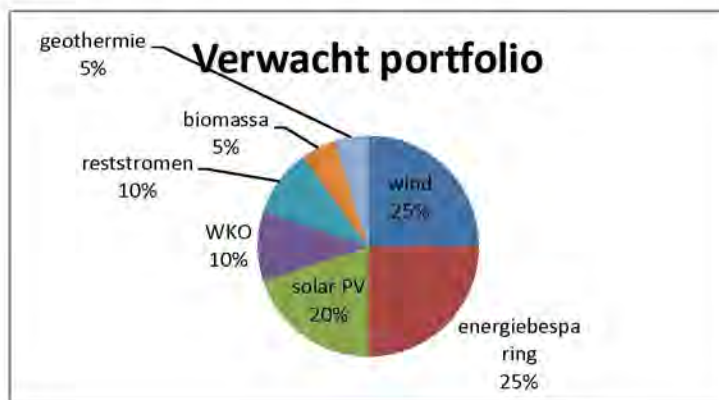
De scope van het Energiefonds omvat energieprojecten die gebruik maken van de volgende beproefde technieken.

- Zonne-energie;
- Restwarmtebenutting;
- Warmte- koude opslag (WKO)
- Geothermie;
- Biomassa (verbranding of vergisting);
- Energiebesparende maatregelen in de bebouwde omgeving;
- Wind.

De investeringen dienen plaats te vinden in de provincie Noord-Brabant en de projecten dienen te voldoen aan provinciale beleidskaders, zoals bijvoorbeeld de structuurvisie.

Verwacht geïnvesteerd vermogen en portfolio

Het Energiefonds Brabant kent een geleidelijk verloop van de investeringen, zodat een evenwichtige portefeuille ontstaat die qua beheer, opbrengstpotentie en risico goed kan worden gemanaged. Over de gehele looptijd van het fonds zijn de investeringen in het businessplan uitgewerkt volgens een basisscenario. Vanaf jaar 8 is voorzien dat er sprake zal zijn van herinvesteringen van opbrengsten uit de eerste ronde van investeringen. In onderstaande overzichten is het geplande verloop van het geïnvesteerd vermogen in kaart gebracht.



Stand van zaken investeringen

Twee transacties zijn in portfolio, namelijk windpark Hazeldonk (€850.000) en project Volgroen energiebesparing (€400.000, waarvan €4.500 is gefund). Een zestal projecten zien er voorslagnog veelbelovend uit voor investering. Met deze 6 projecten zou een totale investering van € 10.760.000 zijn gemoeid. Indien deze projecten doorgang vinden wordt de verwachte investering van € 11,5 miljoen gehaald. Bovenstaande geeft het vertrouwen dat de BOM de prognoses voor het fonds gaat realiseren.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

De fondsbeheerkosten bedragen gemiddeld maximaal 2% per jaar van het fondsvermogen. De kosten worden gedekt uit de middelen en opbrengsten van het fonds.

De gemiddelde fondskosten mogen € 1,2 miljoen per jaar bedragen.

Liquiditeitsprognose Energiefonds Brabant

	2016	2017	2018	2019
Verwacht geïnvesteerd fondsvermogen (totaal)	€ 20,5 miljoen	€ 29,5 miljoen	€ 38,5 miljoen	€ 47,5 miljoen
Fondsbeheerkosten (jaarlijks)	€ 1,2 miljoen	€ 1,2 miljoen	€ 1,2 miljoen	€ 1,2 miljoen

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)

De provincie monitort de prestaties en resultaten van het Energiefonds aan de hand van onderstaande Kritieke Prestatie Indicatoren. Per KPI zijn voortgangsgegevens afgesproken waarover halfjaarlijks wordt gerapporteerd. De voortgang van het Energiefonds kan op deze wijze voortdurend worden gemonitord en zo nodig worden bijgestuurd.

KPI's Energiefonds Brabant	Normen	Voortgang
1. De mate van uitputting van het fonds en het resterende fondsvermogen.	De initiële 60 miljoen – totaal geïnvesteerd bedrag – totale kosten + cashflows uit investeringen = beschikbare middelen fonds	Totaal geïnvesteerd vermogen € 854.500 Cashflows uit investeringen € 1.464.000 (verwacht) Beheerskosten € 865.000 Nog beschikbare middelen € 59.744.500
2. Herinvesteringen na exits		Herinvesteringen worden verwacht vanaf jaar 8
3. De minimale CO2 reductie per geïnvesteerde euro	Uiteindelijk 2 tot 3 keer, eerste jaren geen	254,1 kg. Gerealiseerde CO ₂ -emissie (per project gekapitaliseerd op het investeringsmoment)
4. De multiplier	Minimaal 30 kg CO2 besparing per 1 euro investering. >4 bij warehousefunctie >2 bij projectontwikkeelfunctie	12,78 (geen reden om norm bij te stellen) 2
5. De mate van revolverendheid.	Na 24 jaar minimaal € 60 miljoen (nominaal revolverend)	Hierover kan nog niet worden gerapporteerd. Dit zal namelijk pas blijken wanneer de eerste exits plaatsvinden en de verwachting is dat de eerste exits pas in jaar 8 zullen plaatsvinden.
6. De maxima van de gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave over het fondsvermogen.	- maximaal 33% per technologie. - Aantoonbare inspanning in financiering van minimaal 10% kleinschalige projecten.	1,4% 73%

Breedbandfonds

Doelstelling

Het aanjagen en versnellen van de beschikbaarheid van breedbandaansluitingen en het bevorderen van het gebruik daarvan in 'witte' (niet-aangesloten) buitengebieden en bedrijventerreinen.

De te realiseren opgave (van het hoofdfonds) is:

- Het aansluitbaar maken op hoogwaardig breedband van 50.000 huishoudens, instellingen en bedrijven in de 'witte' buitengebieden.
- Het aansluitbaar maken op hoogwaardig breedband van 3.000 bedrijven op 'witte' bedrijventerreinen.

Het fonds beoogt de volgende effecten te sorteren:

1. Versterken van de economische basis-infrastructuur, door alle Brabantse bedrijven aansluitbaar te maken op hoogwaardig breedband;
2. Voorkomen van een digitale tweedeling, door de toegang tot hoogwaardig breedband mogelijk te maken voor alle Brabantse huishoudens;
3. Intensiveren van het gebruik van ICT in Brabantse economische clusters om op open en toegankelijke wijze gezamenlijk met het bedrijfsleven en kennisinstellingen de maatschappelijke opgaven van Brabant te realiseren.

De omvang van het fonds bedraagt € 50 miljoen, waarvan € 7,5 miljoen bestemd was voor de pilotfase van het fonds. De looptijd van het hoofdfonds is 25 jaar.

Huidige status fonds

Het Breedbandfonds is opgericht in april 2014 en dat eerste jaar betrof een pilot. Per 1 april 2015 is hoofdfonds geopend. 3 projecten zijn gecommiteerd voor een bedrag van € 4,075 miljoen en er zitten nog 15 projecten in de pijplijn. Mogelijk is het volledige fondsvermogen snel gecommiteerd. Het aantal aanvragen vanuit bedrijventerreinen blijft nog wat achter. Het is nog te vroeg om iets over de revolverendheid van het fonds te kunnen zeggen.

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Financieren van en/of investeren in de uitrol van hoogwaardig breedband netwerk in 'witte' buitengebieden en bedrijventerreinen in de provincie waar op dit moment geen hoogwaardig breedband netwerk beschikbaar is of op korte termijn zonder overheidsbemoeienis op initiatief van de markt beschikbaar zou komen. Door middel van het verstrekken van revolverende leningen aan projectinitiatieven worden haalbare business cases tot stand gebracht. Deze leningen vormen maximaal 50 % van het totaal aan investeringen en maken onderdeel uit van een financieringspakket waarbij marktpartijen en / of bewoners ten minste de andere 50 % bijdragen. Mogelijk wordt extra onderzoek gedaan naar de problematiek bij bedrijventerreinen om gerichte maatregelen te kunnen nemen om de doelstelling van 3.000 bedrijven te kunnen realiseren.

Verwacht geïnvesteerd vermogen en kosten

In de pilotfase is reeds € 4,075 miljoen gecommiteerd aan projecten. In de pijplijn zitten een aantal zeer grote projecten waardoor mogelijk in 2016 al een groot deel van het fondsvermogen zal zijn gecommiteerd, wat sneller zou zijn dan verwacht.

	2016	2017	2018	2019
Verwacht geïnvesteerd fondsvermogen (totaal)	€ 35 miljoen	€ 37 miljoen	€ 39 miljoen	€ 42 miljoen
Fondsbeheerkosten (jaarlijks gemiddelde)	€750.000	€750.000	€750.000	€750.000

Kritieke prestatie indicatoren (KPI's)

KPI's van het Breedbandfonds	Normen	Voortgang / verwachting
1. De mate van revolverendheid. De verwachte eindwaarde van het fonds (beschikbaar gestelde middelen plus rendement minus kosten en afschrijvingen).	De eindwaarde van het fonds is op 31 december 2038 groter of gelijk aan de initiële inleg	Het is nog te vroeg om iets te zeggen over de revolverendheid.
2. Vergroten marktdynamiek (Hebben marktpartijen / coöperaties met onze cofinanciering meer projecten / aansluitingen in witte gebieden gerealiseerd?)	Aantal projecten beschikt en in de pijplijn. Norm pilotfase is 5 tot 7 projecten beschikt.	Op dit moment 3 projecten gecommiteerd. En er zitten nog 15 projecten in de pijplijn, waarvan zeker een aantal in uitvoering zullen worden genomen
3. De multiplier. o Het totaal geïnvesteerd vermogen / provinciaal geïnvesteerd vermogen	De multiplier ≥ 2 .	Bij de huidige projecten is deze 2,12. De verwachting is dat de multiplier ≥ 2 blijft.
4. Het beoogde aantal aansluitingen (homes passed) huishoudens in het buitengebied met het beschikbare vermogen in de pilotfase en uitgaande van een multiplier van > 2 . 5. Het beoogde aantal aansluitingen bedrijven (offices passed) met het beschikbare vermogen in de pilotfase en uitgaande van een multiplier van > 2 . Realisatie is afhankelijk v/d mix huishoudens / bedrijven en van de werkelijke kosten per aansluiting. Dus er zullen minder dan maximaal mogelijk aantal huishoudens en bedrijven worden aangesloten.	50.000 aansluitingen huishoudens buitengebied (eindnorm) 3.000 aansluitingen bedrijven (eindnorm)	3.104 aansluitingen bij reeds gecommiteerde projecten. In de pijplijn zitten aanvragen voor zo'n 35.000 aansluitingen. 145 aansluitingen bij reeds gecommiteerde projecten. Voor bedrijventerreinen zijn nog geen nieuwe aanvragen gedaan.
6. Spreiding van de uitrol in witte gebieden en bedrijventerreinen.	Weergave van projecten met bijbehorend aantal aansluitingen op een kaart van Brabant.	Nu zijn pas 3 projecten gecommiteerd en daarmee is nog geen sprake van een goede spreiding, echter met de projecten in de pijplijn erbij verwachten we een Brabant dekkend netwerk in de buitengebieden.

Brabant C Fonds

Status fonds

Het Brabant C Fonds is opgericht op 23 januari 2015 in de vorm van een stichting. De omvang van het fonds is € 40 miljoen, waarvan bij het instellingsbesluit is besloten om € 25 miljoen beschikbaar te stellen voor de periode 2015 t/m 2018 en €15 miljoen beschikbaar te houden voor een eventuele tweede tranche waarover PS op basis van een tussenevaluatie in 2017 zullen beslissen.

In het Bestuursakkoord 2015-2019 heeft GS de intentie uitgesproken om de tweede tranche niet langer op voorhand beschikbaar te houden voor het Brabant C Fonds. Over de Investeringsagenda behorende bij dit bestuursakkoord wordt separaat met PS gesproken. GS stelt voor dat PS aan de hand van de tussenevaluatie in 2017 zal beoordelen of, en zo ja met welke middelen het Brabant C Fonds wordt voortgezet.

Doelstelling

De missie van Brabant C is kunst en cultuur van (inter)nationaal niveau in Brabant mogelijk te maken en tevens het cultuursysteem van Brabant te versterken. En om dit te bereiken, hanteert Brabant C een vernieuwende werkwijze: Brabant C bouwt aan netwerken, gaat actief op zoek naar projecten (scouten en aanjagen) en kiest voor de gevraagde (co)financiering een bij dat project passende vorm. Dat kan een participatie, een garantstelling, een lening of een subsidie zijn.

1. Netwerken:

De netwerkactiviteiten van Brabant C zijn gericht op het realiseren van een divers samengesteld netwerk van kunstenaars, culturele organisaties, bedrijven, zorg- en kennisinstellingen en overheden van waaruit nieuwe samenwerkingen en innovatieve cultuurprojecten ontstaan. Het Brabant C Fonds stimuleert, faciliteert en financiert, maar de kracht en het initiatief komen uit de Brabantse samenleving, het Brabant C Netwerk.

2. Projecten en initiatieven aanjagen:

Kunst- en cultuurprojecten van (inter)nationaal niveau komen niet vanzelf tot stand. Het Brabant C Fonds stimuleert het netwerk om met bijzondere initiatieven te komen. Daarvoor is een scout aan het Fonds verbonden. Het fonds prikkelt partijen in de samenleving, brengt kansrijke projecten in beeld en verbindt mensen en netwerken om met elkaar tot goede projecten te komen. Het fonds bouwt via de initiatiefnemers van projecten aan een "oeuvre voor Brabant".

3. Projecten financieren:

- Het Brabant C Fonds financiert uitsluitend *projecten* en verleent geen structurele subsidies. Projecten zijn duidelijk gelimiteerd in tijd. De projecten dragen bij tot het verwezenlijken van de door de provincie gestelde doelen. Het Brabant C Fonds richt zich op de financiering van het *kunst- en cultuuraanbod* en niet op de financiering van cultureel vastgoed (stenen);
- Het Brabant C Fonds wil een vernieuwingsslag realiseren in de financiering van cultuurprojecten. Zij wil meer uitgaan van *opbrengsten* dan van voornamelijk *kosten*. Alle projectvoorstellen onderzoeken de mogelijkheden om betere verdienmodellen te realiseren, waardoor de subsidieafhankelijkheid vermindert. Het fonds zal waar mogelijk lenen, garant staan of participeren. Hierdoor zal een deel van het geïnvesteerde geld weer terugvloeien naar het fonds. Dat betekent dat het Brabant C Fonds in een bepaalde mate ook een *revolverend fonds* is;
- Projecten gesteund door het Brabant C Fonds versterken het Brabantse cultuursysteem en de vrijetijdseconomie van Brabant;
- Projecten ontvangen voor maximaal 30% van de totale begroting een bijdrage van het Brabant C Fonds. Hierdoor wordt een multiplier van 3 gerealiseerd wat betreft de investeringen in het kunst- en cultuuraanbod van nationaal en internationaal niveau in Brabant.

Wat gaat de provincie via de stichting Brabant C Fonds daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2016

Het Brabant C Fonds financiert kunst- en cultuurprojecten, jaagt projecten aan en organiseert netwerkactiviteiten.

- Financieren van 20 à 30 projecten van initiatiefnemers met een gezamenlijk plafond van € 6 miljoen, verdeeld in grote projecten (> € 65.000 financiering) en kleine projecten(€ 25.000<= € 65.000);
- Scouten en begeleiden van projecten naar het gewenste niveau van de (inter)nationale ambitie;
- Organiseren van netwerkactiviteiten; fysieke bijeenkomsten door het jaar heen en digitale netwerkactiviteiten, waaronder (sociale)media activiteiten.

Indicatoren:

- Totaal besteed vermogen (absoluut)
- Aantal toegekende projecten (groot en klein; absolute aantal in betreffende jaar)
- Verhouding tussen de vier vormen van financiering: participeren, garantstelling, lenen, subsidiëren (in percentage van het totale aan projecten bestede fondsvermogen)
- Omvang gerealiseerde multiplier (cumulatief in Euro's),
- Netwerk van de scout: initiatiefnemers waarmee de scout actief contact heeft (absolute aantal in betreffende jaar)
- Netwerkbereik passief: aantal abonnees nieuwsbrieven; adressenbestand (absoluut, cumulatief)
- Netwerkbereik actief: deelnemers / gesprekspartners (absoluut, cumulatief)
- Realisatie apparaatskosten (het gestelde plafond is €750.000)

	2016	2017	2018
Totaal besteed fondsvermogen	€ 12 miljoen	€ 18 miljoen	€ 22 miljoen
Toegekende projecten	Groot: 10 Klein: 15	Groot: 10 Klein: 15	Groot: 10 Klein: 15
Omvang multiplier	28	42	51,3
Netwerk scout	100	150	200
Netwerkbereik passief	1500	2000	2500
Netwerkbereik actief	400	500	600
Jaarlijkse apparaatskosten	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000